

PLAN UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE VISOKO

Smjernice za razvoj općine Visoko za razdoblje 2016.-2020.
IZMJENE I DOPUNE STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA

OPĆINA VISOKO

Visoko 20

385 (042) 628-299

opcina.visoko@vz.htnet.hr

<http://www.visoko.hr>

Plan ukupnog razvoja izradila MARA d.o.o., Ivana Meštrovića 4, 42000 Varaždin

Lektura: Tomislav Salopek

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Analiza postojećeg stanja	8
2.1. Prostorni položaj i administrativna podjela	8
2.2. Stanovništvo općine Visoko	10
2.3. Aktivnost stanovništva i nezaposlenost	12
3. Gospodarstvo	15
3.1. Poljoprivreda	15
3.2. Problemi u poljoprivredi	16
3.3. Stočarstvo	17
3.4. Gospodarenje prirodnim resursima	18
3.4.1. Šumarstvo	18
3.4.2. Lov i lovno gospodarstvo	18
3.4.3. Vodno gospodarstvo	19
3.4.4. Pošta i javne telekomunikacije	21
3.4.5. Elektroopskrba	21
3.4.6. Vodoopskrba	22
3.4.7. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	23
3.4.8. Plinoopskrba	23
3.4.9. Zaštita okoliša i gospodarenje otpadom	23
3.4.10. Rudarstvo	24
3.5. Industrija, obrtništvo i poduzetništvo	26
4. Društvena infrastruktura	28
4.1. Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje	29
4.2. Javne službe i Uprava	30
4.3. Zdravstvo i socijalna skrb	30
4.4. Kultura, sport i rekreacija	31
5. Prometna infrastruktura	33
5.1. Klasifikacija cesta	33
6. Prirodno, tradicijsko i kulturno-povijesno nasljeđe (prostorna baština)	35
6.1. Zaštićene biljne i životinjske vrste	36
6.2. Graditeljska baština	37
6.3. Arheološki lokaliteti i baština	38
6.4. Stare kamene i drvene klijeti i mlinovi	38
7. Turizam	39
7.1. Ruralni turizam	40

7.2. Razvojni potencijal ruralnog (seoskog) turizma	41
7.2.1. Mogućnosti sadržaja seoskog turizma	41
7.2.2. Ostali turistički sadržaji	43
9. Institucije razvojnog upravljanja	44
9.1. Struktura administracije Općine Visoko	45
9.2. Aktivno vođenje proračuna Općine Visoko	45
10. SWOT analiza općine Visoko	46
10.1. Vizija i misija Općine Visoko sa strateškim ciljevima	49
11. Opis mjera po strateškim ciljevima i prioritetima	50
12. Popis projekata i projektnih ideja Općine Visoko	56
12.1. Projektne ideje.....	58
12.2. Kriteriji za izbor prioritetnih projekata	59
13. Usporedni prikaz kvantificiranih podataka prikupljenih anketom (2016.) i projekcija dugoročnih realnih i izazovnih ciljeva do 2020.	61
13.1. Grafička projekcija rasta osnovnih pokazatelja razvoja na temelju prosječne ocjene zadovoljstva mještana	62
14. Plan implementacije i evaluacije PUR-a.....	63
14.1. Institucionalni okvir	64
14.2. Proces praćenja i procjene projekata	65
14.3. Terminski plan provedbe projekata.....	65
15. Zaključak	65
16. Popis slika i grafikona	66
17. Popis tablica	67
18. Obrasci	68

1.Uvod

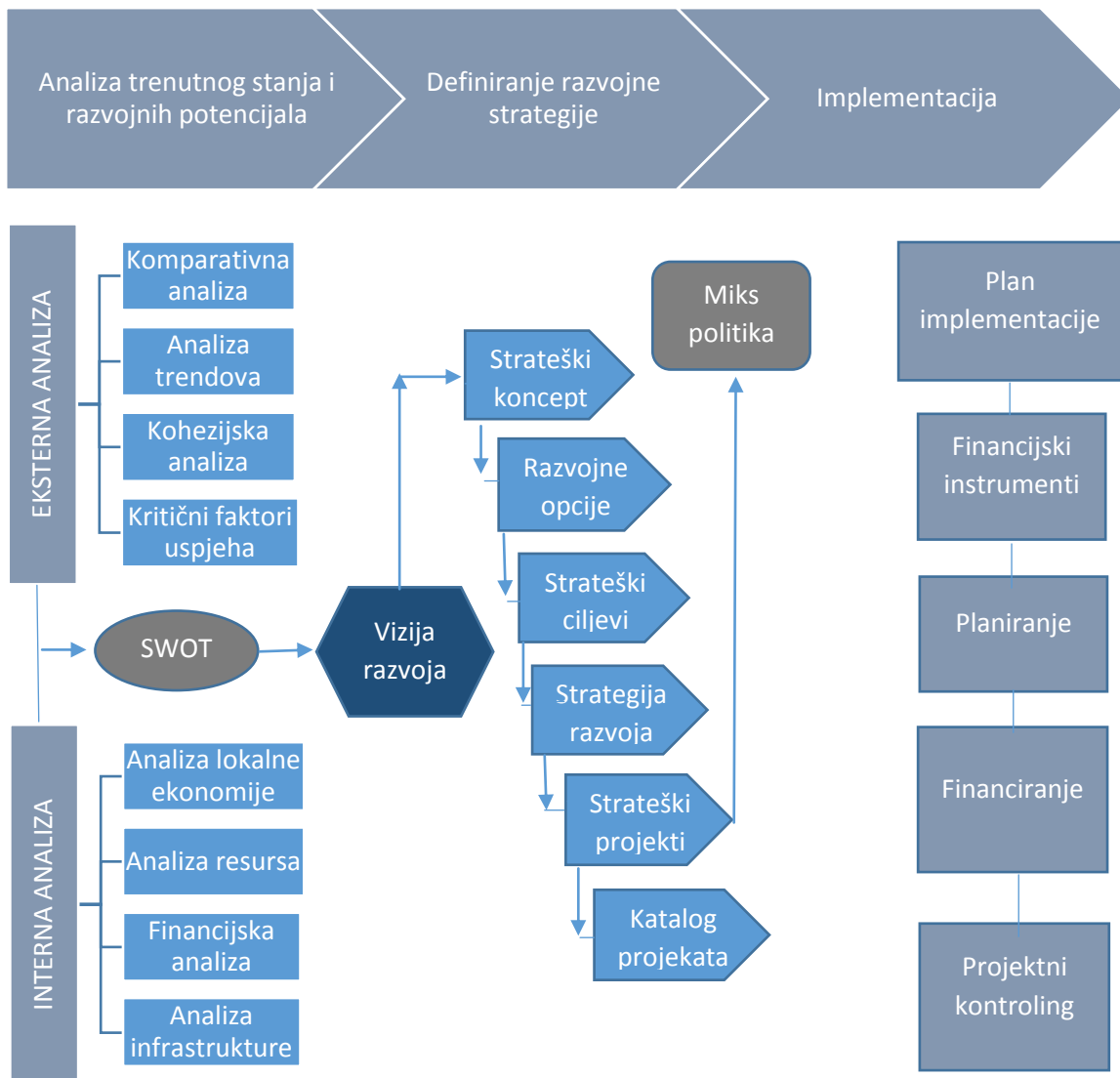
Planiranje je važan proces u odabiru budućih pravaca razvoja koji upozorava da se treba pripremiti za budućnost i na ono što ona donosi u svakom mogućem pogledu. Pri planiranju razvoja temeljno je postaviti jasnu viziju i ciljeve koji će predstavljati smjernice u načinu djelovanja.

U okvirima definiranja Programa ukupnog razvoja donosi se vizija razvoja jedinica lokalne samouprave koja odražava optimalne buduće pravce, što ona želi postići i kako će Općina izgledati kada postigne svoje ciljeve. Nakon provedbe svakog plana on mora biti ponovno procijenjen, tako da se proces može ponovno započeti. Dakle, strateško planiranje je proces koji se ponavlja periodički kako bi se strateški razvoj mogao planski i usmjereno voditi ka zacrtanim ciljevima. Pri kreiranju razvoja potrebno je konstruktivno sagledati potrebe i promišljanja svih subjekata jednog društva.

Plan ukupnog razvoja općine Visoko izrađuje se s namjerom planskog razvoja općine u svim segmentima. Potreba je dodatno potaknuta gospodarskom stagnacijom, pri čemu lokalni gospodarstvenici jedva opstaju i nose se sa zaoštrenim tržišnim uvjetima i globalizacijskim procesima. Sve je teže biti konkurentan i rentabilan, a to se multiplicira kroz smanjenje poljoprivrednih gospodarstava, malih i srednjih poduzetnika i otežano zaposlenje. Općina se susreće s negativnim demografskim trendovima, padom broja stanovnika, starenjem, napuštanjem radno sposobnih stanovnika, zaostajanjem u stručnoj osposobljenosti i gubitkom integriteta. Razvoj dodatno usporava nedovoljno razvijena komunalna i društvena infrastruktura, nepostojanje socijalnih i kulturnih aktivnosti, ali i okoliš s kulturnom baštinom koji je relativno dobro očuvan, ali ugrožen radi neadekvatne valorizacije.

Nužno je i poštivati piramidu strategija, odnosno planova na području RH koja se sastoji od tri razine djelovanja: državne, regionalne i lokalne razine. Država tako izrađuje strategije razvoja, dokumente koji daju okvire državi u kojem smjeru treba graditi svoju budućnost, koje su joj glavne grane gospodarstva te područja od nacionalnog značaja. Sukladno tome, planiranje razvoja se spušta na niže razine: regije i jedinice lokalne samouprave (JLS). Naime, u Hrvatskoj, taj lanac sukladno administrativno političkom ustrojstvu ima slijedeće elemente: strategije RH koju donose Vlada i Sabor Republike Hrvatske, Regionalni operativni program (ROP)¹ kojeg donosi Županija, a koji mora biti sukladan s prije spomenutim strategijama te Program ukupnog razvoja (PUR), dokument kojeg donose općine i gradovi u Republici Hrvatskoj.

Općina Visoko odlučila je izraditi „Plan ukupnog razvoja općine Visoko“ kako bi se omogućio razvoj općine te dao odgovor na pitanje u kojem u kojem se smjeru treba razvijati te kako postići ciljeve. Cilj je da se tim strateškim dokumentom definiraju optimalni razvojni pravci lokalnog područja, uzimajući u obzir sva njegova obilježja, prednosti i ograničenja. Na taj način se kreira sveobuhvatan razvoj po načelu održivosti, optimalne iskorištenosti resursa, postizanja razvojnih ciljeva i krajnje zadovoljstva svih stanovnika Općine. Ciljevi i prioriteti definirani programom ukupnog razvoja temelje se na tri glavna razvojna pravca općine. Stoga će općina Visoko temeljiti svoj razvoj kroz jačanje gospodarstva temeljenog na razvoju ruralnog turizma, unaprjeđenju poljoprivredne proizvodnje i na razvoju komunalne infrastrukture. Osnovni cilj PUR-a općine Visoko je na temelju analitičkog pristupa i angažmanu lokalnog stanovništva donijeti konsenzus o viziji razvoja lokalne zajednice koja će se temeljiti na ljudskim vrijednostima. Riječ je o dokumentu razvojnog planiranja u Općini, čija je osnovna svrha osmisliti dugoročne razvojne smjerove. Najvažniji dio ovog dokumenta je vezan uz poglavlje sa strateškim ciljevima koji s jedne strane pokazuje kvantificirane ciljeve kao standarde kvalitete života koji se nastoje postići, a s druge strane nas upozorava na potrebne intervencije koje moramo provesti da bi postigli željeno stanje.

Slika 1. Metodologija strateškog planiranja

Metodologija izrade Plana ukupnog razvoja općine Visoko

Plan ukupnog razvoja Općine Visoko izrađivao se od 1. siječnja 2015. do 1. srpnja 2016. Izradi Programa ukupnog razvoja prethodile su aktivnosti definiranja obuhvata, vremenskog rasporeda izrade PUR-a te formiranja odbora za izradu strategije. Članovi odbora, predstavnici su pojedinog sektora te ključni pokretači razvoja u Općini Visoko. Početak procesa izrade uključivao je socioekonomsku analizu područja, analizu provedbe strategija u prethodnom razdoblju, dok je unutarnja i vanjska analiza stanja uključivala provedbu rasprava, razmjenu ideja s ključnim dionicima. Kako bi se što točnije odredili strateški ciljevi koji će pridonijeti općem razvoju općine Visoko, izrađeni su strukturni upitnik i anketa u kojoj su se mještani mogli izjasniti o zadovoljstvu općih pokazatelja, a koji su podijeljeni u pet strateških područja i kao takvi obuhvaćaju gospodarstvo, infrastrukturu, okoliš, obrazovanje i kvalitetu života u Općini. U ispitivanju javnoga mnijenja sudjelovalo je 117 ispitanika, mještana općine, odabranih slučajnim odabirom te neovisno o dobi i spolu.

Upitnik je kroz 26 pitanja pokrio osnovne pokazatelje nužne za ravnomjerni i učinkoviti razvoj općine Visoko. Upitnik je formuliran prema Likertovoj skali te su ispitanici svoje zadovoljstvo izražavali na skali procjene u vrijednostima od 1 do 5, zaokruživanjem samo jednog odgovora koji najbolje izražava razinu njihova zadovoljstva u vezi s određenim pokazateljima. Upitnik se provodio terenski uz volontersku pomoć mještana u izravnom kontaktu s mještanima, gdje je ukupno obrađeno 3.042 informacija.

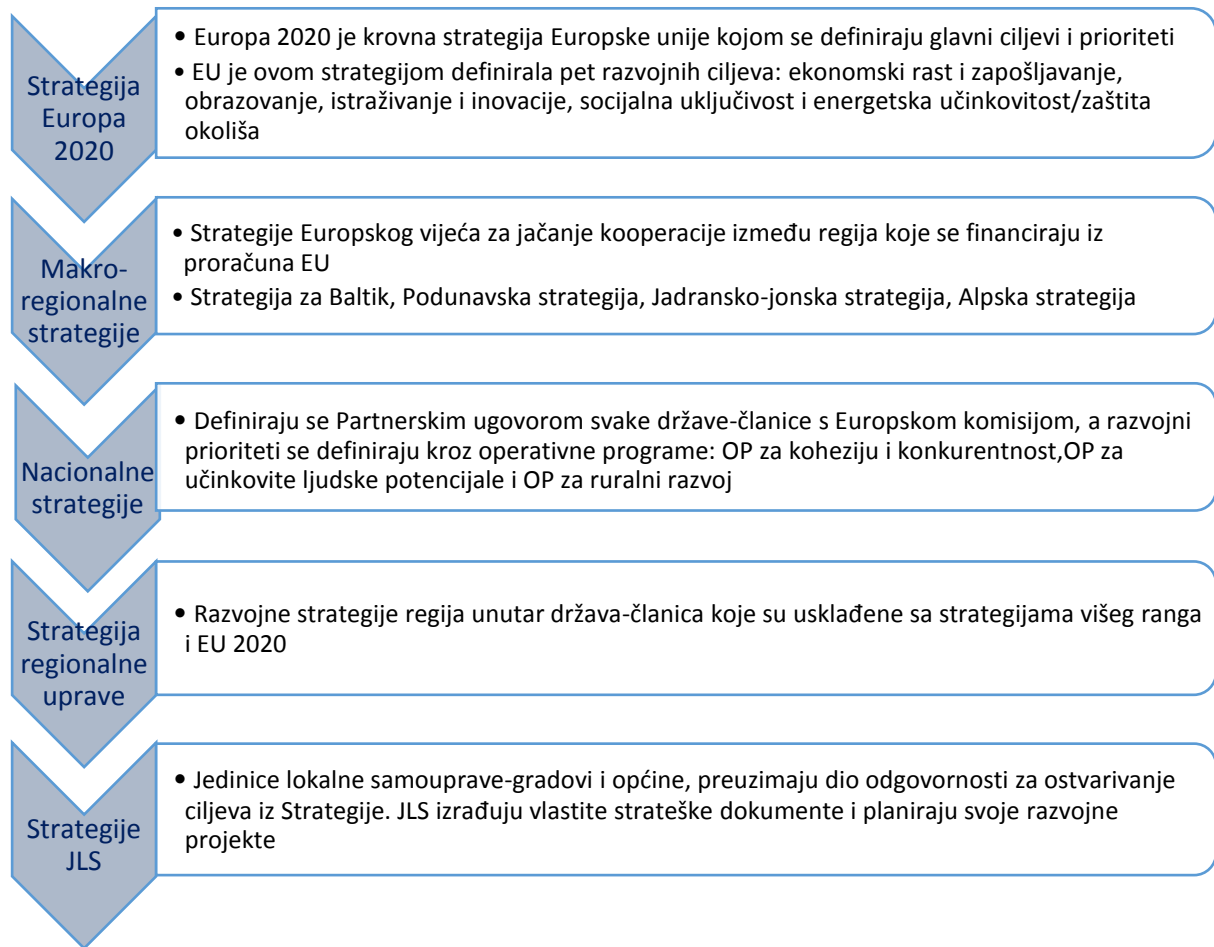
Radi što preciznije izrade Plana ukupnog razvoja, provedena je i anketa koju su popunili članovi uprave Općine Visoko, a obuhvaćala je pitanja o općim gospodarskim, infrastrukturnim, okolišnim, obrazovnim i pokazateljima kvalitete života. Anketni obrazac formuliran je u 25 pitanja koja su zahtijevala kvantificirane podatke, kako bi se mogla izraditi projekcija budućih pokazatelja. Svi izabrani pokazatelji po strateškim područjima prikazani su tablično nakon svakog poglavlja, a kvantificirana anketa dostupna je u posljednjem poglavlju zajedno s projekcijom realnih i izazovnih ciljeva do 2020.

SWOT analiza temelji se na analizi trenutačnoga stanja, a strategija razvoja temelji se na SWOT analizi. Ciljevi, mjere i pokazatelji izrađeni su logikom intervencije te tako osiguravaju veću usmjerenost na rezultate. Europska komisija preporučuje izražavanje ciljeva u „SMART“ pojmovima, čime nastoji naglasiti njihovu:

- specifičnost
- mjerljivost
- izvedivost
- realnost
- vremensku ograničenost

Mjere su konkretni, specifični zadatci koji pridonose provedbi pojedinog cilja, a izrađeni su također na temelju logika intervencije uz primjenu metode analize održivosti. Mjere se provode pomoću strateških projekata koje planiraju uprava i/ili mještani. Strateški su projekti odabrani putem konzultacija s ključnim dionicima i upravom, a na temelju unaprijed definiranih kriterija. Program ukupnog razvoja predstavljen je upravljačkom odboru i Odboru za izradu PUR-a te je provedeno javno savjetovanje putem internetskih stranica Općine. Program ukupnog razvoja općine Visoko izmijenjen je i dopunjen tijekom 2018. godine.

Usklađenost Plana ukupnog razvoja sa strateškim europskim i nacionalnim dokumentima

Slika 2. Hijerarhija razvojnih strategija

Program ukupnog razvoja pridonosi provedbi strategije Europa 2020, a time i prioritetima Programa Ministarstvo poljoprivrede odlučilo je da bi tipovi operacija koje će se podržavati tijekom provedbe LRS-a, trebali biti usklađeni s fokusnim područjima 2A, 2B, 2C+, 3A, 4A, 4B, 4C, 5C, 5D, 6A i 6B kako slijedi:

Tablica 1. Usklađenost PUR-a s prioritetima Programa ruralnog razvoja

FOKUSNO PODRUČJE 2. Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti sviji tipova poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama		
2A	Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja na tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije.	2.2.2. Revitalizirati autohtonu tradicijsku sortu šljivice Bistrice 2.2.3. Pružiti podršku razvoju novih kultura i inovativnom pristupu proizvodnji hrane
2B	Olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor	2.2.1. Organizirati i provesti edukativne aktivnosti u svrhu pružanja stručne podrške poljoprivrednicima

	poljoprivrede, a pogotovo generacijske obnove.	
FOKUSNO PODRUČJE 3. Poticanje organiziranja lanaca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi		
3A	Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, putem promicanja na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i međustrukovnih organizacija.	1.3.2. Poticati malo i srednje poduzetništvo, osobito u segmentu proizvodnje hrane 2.3.1. Unaprijediti rad poljoprivredne zadruge 2.3.2. Poticati zajednički tržišni nastup lokalnih proizvođača (prodajni punktovi)
FOKUSNO PODRUČJE 4. Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom		
4A	Obnova, očuvanje i povećanje bio raznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000 i područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivredu velike prirodne vrijednosti, kao i stanje europskih krajobraza	2.2.2. Revitalizirati autohtonu tradicijsku sortu šljive Bistrice 2.2.3. Pružiti podršku razvoju novih kultura i inovativnom pristupu proizvodnji hrane
4B	Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima	3.1.1. Sanirati postojeće septičke jame kućanstava 3.1.2. Izgraditi kanalizacijsku mrežu i sustav pročišćavanja otpadnih voda 3.2.1. Sanirati postojeće lokalne vodovode i osigurati održivo gospodarenje vodom kao prirodnim resursom 3.2.2. Izgraditi suvremeni vodoopskrbni sustav 3.2.2. Sanirati divlja odlagališta i pojačati nadzor istih
4C	Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom	2.1.1. Provesti analizu poljoprivrednog tla i agromelioraciju zemljišta po potrebi 2.1.2. Utvrditi optimalne poljoprivredne i voćarske kulture 2.1.3. Okrupniti i urediti posjede poljoprivrednih zemljišta
FOKUSNO PODRUČJE 5. Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru		
5C	Olakšavanje opskrbe i uporabe obnovljivim izvorima energije, nusproizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina u svrhu bio gospodarstva	3.2.3. Poticati korištenje obnovljivih izvora energije 3.2.4. Provesti programe energetske učinkovitosti

5D	Smanjenje emisija stakleničkih plinova i amonijaka koje uzrokuje poljoprivredna djelatnost	3.1.1. Sanirati postojeće septičke jame kućanstava 3.1.2. Izgraditi kanalizacijsku mrežu i sustav pročišćavanja otpadnih voda 3.2.2. Sanirati divlja odlagališta i pojačati nadzor istih
FOKUSNO PODRUČJE 6. Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima		
6A	Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća kao i otvaranje radnih mjesta.	1.3.2. Poticati malo i srednje poduzetništvo, osobito u segmentu proizvodnje hrane 1.3.3. Aktivirati Poslovnu zonu „Visoko“ i „Vinično“ 1.3.4. Poticati socijalno poduzetništvo, osobito u području turizma 1.3.5. Poticati poduzetničke inicijative dugotrajno nezaposlenih i ranjivih skupina 4.1.3. Poticati uzajamno neformalno učenje mještana
6B	Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima	1.3.1. Poticati kreativnost i inovativnost kroz prezentaciju primjera dobre prakse i poticajnu politiku HZZ-a 2.3.3. Pripremiti projekte za dodjelu financijskih potpora u poljoprivredi 4.2.1. Uključiti treću životne dob u izravan rad s djecom 4.2.2. Uključiti treću dob u projekte općine 4.3.2. Poticati volonterski rad kroz samoorganiziranje i programe samopomoći 4.3.3. Osigurati sufinanciranje EU projekata koji podupiru socijalnu uključenost

Plan ukupnog razvoja Općine Visoko u skladu je sa metodologijom i strateškim ciljevima:

- Europa 2020, Europskom strategijom za pametan, održiv i uključiv rast, kojom se promiče razvijanje ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji, ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija i koja njeguje visoku stopu zaposlenosti koja pridonosi društvenoj i teritorijalnoj povezanosti. Glavne razvojne smjernice strategije Europa 2020 jesu:
 - Pametna specijalizacija,
 - Čista i energetska učinkovita vozila,
 - Sektor zdravstvenih usluga i farmaceutika,
 - Održivo, energetska učinkovito i inovativno graditeljstvo,
 - Bio-utemeljene industrije i tržišta,
 - Kulturne i kreativne djelatnosti.
- Operativnog programa Konkurentnost i kohezija, kojim se izravno poziva na prioritetnu os 6., poboljšanje sustava gospodarenja otpadom radi smanjenja odlaganja otpada i promicanja održivog korištenja kulturnom i prirodnom baštinom za potrebe lokalnog razvoja, prioritetnu os 9., promicanje socijalne uključenosti, borbe protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije, kao i prioritetnu os 10., ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje i cjeloživotno učenje.

- Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., osobito promicanjem održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podršku mobilnosti radne snage te promicanjem socijalne uključenosti, borbe protiv siromaštva i svake diskriminacije, ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje te jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i zainteresiranih strana te učinkovite javne uprave.
- Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske do 2020., osobito s ciljevima Prioriteta 2., vezano za jačanje održivosti gospodarstva s značajnim strukturnim poteškoćama, promjenama u strukturi poljoprivredne proizvodnje i povećanja produktivnosti, povećanja konkurentnosti sektora prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda i okrupnjivanja poljoprivrednog zemljišta te ciljevima Prioriteta 6., daljnji razvoj i jačanje lokalnih razvojnih inicijativa, diversifikacija djelatnosti i otvaranje novih radnih mjesta u ruralnim područjima te razvoj lokalne komunalne, društvene i prometne infrastrukture.
- Nacionalnim akcijskim planom za obnovljive izvore energije do 2020. godine, kojim se nastoje ostvariti sektorski ciljevi i trajektorije upotrebom obnovljivih izvora energije, kako bi se do 2020. godine Strategijom energetskog razvoja postigao cilj od 35% obnovljivih izvora energije koji će sudjelovati u potrošnji električne energije. Planom ukupnog razvoja općine Visoko kroz lokalnu će se samoupravu poticati ugradnja obnovljivih izvora energije u kućanstvima kroz izravne poticaje za ugradnju sunčanih toplinskih kolektora i dizalica topline, poput kotlova na drvenu sječku/pelete i pirolitičke kotlove na drva.
- Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014.-2030. godine kao temelj razvoja prometnog sektora u funkciji viših ciljeva gospodarske i socijalne politike u svrhu zadovoljenja potreba hrvatskih građana u smislu mobilnosti te u svrhu promicanja gospodarskog razvoja, društvene i teritorijalne kohezije, u ovom slučaju Središnje Hrvatske u koju teritorijalno pripada i općina Visoko.

Upravo je istaknuta uloga prostora Središnje Hrvatske u prometnoj strukturi RH, njezin povoljan prometni i zemljopisni položaj (sjecište dva Paneuropska koridora), prostor intenzivne poljoprivredne proizvodnje, koncentrirane industrije te čvorište prometa za udaljene prometne destinacije. Usklađenost je najviše istaknuta kod promatranja javne, gradske, prigradske i regionalne mobilnosti, kroz upotrebu javnog prijevoza te kroz mogućnosti individualne mobilnosti kojom se nastoji zadovoljiti načelo intermodalnosti kao temelj za međusobno povezivanje regija, prekograničnu povezanost i slobodan pristup glavnoj infrastrukturi.

- Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/2013), kojom se nastoji ostvariti poboljšana struktura i kvaliteta smještaja, novo zapošljavanje, investicije i povećana turistička potrošnja. Strategija navodi kulturni turizam (turizam baštine) kao jedan od primarnih proizvoda u ovome dijelu Hrvatske. U Strategiji se upućuje na ulaganje u prepoznatljivost niza visokoatraktivnih pojedinačnih kulturnih atrakcija (npr. UNESCO lokaliteti, arheološki nalazi, dvorci) i uspostavu suvremenih centara za posjetitelje uz ključne atrakcije. PUR je u skladu s takvim strateškim opredjeljenjima jer planira obnovu pojedinačnog zaštićenog kulturnog dobra (Utvrda Čanjevo) i stavlja ju u funkciju kulturnog turizma.
- Akcijskim planom razvoja kulturnog turizma 2014.-2020. koji je dio Strategije razvoja turizma Republike Hrvatske 2014.-2020. , koji definira 4 osnovna strateška cilja: 1. Razviti i opremiti ključne

nacionalne kulturno-turističke atrakcije kvalitetnim vizitacijskim sadržajima, 2. Osmisliti i pripremiti kulturno-turistički proizvodni portfelj na nacionalnoj i regionalnim razinama spreman za plasman na turističko tržište, 3. Aktivirati međunarodno i domaće turističko tržište kvalitetnim i dobro osmišljenim marketingom kako bi se stvorila tržišna prepoznatljivost na međunarodnoj razini te potakla domaća potražnja i 4. Stvoriti institucionalne i organizacijske preduvjete za razvoj kulturnog turizma uspostavljanjem nacionalnog liderstva i strateških partnerstva. Projekt obnove i prezentacija Utvrde Čanjevo izravno doprinosi prioritetnim područjima Akcijskog plana.

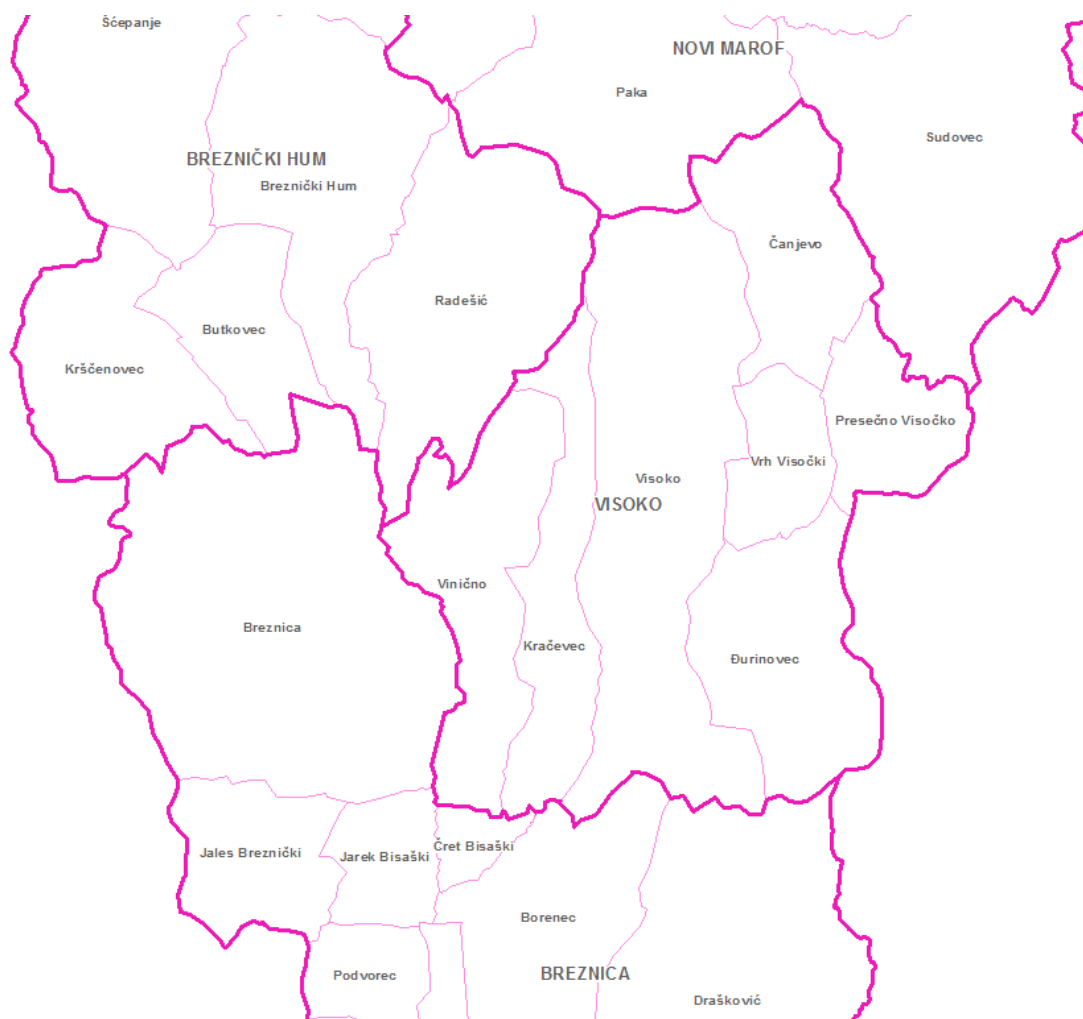
- Razvojna strategija Varaždinske županije 2011.-2013.¹ jer PUR svojim ciljevima izravno pridonosi Strateškom cilju, Razvoj policentrično uravnoteženog konkurentnog gospodarstva u Prioritetu 2., povezivanjem i umrežavanjem gospodarstava, Prioritetu 3., kroz razvoj poljoprivrede, Strateškom cilju Poboljšanje kvalitete života i razvoja ljudskih resursa, u Prioritetu 4., Kvalitetno obrazovanje dostupno svima, Strateškom cilju 3., Zaštita okoliša, racionalno gospodarenje prostorom i razvoj infrastrukture, osobito u Prioritetu 9., Održivo korištenje prirodnih resursa i Prioritetu 11., Poboljšanje prometne infrastrukture.
- Strategija razvoja turizma Varaždinske županije 2015.-2025., PUR je usklađen osobito s operativnim ciljevima turističkog razvoja vezanima za poboljšanje konkurentnosti ugostiteljske ponude (smještajne i izvan-smještajne), obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti, unapređenje destinacijske turističke infrastrukture te unapređenje međunarodne turističke prepoznatljivosti, gdje se potiče prepoznatljivost turističkog identiteta.
- Socijalni plan Varaždinske županije 2014.-2020. kao glavne strateške ciljeve navodi: prepoznavanje socijalnih potreba u županiji, koordiniranje, razvoj i provedba usluga te praćenje i vrednovanje rada s ciljem unaprjeđenja usluga županije, razvoj vještina, znanja i kompetencija stručnjaka unutar sustava socijalne skrbi u županiji, osiguranje socijalne uključenosti, sigurnosti, kvalitetne skrbi i razvoja osobnih potencijala za sve ranjive skupine, povećanje kvalitete skrbi za korisnike smještene u ustanovama socijalne skrbi.

2. Analiza postojećeg stanja

2.1. Prostorni položaj i administrativna podjela

Općina Visoko je jedna od 28 jedinica lokalne samouprave koja se nalazi na rubnom, južnom dijelu Varaždinske županije, s istočne strane graniči s Koprivničko-križevačkom županijom, sa sjeverne strane s Novim Marofom, s južne strane s Općinom Breznica te sa zapadne strane djelomično s Općinom Breznički Hum.

¹ Županijska razvojna strategija za razdoblje 2014.-2020. je u pripremi (napomena 2018.)

Slika 3. Položaj i naselja Općine Visoko, GIS Varaždinske županije 2018.

Općina je po položaju bila relativno izolirana u odnosu na sjedište Županije, a dijelom je bila orijentirana i na područje Koprivničko-križevačke županije. Takav položaj se znatno poboljšao izgradnjom dijela autoceste Zagreb-Varaždin-Gorčan, koja u ovom dijelu svoje trase prolazi najzapadnijim dijelom općine Visoko. Priključak na autocestu ostvaruje se preko čvora u Brezničkom Humu te se tako ostvaruje pristup sa središnjim područjem Varaždinske županije te Zagrebačke županije i Gradom Zagrebom. Prema istraživanjima, prostor općine Visoko nastanjen je od davnina, još prije dolaska Rimljana. Smatra se da je ovo područje za vrijeme Rimljana bilo vrlo prometno, jer su kroz njega prolazile vojničke ceste (iz Siska preko Varaždinskih Toplica za Ptuj i dalje na sjever). Godine 1343. se prvi puta spominje ime Visoko. Riječ je o kupoprodajnoj ispravi lokalnih mještana koji su se bavili trgovinom te se sa sigurnošću može tvrditi da općina nije dobila ime po bosanskom mjestu Visoko, preko izbjeglica iz Bosne, jer isprava datira prije provala Turaka na ove prostore. Danas se općina Visoko administrativno dijeli na sedam naselja, a to su: Čanjevo, Đurinovec, Kračevac, Presečno Visočko, Visoko i Vrh Visočki. Općina se prostire na području veličine 25,19 km² i po površini je jedna od manjih općina Varaždinske županije s 2% udjela u ukupnoj površini Županije.

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09, 147/13, 123/17) i odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, općina Visoko se ubraja u III. razred indeksa razvijenosti s indeksom od 97,108. Kriteriji koji određuju indeks su

prosječna stopa nezaposlenosti, prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, opće kretanje stanovništva, indeks starenja i stopa obrazovanja stanovništva.

Tablica 1. Osnovni podaci o teritoriju općine Visoko, www.visoko.hr

R. br.	OPĆINA VISOKO	Općina km ² , km	Županija km ² , km
1.	Površina	25,19	1.261,29
2.	Dužina županijske granice	5,852	265,20
3.	Dužina granice ukupno	28,929	
4.	Udaljenost krajnjih točaka istok–zapad	5,997	69,10
5.	Udaljenost krajnjih točaka sjever–jug	7,533	44,10

2.2. Stanovništvo općine Visoko

Budući da je stanovništvo temeljna odrednica općeg društvenog i gospodarskog razvoja i napretka zajednice u cjelini, jer predstavlja proizvodnu pokretačku snagu i usmjerava sve djelatnosti u prostoru, veoma je važno razmotriti i vrednovati njegove demografske aspekte. Prema posljednjem popisu stanovništva u Republici Hrvatskoj iz 2011. godine, općina Visoko ima 1.518 stanovnika. Ukupan broj stanovnika općine, s obzirom na spolnu strukturu, čine 725 muškarca i 793 žene, dok je prosječna dob stanovništva 41,3 godine.

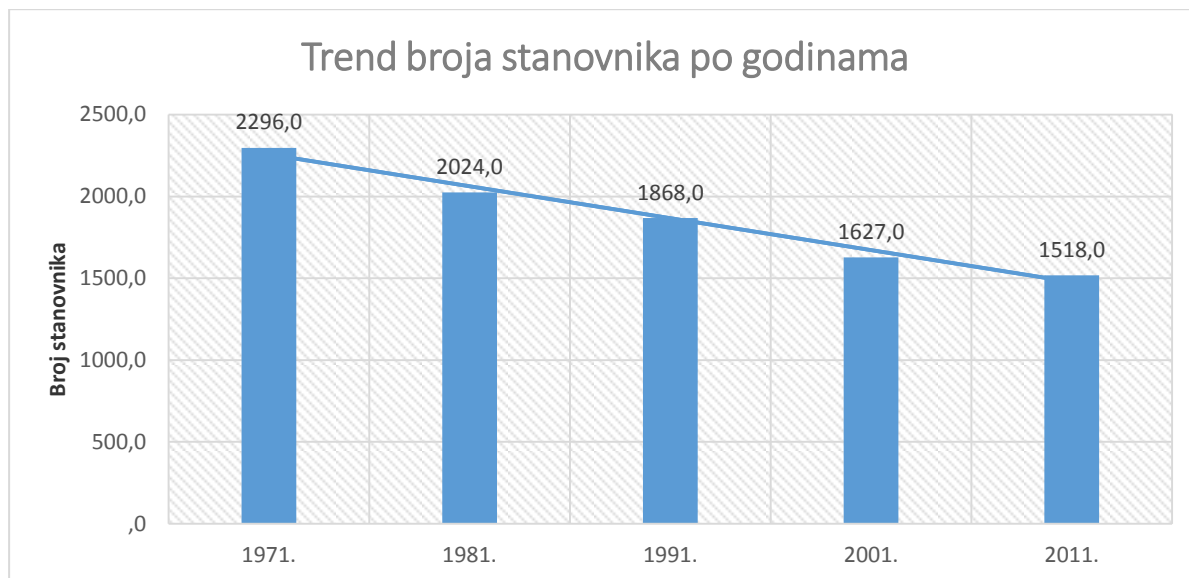
Iz grafikona se može jasno vidjeti trend smanjenja broja stanovništva prema popisima stanovništva posljednjih 40 godina. Podaci ukazuju na nastavak lošeg demografskog trenda koji nije specifičan samo za općinu Visoko,

Slika 4. Popis stanovništva po naseljima www.dzs.hr

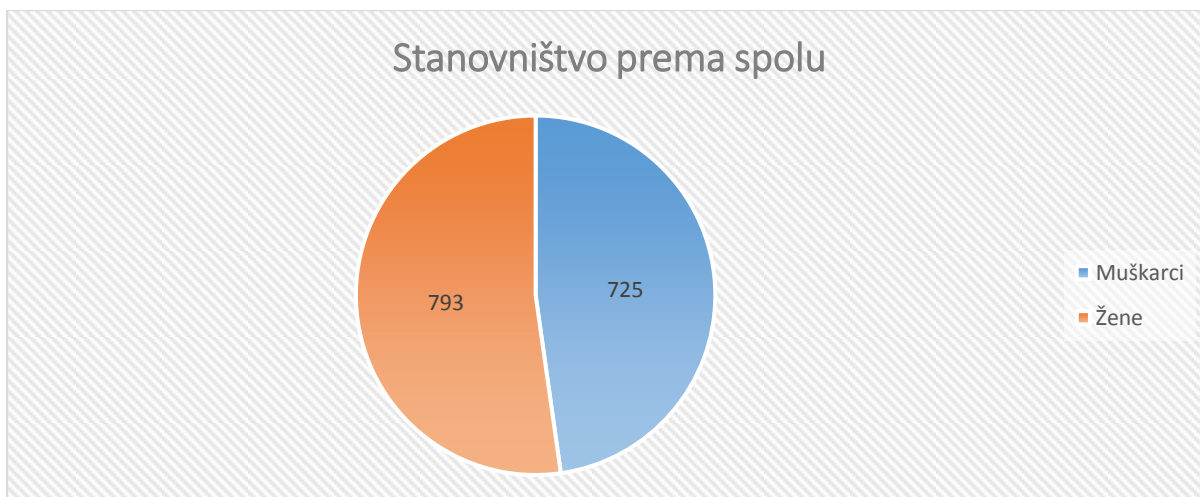
jer

su negativni demografski trendovi zabilježeni diljem cijele Hrvatske. Takva situacija upućuje na ozbiljnu potrebu dugoročne pronatalitetne populacijske politike u Hrvatskoj, a rezultat je loše gospodarske situacije, visoke globalne razine nezaposlenosti i loših uvjeta zapošljavanja kao i neadekvatne socijalne politike. Prema svim statistikama, hrvatsko stanovništvo ubraja se u staro i demografski gledano, nalazi se u velikom deficitu. Ruralne sredine imaju loše ili nikakve strategije razvoja, pa se mlađe stanovništvo iseljava u potrazi za lakšim i sigurnijim zaposlenjem, a to dovodi do odumiranja hrvatskog sela, a s njime, nažalost, i čitavog tradicijskog i kulturnog nasljeđa.

Slika 5. Trend kretanja stanovništva, www.dzs.hr

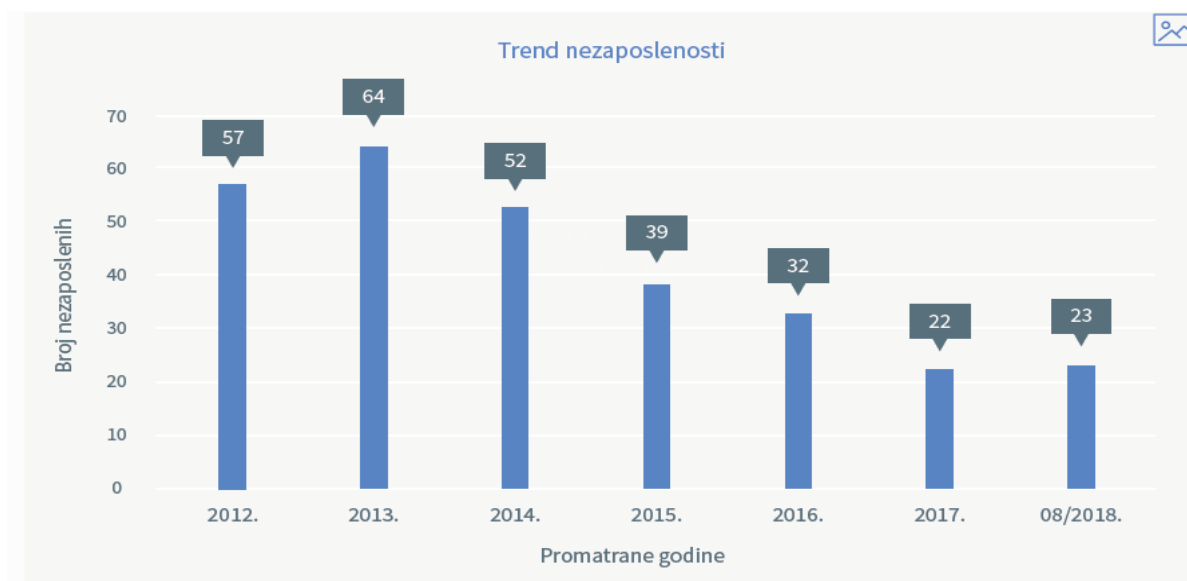
Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz posljednjeg popisa stanovništva 2011. godine, Općina ima 1.518 stanovnika. Može se vidjeti da je najgušće naseljeno naselje Visoko, koje ima 493 stanovnika, dok je najrjeđe naseljeno naselje Vrh Visočki sa svega 114 stanovnika. Općina Visoko broji 447 kućanstava, a prosječni broj članova unutar kućanstva iznosi 3,40.

Slika 6. Stanovništvo prema spolu, www.dzs.hr

2.3. Aktivnost stanovništva i nezaposlenost

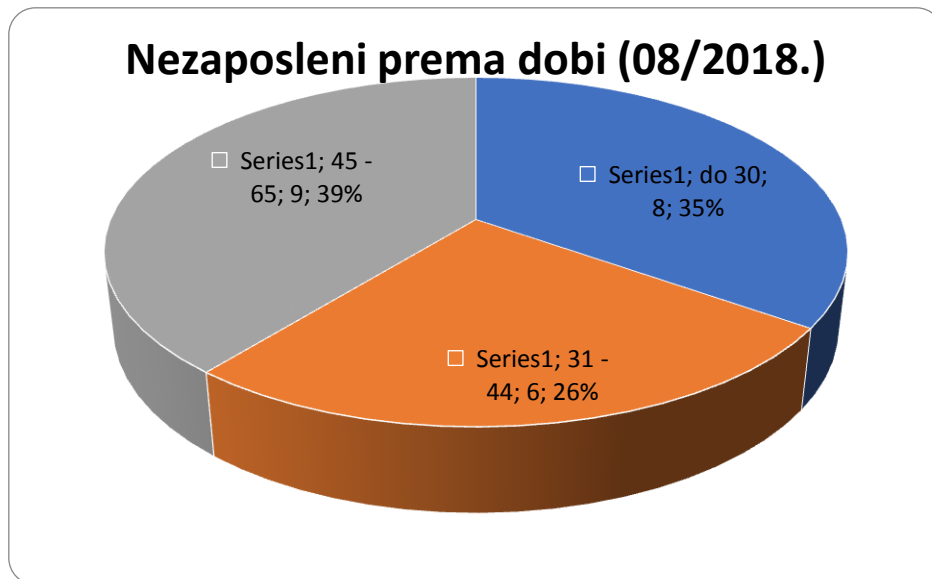
Ukupan broj zaposlenih osoba (osobe starije od navršениh 15 godina), prema popisu stanovništva iz 2011. godine, na području Općine iznosila je 434 osobe, a nezaposlenost je tada bila 77 osoba. Prema statistici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje možemo pratiti broj nezaposlenih po godinama, iz kojeg je vidljivo da se negativni trend smanjuje te da Općina u kolovozu 2018. godine ima 23 nezaposlene osobe.

Slika 7. Trend nezaposlenosti, www.hzz.hr

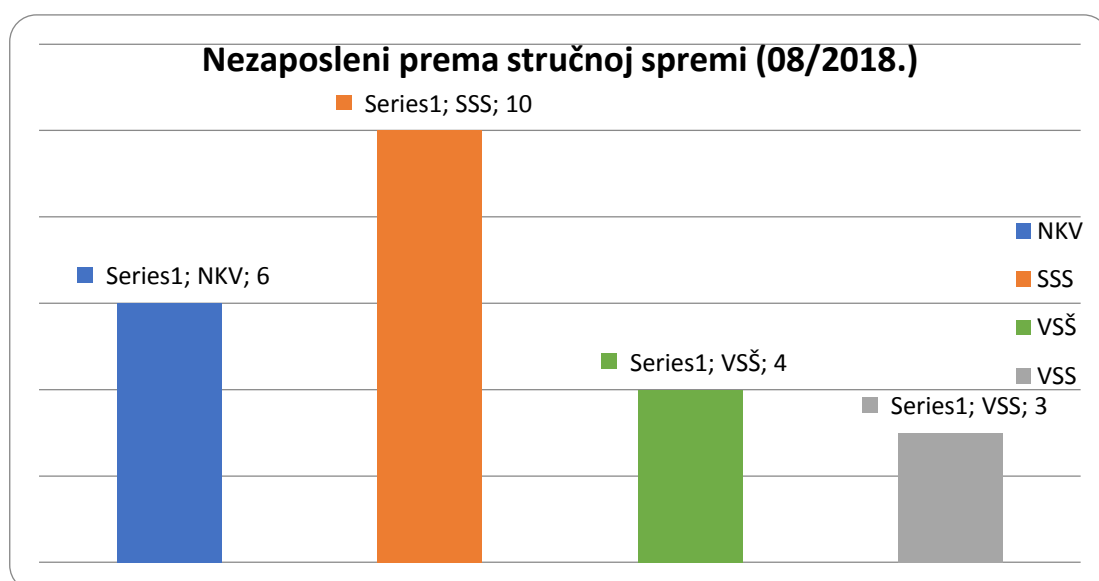
Važno je napomenuti da je u Varaždinskoj županiji krajem kolovoza 2018. godine bilo 3.260 službeno registriranih nezaposlenih osoba, a općina Visoko i dalje je jedna od 4 općine s najmanjim brojem nezaposlenih osoba. No treba naglasiti da su dostupni podaci vezani samo za nezaposlenost, dok bi za potpuniju sliku trebali promatrati podacima zaposlenima, broju stanovnika, površini i općem stanju gospodarstva Općine. Iako je u Visokom broj zaposlenih u poduzećima prosječno manji, tvrtke ostvaruju veće prihode i dobit. Od djelatnosti

veliku važnost ima poljoprivreda te manjim dijelom drvna i prehrambena industrija, a u posljednje vrijeme s aspekta mogućnosti zapošljavanja, mještani Općine sve su više orijentirani prema Zagrebu i Varaždinskoj županiji.

Slika 3. Nezaposlenost prema dobi u kolovozu 2018., www.hzz.hr

Ako se analizira kretanje nezaposlenih s obzirom na dob, vidljivo je da najviše nezaposlenih ima manje od 30 ili više od 45 godina, što upućuje na svojevrсни problem, jer čine čak 74% nezaposlenog stanovništva, a na nacionalnoj je razini uočljivo da se mogućnost ponovnog zapošljavanja s porastom životne dobi izrazito smanjuje. Naime, nezaposlenost osoba starijih od 45 godina u posljednjih nekoliko godina se ubrzano povećava, a u uvjetima kada ponuda radne snage uvelike premašuje potražnju, osobito starijih osoba, nužno je definirati politiku zapošljavanja na nacionalnoj i regionalnoj razini te posvetiti posebnu pozornost kroz provođenje programa za poticanje njihova zapošljavanja.

Slika 9. Nezaposleni prema stručnoj spremi u kolovozu 2018., www.hzz.hr

Tablica 2. Stanovništvo općine Visoko prema glavnim sredstvima za život, www.dzs.hr

R.br.	Izvor sredstava	Visoko	Visoko	Visoko
1.	Spol	sv.	M	Ž
2.	Ukupno	1.518	725	231
3.	Prihodi od stalnog rada	382	254	128
4.	Prihodi od povremenog rada	10	9	1
5.	Prihodi od poljoprivrede	93	52	41
6.	Starosna mirovina	117	44	73
7.	Ostale mirovine	260	94	166
8.	Prihodi od imovine	-	-	-
9.	Socijalne naknade	134	50	84
10.	Ostali prihodi	24	10	14
11.	Povremena potpora drugih	5	5	-
12.	Bez prihoda	537	231	306

Tablica 3. Broj zaposlenih prema području djelatnosti u općini Visoko, www.dzs.hr

R. br.	Područje djelatnosti	Ukupno zaposleni:
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	44
2.	Rudarstvo i vađenje	2
3.	Prerađivačka industrija	122
4.	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2
5.	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	8
6.	Građevinarstvo	70
7.	Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	42
8.	Prijevoz i skladištenje	47
9.	Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	20
10.	Informacije i komunikacije	2
11.	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1
12.	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	7
13.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	7
14.	Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	19
15.	Obrazovanje	25
16.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	13
17.	Umjetnost, zabava i rekreacija	1
18.	Ostale uslužne djelatnosti	2

3. Gospodarstvo

3.1. Poljoprivreda

Gotovo cijelo područje Varaždinske županije je poljoprivredni kraj sa brojnim usitnjenim posjedima pogodnima za bavljenje stočarskom, povrtlarskom, voćarskom i vinogradarskom proizvodnjom. Prostoropćine Visoko pruža polazne mogućnosti za intenzivniji razvoj poljoprivredne proizvodnje s obzirom na povoljne agroekološke uvjete. Mikroklimatski uvjeti u nizinskim dijelovima pogoduju uzgoju žitarica i kvalitetnog povrća, dok su brežuljkasti predijeli pogodni za vinogradarstvo i voćarstvo. Poljoprivredne površine općine Visoko obuhvaćaju 1.469 ha. (60,11% ukupne površine Općine). Obradive površine, kao što su oranice, vrtovi, voćnjaci i vinogradi zauzimaju 1.068 ha, dok su u manjem dijelu neobrađive površine pašnjaka i livada sa 401 ha u ukupnoj poljoprivrednoj površini.

R. br.	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	POVRŠINA U HEKTARIMA	BROJ ČESTICA
1.	Oranice	468,66	1.519
2.	Staklenik na oranici	0,35	4
3.	Livada	188,71	814
4.	Pašnjak	2,93	8
5.	Vinogradi	13,43	192
6.	Iskrčeni vinogradi	0,28	3
7.	Voćne vrste	12,86	108
8.	Miješani trajni nasadi	0,08	1
9.	Ostalo	0,06	1
UKUPNO:		687,36	2.650

Slika 10. Poljoprivredna zemljišta u općini Visoko, [ARKOD – APPRRR 2017.](#)

Poljoprivredna proizvodnja, život i rad te društvene i socijalne aktivnosti poljoprivrednog stanovništva na ovom se području odvijaju u relativno povoljnim agroekološkim uvjetima. Poljoprivredno zemljište je uglavnom u privatnom posjedu te ga karakterizira raspršenost i usitnjenost.

Brežuljkasta i više uzdignuta područja su uglavnom sastavljena od mineralno karbonatnih tla, čiji geološki sastav čine segmenti šljunka, pijeska, gline i lapora te su pogodna za uzgoj. Na tim površinama isprepliću se obradiva polja, voćnjaci i vinogradi te livade i šumarci.

Naime, područje općine Visoko poznato je po sortnom uzgoju šljiva, pretežno šljive Bistrice koja je proteklih godina napadnuta bolešću šarke i dovela je do sustavnog propadanja nasada. Autohtona šljiva Bistrice nalazi se na grbu Općine Visoko i dio je identiteta samog kraja. Iako proizvodnja svježih šljiva ne zadovoljava potrebe

domaćeg tržišta ranih stolnih sorti, potrebno je ulagati u trajne nasade koji bi pridonijeli razvoju visočkog područja i samozapošljavanju lokalnog stanovništva.

Također, na području općine Visoko djeluju brojni pčelari koji se bave proizvodnjom izrazito kvalitetnog domaćeg meda, upravo zbog raznolikosti pašnjaka i livada te šumnog bogatstva. Zastupljen je i uzgoj povrća (plastenici u naselju Vinično) te stočarstvo. Na području Općine postoji niz farmi, od kojih valja spomenuti farme peradi u Vrhu Visočkom i Presečnu Visočkom, farmu teladi u Visokom te farmu muznih krava u Viničnom. Uz to, postoji klaonica u Vrhu Visočkom i mljekara u Čanjevu. Kako je poljoprivredna proizvodnja ipak orijentirana na stočarsku proizvodnju, struktura oranične proizvodnje je uvelike podređena potrebi osiguranja krmne baze za stoku, a veliko značenje ima i vinogradarska proizvodnja isključivo ekstenzivnog karaktera. Posebnu perspektivu ima već postojeća tradicionalna poljoprivredna proizvodnja koju je potrebno očuvati i usavršavati. Tu se prije svega misli na uzgoj autohtone sorte šljive Bistrice, koja je posljednjih godina ugrožena pojavom bolesti Šarke i prijeti joj iskorjenjivanje.

Tablica 4. Poljoprivredna gospodarstva s površinom poljoprivrednog zemljišta 31.12.2017. , www.aprrr.hr

R. br.	<3		<=3 i <20		>=20 i <100		Ukupno:	
	Br. PG	Površina ha	Br. PG	Površina ha	Br. PG	Površina ha	Br. PG	Površina ha
1.	86	156,27	98	469,92	3	78,3	187	704,49

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju javno objavljuje podatke o svim poljoprivrednim gospodarstvima registriranim u Upisnik poljoprivrednika na dan 31.12.2017. Prema objavljenim podacima je jasno da općina Visoko pripada među 3 najmanje od 28 općina Varaždinske županije po broju poljoprivrednih gospodarstava i površini poljoprivrednog zemljišta. Općina Visoko ima ukupno registriranih 187 poljoprivrednih gospodarstava, ukupne površine 704,49 hektara.

3.2. Problemi u poljoprivredi

Poseban problem leži u tradicijskoj strukturi proizvodnje i neorganiziranosti poljoprivrednih proizvođača, tako da lokalne zajednice nemaju autohtone, prepoznatljive i konkurentne proizvode koje mogu uspješno plasirati na globalno tržište. Strukturu poljoprivrednih zemljišta karakterizira rascjepkanost i usitnjenost poljoprivrednih parcela, kao i nespecijalizirana proizvodnja.

Navedeni problemi pogoduju stanju koje je neodrživo, jer u lokalnim sredinama uzrokuju sve teže uvjete života i privređivanja, propadanje postojećih poljoprivrednih gospodarstava, nezaposlenost te velike strukturne i gospodarske poremećaje poput: depopulacija, širenja korova na zapuštenim zemljištima i gubitak funkcije poljoprivrednog zemljišta, gospodarskog i socijalnog propadanja, gubitka identiteta lokalne zajednice, izloženost štetnim pojavama kao što su ugrožavanje okoliša, devastacija kulture i tradicijske baštine.

Budući da je poljoprivreda izrazito važna za sredine u razvoju, jer postavlja temelje za održiv gospodarski razvoj i rast, ona multiplicirajuće djeluje na rast i razvoj u nepoljoprivrednim sektorima, a to potiče zapošljavanje i poboljšanje standarda života. Stoga je nužno restrukturirati poljoprivrednu proizvodnju, poticati razvoj specijaliziranih i dugoročno održivih proizvođača. Također je važno omogućiti organiziranje i zajedničko nastupanje lokalnih proizvođača, poput zadružnih udruženja te zaštititi i sačuvati obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja čine osnovu razvoja poljoprivrede Općine.

3.3.Stočarstvo

Stočarstvo kao jedna od primarnih djelatnosti, uključuje uzgoj sitne i krupne stoke u svrhu proizvodnje hrane i raznih prerađevina, poput kože i vune za daljnju preradu. Kao grana poljoprivrede, stočarstvo se po rasnom sastavu dijeli na govedarstvo, peradarstvo, ovčarstvo i kozarstvo. Hrvatska poljoprivredna agencija je objavila podatke o broju domaćih životinja po općinama, gdje su prikazani podaci za 2017. godinu o broju gospodarstava i uzgoju domaćih životinja.

Tablica 5. Popis gospodarstava sa vrstom domaćih životinja 31.12.2017., www.hpa.hr

R. br.	Općina Visoko	Govedo	Konji	Svinje	Ovce	Koze
1.	Br. gospodarstava	81	8	161	9	4
2.	Br. životinja	442	26	1.014	53	89

Tablica 6. Razvojni problemi i potrebe u poljoprivredi

R. br.	Razvojni problemi	Razvojne potrebe
1.	Velika raznolikost poljoprivrednog zemljišta	Okrupnjavanje poljoprivrednih površina
2.	Relativno niska kvaliteta poljoprivrednog zemljišta,	Implementacija ekološki prihvatljivije poljoprivredne proizvodnje
3.	Veliki socijalni pritisak na poljoprivredu (40% stanovništva Općine je poljoprivredno aktivno)	Unaprijediti rad poljoprivredne zadruge
4.	Visok postotak mješovitih poljoprivrednih kućanstava,	Bolji pristup informacijama iz područja poljoprivredne proizvodnje vezano za tijela i institucije mjerodavne za razvoj i unapređenje poljoprivrede
5.	Mali postotak obiteljskih gospodarstava koja žive isključivo od poljoprivrede,	Unaprijediti specijaliziranu poljoprivrednu proizvodnju
6.	Manji postotak obiteljskih gospodarstava koja su specijalizirala jednu do dvije proizvodnje,	Ulaganje u trajne nasade autohtone šljive Bistrice
7.	Nepostojanje zaokruženog ciklusa proizvodnje (od sirovine do gotovog proizvoda) u nekim granama poljoprivrede (povrčarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo),	Stručno osposobljavanje poljoprivrednika
8.	Izostanak odgovarajućih sustavnih mjera, kao i nesređeni odnosi proizvodnje, prerade, prometa i tržišnog povezivanja	Poticati razvoj pčelarstva i medicinarstva

3.4. Gospodarenje prirodnim resursima

3.4.1. Šumarstvo

Šume predstavljaju jedno od najvrjednijih bogatstava hrvatske prirodne riznice, ali i jedini obnovljivi prirodni resurs. Prema katastarskim podacima, šume pokrivaju 845 ha površine, što je 34,57% od ukupne površine općine Visoko. Gospodarenje šumama i šumskim zemljištem je djelatnost od posebnog društvenog značaja koja se realizira propisanim Zakonom o šumama. Hrvatske šume zadužene su za upravljanje šumskim područjem koje je u državnom vlasništvu, a za područje općine Visoko i čitave Varaždinske županije mjerodavna je Uprava šuma Koprivnica. Važno je napomenuti da se stanje u privatnim šumama ne može ocijeniti zadovoljavajućim. Mnogima služe kao hobi ili dodatak za popunjavanje prihoda, dok njihova površinska usitnjenost koči ozbiljnije razvojne projekte.

Sjeveroistočni i južni dio općine Visoko, najvećim je djelom prekriven šumskim površinama. Iako šume nemaju značajniju gospodarsku ulogu, od izrazite su važnosti u krajobraznom smislu kao osobito vrijedan prirodni krajobraz unutar kojeg se razvija relativno stabilan ekosustav. Ostale šumske površine koje su smještene diljem Općine znatno su manje i isprepletene livadama i obradivim površinama, što također pogoduje stabilnosti i bio raznolikosti ekosustava te većem broju staništa, posebice uz potoke.

Važno je spomenuti da šumski fond ovog područja predstavljaju relativno usitnjeni posjedi, što zahtijeva intenzivno gospodarenje na malim površinama. Većina šuma u Općini nalaze se u privatnom vlasništvu, a pod državnom upravom nalazi se svega 50,33 hektara šuma u predjelima naselja Visoko i Đurinovec, što je 5,96% od ukupne šumske površine Općine. Od šumskih vrsta ističe se listopadna šuma sa hrastom lužnjakom, nešto bukve, graba i jasena. Upravljanjem i uređivanjem te trajnim gospodarenjem šumama treba očuvati sve funkcije šuma te postojanost ekosustava. To uključuje maksimalnu zaštitu i očuvanje, bez prenamjena i krčenja. Potrebno je zaustaviti negativni trend krčenja privatnih šuma kroz programe gospodarenja privatnim šumama na području čitave Županije.

3.4.2. Lov i lovno gospodarstvo

Lov i lovno gospodarstvo na području općine Visoko svojim ukupnim sadržajem pridonose razvoju tog kraja. Na području Općine nalaze se četiri djelomična lovišta i to: Zajedničko otvoreno lovište broj 27 „Breznički Hum“, Zajedničko otvoreno lovište broj 28 „Visoko“, Zajedničko otvoreno lovište broj 29 „Breznica“ i Zajedničko otvoreno lovište broj 30 „Bisag“. Lovište „Visoko“ jedino je lovište koje se u cijelosti nalazi na području Općine, a proteže se uglavnom uz rijeku Lonju i kroz naselje Vinično. Lovište Visoko obuhvaća 83,1% površine Općine, lovište Breznica 10,3%, lovište Bisag 5,8%, a lovište Breznički Hum svega 0,8 % površine općine.

U državnom vlasništvu nalazi se 106 ha, a u privatnom vlasništvu 1.355 ha što ukupno iznosi 1.472 ha površine cijelog lovišta Visoko. Od ukupne površine lovišta 51,15% odnosi se na šume i šumsko zemljište, 48,58% na poljoprivredno zemljište, a 0,27% na ostale površine. Oko 70% površine općine Visoko otpada na lovišta koja su 93% u privatnom vlasništvu.

Prema lovno-gospodarskoj osnovi za svako lovište utvrđen je broj divljači glavnih vrsta koji se može i mora uzgajati prema mogućnostima i uvjetima staništa, a to su: srna obična, zec obični, fazani, gnjetli, trčka skvržulja. U matični fond lovišta od ostalih vrsta divljači koja je prisutna u lovištu tijekom godine još spada: kuna zlatica, lasica mala, lisica, tvor, prepelica pućpura, šljuka, divlji golub, siva vrana, vrana gačac, svraka i šojka kreštalica. Osim lovno-gospodarskih i lovno-tehničkih objekata, u lovištima Općine postoje hranilišta za krupnu divljač,

solišta i visoke čeke. Također na području Općine djeluje Lovачko društvo „ Jastreb“ Visoko, sa oko 2.093 ha ukupne površine te je izgrađen lovački dom i lovačka streljana.

Suvremeno lovno gospodarstvo i ovdje je suočeno s nizom teškoća od kojih valja istaknuti vlasničku i prostornu strukturu lovišta (velik broj malih parcela), niski bonitet lovišta, krivolov koji je teško nadzirati, nedostatak financijskih sredstava za razvoj, ali i izgradnja autocesta kojom je došlo do promjena u održavanju populacija pojedinih vrsta divljači.

Lovno gospodarstvo općine Visoko trenutno se susreće s brojnim problemima:

- nepravovremena i nejednolika provedba Zakona o lovu,
- nedovoljno popunjeni fondovi divljači (oko 65%),
- loša trofejna struktura pojedinih vrsta divljači,
- svojevrsna urbaniziranost područja (naselje, prometnice, industrija...),
- tendencija smanjenja lovnih površina,
- nedovoljan broj kvalitetnih lovačkih objekata,
- krivolov.

3.4.3. Vodno gospodarstvo

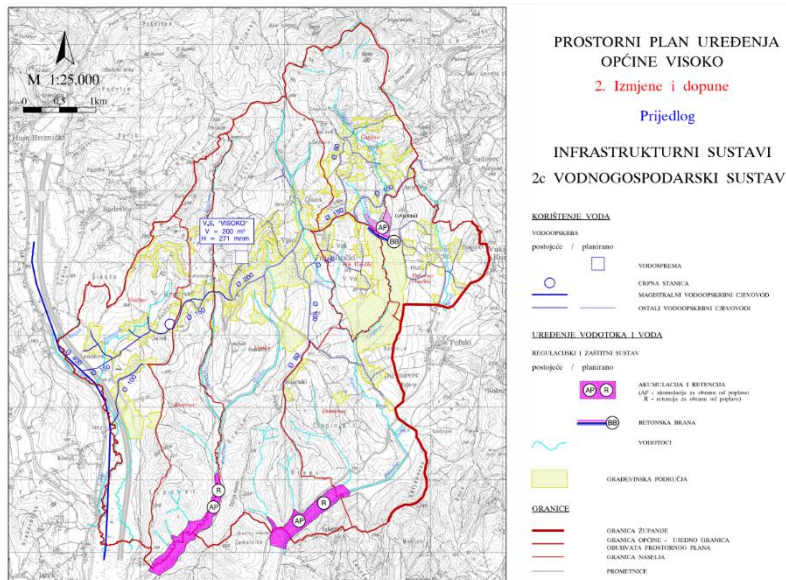
Za slivno područje rijeke Lonje je izrađena "Studija hidrotehničkog uređenja sliva Lonje uzvodno od ceste Zagreb-Bjelovar" (RO "Projekt" Zagreb, 1984.). Njome je obuhvaćena zaštita od štetnog djelovanja voda sliva Lonje s uređenjem glavnih vodotoka, uređenjem retencija i akumulacija u slivu, a radi smanjenja maksimalnih i povećanja minimalnih protoka. S ciljem učinkovite zaštite područja, predviđa se uređenje korita postojećeg vodotoka te određeni radovi na sprječavanju erozija i uređenju bujica.

Prema navedenoj Studiji na području općine Visoko protežu se dijelovi predviđenih akumulacija, odnosno retencija Presečna i Kračevac, a koje se većim dijelom (uključivo i brane) nalaze u Općini Breznica. Za akumulaciju Presečna ukupna površina sliva iznad pregrade iznosi 22 km², a zapremnina planirane akumulacije iznosi 2.171.800 m³, dok za akumulaciju Kračevac ukupna površina sliva iznad pregrade iznosi 7,8 km², a zapremnina planirane akumulacije iznosi 759.800 m³.

Prema "Idejnom projektu zaštite i vanjske odvodnje autoceste Zagreb-Goričan", poddionica Komin - Breznički Hum, za potrebe izgradnje autoceste izvršeno je uređenje odvodnje rijeke Lonje i njenih pritoka, potoka Rinjak i Trstenjak. S hidrotehničkog stanovišta trasa prolazi tzv. "nizinskom dionicom" pa je autocesta formirana u nasipu jer je središnji i najniži dio doline svake godine periodički plavljen. Autocesta dijeli dolinu u dva dijela, a na svakih 2-3 km izgrađeni su putni prijelazi koji čine dodatne poprečne pregrade kroz dolinu što dodatno pogoršava situaciju s hidrotehničkog stanovišta jer negativno utječe na izmjenu vodnog režima. Na području Općine nalazi se nadvožnjak odnosno putni prijelaz "Vinično".

Izgrađeni dio autoceste nalazi se u dolini rijeke Lonje čija širina na području Općine iznosi od oko 300 do 800 m, a ispresijecana je mikro depresijama starog toka jer je rijeka svojevremeno meandrirala u najnižem dijelu doline. Tla su degradirana i loše nosivosti što je, uz već spomenute nepovoljne hidrološke uvjete, zahtijevalo realizaciju zaštite i učinkovite odvodnje vode s autoceste i uz nju.

Autocesta je projektirana i izvedena na način da je odgovarajuće riješena vanjska odvodnja izgradnjom mostova, propusta, stepenica, uređenjem ušća novih vodotoka, izgradnjom prokopa i kanala (sabirnih i detaljnih), regulacijom i rekonstrukcijom vodotoka. Utvrđeno je da su paralelni kanali položeni uz autocestu najbolje rješenje za odvodnju vode te isti prikupljaju vodu potoka Rinjak i Trstenjak, a služe i kao sabirni kanali koji prihvaćaju vodu iz manjih bočnih kanala i ostataka meandriranog korita Lonje. Na taj način paralelni kanali uz autocestu u određenom trenutku i na pojedinim potezima imaju funkciju zamjenjujućeg toka te prihvaćanja i brže evakuacije vode iz okolice autoceste.

Kanalska mreža je prilagođena situaciji na terenu i pojavama velikih voda u okolici Lonje. Detaljni kanali štite autocestu od voda s malih slivnih područja, a prema dimenzijama (širina dna korita 0,6 m; dubina oko 0,8 m) mogu prihvatiti i vode unutarnje odvodnje autoceste. Sabirni kanali štite autocestu od voda s većih slivnih površina i prihvaćaju vode iz okolnog zemljišta putem postojećih depresija, vode iz detaljnih kanala kao i vode unutarnje odvodnje autoceste. Njihove dimenzije su nešto veće nego u detaljnih kanala (dubine 1-1,5 m, nešto veće širine dna korita s pretežitim pokosom 1:2). Sabirni kanali upuštaju se u glavne odvodne recipijente.

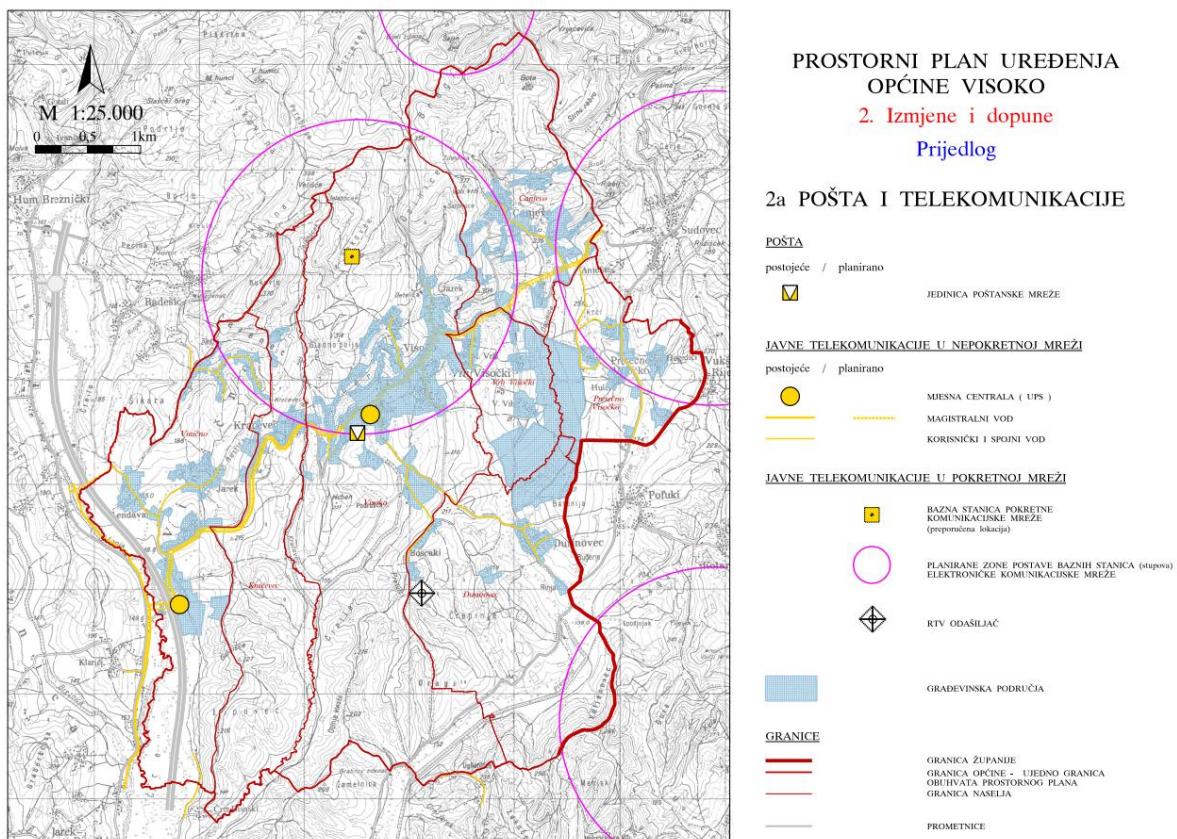
Korito rijeke Lonje na području općine Visoko nije regulirano (osim kod putnog prijelaza "Vinično"), već je uređeno po postojećoj trasi, ali na isključivo tehnički, što znači da je kanalizirano, prošireno i produbljeno, a uz uočene građevine obloženo kamenom. Pri izvođenju tih radova u potpunosti je odstranjena sva prizemna, grmolika i visoka vegetacija. Zbog toga je u većoj mjeri narušeno postojeće stanje i vodni ekosustav rijeke što je negativno utjecalo na biološko-ekološku ravnotežu, a biljne i životinjske vrste izgubile su svoja staništa i biotope.

Prema "Idejnom projektu zaštite i vanjske odvodnje autoceste" mikro depresije starog toka po kojima je rijeka svojevremeno meandrirala predviđene su za zatrpavanje (kanali ZK). Te depresije su imale funkciju prirodnog zadržavanja dijela voda, u određenim trenucima i funkciju odvodnje, a najviše funkciju zaštite biljnih i životinjskih vrsta koje obitavaju na tom području. Navedenim projektom konstatira se da su zbog izgradnje autoceste ionako narušeni prirodni uvjeti te se predlaže zatrpavanje depresija viškom materijala nastalim od iskopa čime bi se riješio problem deponiranja viška materijala i smanjili transportni troškovi. Može se konstatirati da je na taj način dodatno degradirano postojeće stanje i širi vodni ekosustav rijeke jer se radi o negativnom utjecaju na biološko-ekološku ravnotežu te o devastaciji i trajnom odstranjenju vlažnih staništa te biljnih i životinjskih vrsta koje na njima obitavaju.

Na području Općine izvedeni su hidromelioracijski radovi u smislu rješavanja odvodnje na rudini "Visoko". Rudina je površine oko 5,5 ha, a nalazi se uz potok Visoko na području naselja Visoko (sjeverozapadno od zaselka Boščaki koji spada u naselje Đurinovec). Zemljište navedene rudine neko je vrijeme korišteno za poljoprivrednu proizvodnju, ali je naknadno zapušteno, a sustav odvodnje nije održavan.

3.4.4. Pošta i javne telekomunikacije

Na području općine Visoko, poštanski promet organizira i obavlja Hrvatska pošta sa sjedištem u Varaždinu, a posredstvom Poštanskog ureda 42224 Visoko. Poštanski promet obuhvaća dostavno područje svih naselja općine i kapaciteti poštanskog ureda zadovoljavaju potrebe na prostoru cijele općine.

Telekomunikacijski promet organiziraju i obavljaju Hrvatske telekomunikacije d.d. s područnim centrom u Varaždinu. Općina Visoko ima dvije telefonske centrale u naseljima Visoko i Vinično na koje su vezana sva naselja Općine. Općina je opremljena telekomunikacijskim vezama i to magistralnim spojnim vodom uz prometnicu Zagreb-Varaždin do naselja Visoko, korisničkim mrežnim vodovima i telefonskim centralama u naseljima Vinično i Visoko. Kapacitet priključaka iznosi 78%, odnosno 695 priključaka, dok kapacitet pristupne TK mreže iznosi 1.750 parica. Prema tome može se zaključiti da na području općine Visoko kapacitet priključaka zadovoljava potrebe. Također na području Općine postoji repetitorska postaja za komunikacijsku mrežu.

3.4.5. Elektroopskrba

Općina Visoko spada u područje distribucije "Elektre" Zagreb-Pogon Zelina, koje se brine o stanju elektroopskrbne mreže. Osnovni objekt putem kojeg se ovo područje opskrbljuje električnom energijom je 35(30)/10 kV trafostanica u naselju Vinično, s spojnim 30(35) kV dalekovodom u smjeru Zeline, koji je smješten

istočno uz autocestu Zagreb-Goričan. Na području Općine razgranata je niskonaponska mreža, a u pogonu su trafostanice svih naselja.

Sva su naselja opskrbljena električnom energijom, ali zbog dotrajalosti vodova i instalacija dolazi do padova napona, koji se javljaju na razini pojedinih trafostanica, jer se u razvoj i osuvremenjivanje elektrodistribucijske mreže godinama nije značajnije ulagalo. Iz tog je razloga potrebna rekonstrukcija većeg dijela postojeće električne mreže i izgradnja niza trafostanica u naseljima. Do sada je realizirana rekonstrukcija samo mreža središnjeg dijela Općine i naselja Vrh Visočki te mreže Čanjevo u Banekovićima.

3.4.6. Vodoopskrba

Budući da područje općine Visoko nije priključeno na vodoopskrbni regionalni sustav, stanje vodoopskrbe je veoma kritično. Rubnim, zapadnim dijelom Općine prolazi magistralni cjevovod DN 400 mm ukupne duljine 3,4 km (s istočne strane ceste Zagreb-Varaždin) koji predstavlja okosnicu za razvoj vodoopskrbe ovog područja. Cjevovod je konstruiran za pretpostavljene buduće potrebe, a svoju će funkciju imati tek nakon izgradnje svih ostalih centralnih hidrotehničkih objekata i realizacije cjelokupnog dobavnog sustava. Razvodne vodovodne mreže na području Općine nema, osim minimalnog izvoda iz magistralnog voda u naselju Vinično (do jednog zaselka koji je najbliži magistralnom vodu).

Na području Općine ima dosta manjih izvora (npr. Vinično, četiri izvora na području naselja Visoko i dr.), na kojima se temelje sustavi lokalnih vodovoda, ali niti jedan izvor nije značajniji i kvalitetniji da bi se mogao svrsishodno uklopiti u sustavnu vodoopskrbu područja.

Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb je 1995. godine izradio "Informaciju o stanju javne lokalne vodoopskrbe stanovništva Županije Varaždinske" u sklopu koje je evidentirano i stanje seoskih (lokalnih) vodovoda na području općine Visoko. Podaci se odnose na 1995. godinu, ali je potrebno napomenuti da se stanje nije bitno promijenilo odnosno da se stanovništvo još uvijek opskrbljuje vodom za piće putem lokalnih vodovoda. Svi uzorci vode su uzorkovani u ožujku 1995. godine i na njima je provedena laboratorijska analiza o kemijskoj i bakteriološkoj ispravnosti vode za piće.

Tablica 2. Lokalni vodovodi Općine Visoko, www.visoko.hr

R. br.	Lokalni vodovod	Broj kućanstava	Kemijska analiza	Bakteriološka analiza
1.	Visoko	200	+	+
2.	Visoko-Rupa	42	+	+
3.	Visoko-Jarek	20	+	+
4.	Đurinovec	50	+	-
5.	Čanjevo-Vrh	40	+	+
6.	Plantići	12	+	-
7.	Čanjevo-Matejaki	15	+	+

8.	Čanjevo-Novoseli	20	+	+
9.	Vinično-Kračevac	50	+	+
10.	Donji Kračevac	14	+	-

Sukladno podacima, nužne su razvojne potrebe glede izgradnje vodoopskrbnih kapitalnih građevina južnog dijela Varaždinske županije, kontinuirano provođenje laboratorijskih analiza vode o kemijskoj i bakteriološkoj ispravnosti te uređenje okoliša u neposrednoj blizini vodovoda.

3.4.7. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Budući da na području Općine nema izgrađene kanalizacijske mreže, problematika odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda dosad nije riješena. Odvodnja fekalnih otpadnih voda u naseljima rješava se većinom izvedbom septičkih jama s taložnicama ili izravnom infiltracijom tekućeg dijela u podzemlje. Recipijenti za otpadne vode su lokalni potoci (direktni ispušt) i kanali uz prometnice, što je suprotno zakonskim propisima i zahtijeva odgovarajuće intervencije.

Općinsko vijeće je za 2018. godinu predvidjelo ulaganja u izgradnju kanalizacije te izgradnju vodovodne mreže u ukupnom iznosu od 200.000,00 kuna.

3.4.8. Plinoopskrba

Trenutno na području općine Visoko nema plinoopskrbne mreže, iako je već 1995. godine izrađena Studija koja objedinjuje radove na projektiranju i daljnju razradu plinifikacije cjelokupnog područja Varaždinske županije koju je izradio Coning Inženjering d.d. Prema toj studiji, općina Visoko trebala bi spadati u deseto distributivno područje Podrute.

3.4.9. Zaštita okoliša i gospodarenje otpadom

Zaštita okoliša skup je odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je svrha sprječavanje onečišćenja i zagađenja okoliša, sprječavanje nastanka šteta, smanjivanje i otklanjanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete. Zakon o zaštiti okoliša (NN, 110/07, 80/13, 78/15, 12/18), kojim se uređuju načela zaštite okoliša i održivog razvoja, kao glavne ciljeve zaštite okoliša u ostvarivanju uvjeta za održivi razvoj ističe:

- zaštitu života i zdravlja ljudi,
- zaštitu biljnog i životinjskog svijeta, biološke i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti,
- zaštitu i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša,
- zaštitu ozonskog omotača i ublaživanje klimatskih promjena,
- zaštitu i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza,
- sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša,
- racionalno korištenje energijom i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije,
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša,
- održivo korištenje prirodnim dobrima, bez većih oštećivanja i ugrožavanja okoliša,
- unaprjeđenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.

Ciljevi zaštite okoliša u općini Visoko usklađeni su sa dugoročnom nacionalnom, socijalnom i ekonomskom regulativom o okolišu:

- provođenje postojećih zakona
- participacija u unaprjeđenju postojećih zakona, strategija, programa i planova.

Budući da je gospodarenje otpadom vrlo složena djelatnost koja obuhvaća sve grane gospodarstva, nužno je na razini županije pronaći i koordinirati rješenje cjelovitog ekološki neprihvatljivog procesa zbrinjavanja otpada. Nepostojanje suvremeno organiziranog sustava zbrinjavanja otpada, kao niti uređenih lokacija za odlaganje otpada rezultiralo je pojavom nekoliko nekontroliranih odlagališta ili privremenih rješenja bez odgovarajućih dozvola, no Općina je protekle godine sanirala i zaštitila sva područja nelegalnog odlaganja otpada u Đurinovcu uz potok Presečno te u naselju Visoko.

Općina je također donijela Odluku o postupanju s otpadom. Pokrenute su odgovarajuće aktivnosti na organiziranom prikupljanju i odvozu komunalnog otpada, raspisan je natječaj i odabrano poduzeće za prikupljanje i odvoz otpada "Babić" iz Cestice, te se započelo s prikupljanjem i odvozom. Stakleni otpad se prikuplja u naselju Visoko (postavljen kontejner) i organizirano odvozi putem poduzeća "Unija Nova" iz Zagreba, a papirnati otpad se organizirano prikuplja i zbrinjava putem programa koji se provodi u osnovnoj školi.

3.4.10. Rudarstvo

Eksploatacijsko polje „Čanjevo“ nalazi se na krajnjem sjevernom djelu Općine, sjeveroistočno od istoimenog naselja s površinom 7,1 ha gdje se eksploatirao građevni kamen-vapnene breče. Unatoč velikoj površini, izvođenje rudarskih radova bilo je ograničeno na prvu fazu (1/3 površine eksploatacijskog terena) radi zaštite ostataka srednjovjekovne utvrde Čanjevo koja je dio kulturne baštine, a smještena je na vrhu ponad kamenoloma. Rezerve mineralne sirovine 1. faze eksploatacije (ujedno i konačne) iznose 170.000 m³ u sraslom stanju u stijeni. Masa stijene bila je povoljna za proizvodnju drobljenog kamena za izradu nasipa, drobljenog kamena za izradu donjih nosivih tamponskih slojeva te drobljenog nesepariranog kamena za izgradnju i održavanje gospodarskih cesta. Danas je eksploatacijsko polje u potpunosti zatvoreno i nema eksploatacijskih radova jer je prepoznata kulturna vrijednost tamošnje Utvrde Čanjevo.

Također je važno napomenuti da djelatnosti eksploatacije i oplemenjivanja, odnosno proizvodnje tehničkog kamena čine površinski zahvat u zemljinu litosferu i time stvaraju otvorene rane u prirodnom okolišu. Stoga je od iznimne važnosti da se rudarskoj djelatnosti pristupa racionalno i zakonski na temelju načela iskorištavanja prirodnih izvorišta sirovina te uz dozu ekološke svjesnosti. Planom prostornog uređenja općine Visoko bile su utvrđene površine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina, sukladno propisima o rudarstvu te rudarskim projektima. Do novih istražnih prostora potrebno je osigurati pristup koji ne prolazi kroz naselje i kroz zaštićene dijelove prirode i graditeljske baštine. Svi vršitelji eksploatacije na području Općine bili su dužni brinuti se o biološkoj rekultivaciji i eventualnom pošumljavanju. Budući da su eksploatacijski radovi okončani, a eksploatacijsko polje zatvoreno, rizik od zagađenja okoliša i oštećenja arheološkog nalazišta Utvrde Čanjevo je sveden na minimum.

U nastavku slijedi prikaz razine zadovoljstva mještana, pokazateljima okoliša na području općine Visoko.

Tablica 3. Statistika zadovoljstva pokazateljima okoliša

R. br.	POKAZATELJI OKOLIŠA	Ocjena 1 (%)	Ocjena 2 (%)	Ocjena 3 (%)	Ocjena 4 (%)	Ocjena 5 (%)	Ukupna ocjena stanja
--------	---------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	----------------------

1.	Zadovoljstvo mještana uređenošću javnih površina	5,13%	17,95%	46,15%	28,21%	2,56%	3
2.	Zadovoljstvo mještana načinom gospodarenja otpadom	10,26%	39,32%	35,04%	9,40%	5,98%	2
3.	Zadovoljstvo mještana vodoopskrbom	8,55%	17,09%	43,59%	19,66%	11,11%	3
4.	Zadovoljstvo mještana kanalizacijskom infrastrukturom	67,52%	15,38%	10,26%	5,98%	0,85%	1
5.	Zadovoljstvo mještana čistoćom potoka, jezera i rijeka	11,11%	24,79%	47,86%	13,68%	8,56%	3
6.	Zadovoljstvo mještana kakvoćom zraka u općini	0,00%	8,55%	17,95%	38,46%	35,04%	4
7.	Zadovoljstvo mještana načinom gospodarenja mjesnim grobljem	11,11%	21,37%	42,74%	18,80%	5,98%	3
8.	Zadovoljstvo mještana planom prostornog uređenja	4,72%	23,08%	56,41%	0,85%	0,85%	3
Prosječno zadovoljstvo pokazateljima okoliša							2,75

Iz prikazanog je vidljivo osrednje zadovoljstvo mještana pokazateljima okoliša, koje je ocijenjeno prosječnom ocjenom 2,75. Rezultat ovako niske ocjene vezan je uz činjenicu da su mještani izrazito loše ocijenili kanalizacijsku infrastrukturu, pri čemu je čak 67,52% mještana dalo ocjenu jedan. Problem leži u činjenici da Općina nema sagrađenu kanalizacijsku infrastrukturu, a sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda još nisu riješeni. Mještani se u tu svrhu služe improviziranim septičkim jamama, a brojna kućanstva iskorištavaju blizinu potoka i rijeka za odvod fekalnih voda. To ima negativni multiplicirajući učinak na stanje potoka i rijeka, ali i na kakvoću zraka u Općini. Ovaj problem je u planu riješiti izgradnjom kanalizacijske infrastrukture i sanacijom trenutnih recipijenata otpadnih voda.

Tablica 4. Razvojni problemi i potrebe gospodarenja prirodnim resursima

R. br.	Razvojni problemi	Razvojne potrebe
1.	Nerazvijena svijest i važnost o potencijalu prirodnih resursa, njihovoj zaštiti i očuvanju	Uspostaviti sustav valorizacije te aktivnosti planiranja i upravljanja prirodnim resursima
2.	Loše gospodarenje privatnim šumama	Unaprijediti gospodarenje privatnim šumama i zaštititi ih od devastacije

3.	Problemi vlasničke i prostorne strukture lovišta, niski bonitet lovišta i krivolov	Okrupniti lovišne prostore, racionalno gospodariti bonitetom lovišta te nadzirati i sankcionirati krivolovne radnje
4.	Ekstenzivno i ekonomski nedovoljno učinkovito gospodarenje prirodnim resursima	Upotreba prostora i prirodnih resursa Općine sukladno pravilima održivog razvoja
5.	Loši hidrološki uvjeti i odvodnja (plavljenje nizinskih dionica)	Izgradnja novih i saniranje postojećih sabirnih kanala
6.	Degradacija šireg vodnog ekosustava	Zaštita šireg vodnog ekosustava, nužno postavljanje certificiranih katalizatora
7.	Nema priključka na regionalni vodoopskrbni sustav, a okoliš lokalnih vodovoda je nezaštićen	Zaštititi pristup širem okolišu lokalnih vodovoda
8.	Nepostojanje kanalizacijske mreže (lokalni potoci su recipijenti otpadnih voda)	Izgradnja kanalizacijske mreže i saniranje trenutnih recipijenata
9.	Dotrajnost elektrovodova i instalacija (neodržavanje elektrodistribucijske mreže)	Rekonstrukcija postojeće elektroopskrbne mreže te izgradnja potrebnih trafostanica
10.	Nepostojanje suvremeno organiziranog zbrinjavanja otpada (sortiranje)	Uspostaviti sustav organiziranog zbrinjavanja otpada (suradnja sa regionalnim jedinicama)
11.	Nerazvijena svijest o racionalnom iskorištavanju eksploatacijskih sirovina i posljedicama na prirodni okoliš (kamen kao neobnovljivi prirodni resurs)	Potaknuti svijest o racionalnom iskorištavanju, propisno regulirati eksploatacijske radnje, zaštititi okoliš i postojeći krajobraz

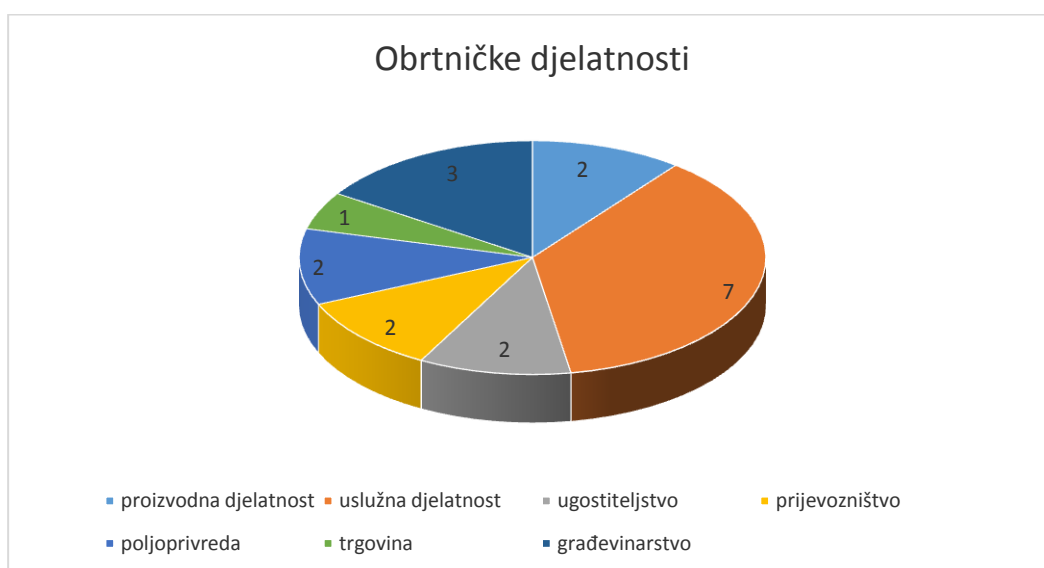
3.5. Industrija, obrtništvo i poduzetništvo

Industrija, obrtništvo i poduzetništvo, na području općine Visoko trenutno su prisutni u manjoj mjeri na različitim lokacijama. Mljekare, trgovački i uslužni sadržaji te prehrambena proizvodnja nalaze se uglavnom u naselju Visoko, dok je metalna proizvodnja u Đurinovcu i Viničnom, a prerada drva u Visokom i Kračevcu.

Tablica 5. Obrtnici po naseljima, www.hok.hr

R. br.	Naselje	31.12.2014.	31.12.2015.	01.09.2018.
1.	Vinično	3	3	4
2.	Kračevac	1	1	1
3.	Visoko	7	7	6
4.	Vrh Visočki	2	2	2
5.	Čanjevo	3	2	2
6.	Presečno Visočko	1	1	1
7.	Đurinovec	2	2	3
Ukupno:		19	18	19

Iz grafikona je vidljivo da je od obrtničkih djelatnosti najzastupljenije uslužne i građevinske djelatnosti. .

Slika 4. Obrtničke djelatnosti, www.obrtnicka-komora-vz.hr

Poduzetnici čine osovinu lokalnog gospodarskog razvoja. Stoga je njihove stavove potrebno pravilno prepoznati i uzeti u obzir pri kreiranju strategije razvoja. Potpora razvoju poduzetništva čini ključnu sastavnicu poticanja lokalnog razvoja, jer porast poslovnih aktivnosti ima potencijalno pozitivne efekte na životni standard stanovništva i to uglavnom kroz porast zaposlenosti i osobnih dohodaka. Na području općine Visoko djeluje 11 poduzetnika koji zapošljavaju ukupno 61 zaposlenih. Detaljniji prikaz njihova djelovanja bit će prikazan u tablicama, prema posljednjim analizama iz Fine za 2014. godinu.

Tablica 6. Poduzetništvo u brojkama

R. br.	Općina	Br. poduzetnika	Br. zaposlenih	Prosječna neto plaća	Ukupni prihodi	Dobit razdoblja	Gubitak razdoblja	Neto dobit
1.	Visoko	11	61	3.033,00	37.100	348	16	332

Fina, 2014.

U nastavku su prikazani podaci prikupljeni upitnikom koji pokazuju zadovoljstvo mještana gospodarskim pokazateljima.

Tablica 7. Statistika zadovoljstva gospodarskim pokazateljima

GOSPODARSKI POKAZATELJI	Ocjena 1 (%)	Ocjena 2 (%)	Ocjena 3 (%)	Ocjena 4 (%)	Ocjena 5 (%)	Ukupna ocjena stanja
Zadovoljstvo mještana ponudom radnih mjesta u općini	60,68%	18,80%	14,53%	3,42%	2,56%	1
Zadovoljstvo mještana turističkom ponudom u općini	29,06%	49,57%	15,38%	4,27%	1,71%	2

Zadovoljstvo mještana ponudom OPG-a	23,93%	45,30%	18,80%	9,40%	2,56%	2
Prosječno zadovoljstvo gospodarskim pokazateljima						1,66

Iz prikazanog je vidljivo, da su mještani osnovne gospodarske pokazatelje ocijenili prosječnom ocjenom 1,66, što upućuje na alarmantno stanje i opće nezadovoljstvo ponudom radnih mjesta u općini, što ukazuje na nedovoljno razvijen i nedovoljno profitabilan sektor malog i srednjeg poduzetništva koje u takvim financijskim uvjetima ne garantira rast zapošljivosti. Općina Visoko nema konkretnu turističku ponudu, unatoč velikom potencijalu za razvoj turizma, što rezultira iskazanim nezadovoljstvom mještana. Situacija nije povoljna ni sa aspekta poljoprivredne proizvodnje, jer lokalni OPG-ovi nisu u mogućnosti plasirati svoje proizvode na tržište, što je rezultat nedovoljne organiziranosti i spremnosti za udruživanja poljoprivrednih proizvođača u zajednički tržišni nastup. Važno je zalagati se za povezivanje cjelokupne turističke ponude u općini i regiji kroz promociju, organizaciju događaja i manifestacija i društvenu povezanost. Obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima treba pružiti podršku i omogućiti im edukaciju o razvoju ruralnog turizma, kako bi stvorili kvalitetne brendirane proizvode koje će moći uvrstiti u turističku ponudu i potaknuti ih na ulaganje u smještajne kapacitete u okviru vlastitih kućanstava (gospodarstava).

4. Društvena infrastruktura

Društvenu infrastrukturu Općine čini skupina središnjih uslužnih funkcija koje su najuže povezane s razvojem i razmještajem svojih korisnika u svrhu postizanja višeg i boljeg životnog standarda i kvalitete života mještana.

Područje Općine Visoko danas je opremljeno slijedećom društvenom infrastrukturom i sadržajima, a uglavnom je bazirano u naselju Visoko:

- osnovna škola sa športskom dvoranom,
- poštanski ured,
- društveni dom,
- župna crkva,
- odjel knjižnice.

Iako je postojeća infrastruktura zadovoljavajuća, nazire se potreba za adaptacijom stare zgrade društvenog doma u kojoj su smješteni brojni sadržaji: prostori Općine, pošta, telefonska centrala, prostori dobrovoljnog vatrogasnog društva, prostori Seljačkog društva, KUD Braće Radić i UDVDR Visoko, odjeljak knjižnice“ Metel Ožegović“ i trgovina. Iskazana je potreba za otvaranjem područne ambulante u naselju Visoko te izgradnja društvenog doma (što bi se lociralo u nedovršenoj zgradi vatrogasnog doma). Također postoji i potreba za uređenjem športsko-rekreacijskog centra u naselju Presečno Visočko, odnosno Vrh Visočki, kao i potreba za uređenjem jezera.

U nastavku su prikazani podaci prikupljeni upitnikom koji izražavaju razinu zadovoljstva mještana obrazovnim pokazateljima.

Tablica 8. Statistika zadovoljstva obrazovnim pokazateljima

R. br.	OBRAZOVNI POKAZATELJI	Ocjena 1 (%)	Ocjena 2 (%)	Ocjena 3 (%)	Ocjena 4 (%)	Ocjena 5 (%)	Ukupna ocjena stanja
1.	Zadovoljstvo mještana školskom infrastrukturom	0,85%	6,84%	17,95%	40,17%	34,19%	4

2.	Zadovoljstvo mještana radom vrtića i njegovim sadržajima	48,72%	12,82%	17,95%	11,97%	8,55%	1
3.	Zadovoljstvo mještana radom Osnovne škole	0,85%	5,13%	25,64%	43,59%	24,79%	4
4.	Zadovoljstvo mještana uključenošću škole u život zajednice	2,56%	14,53%	37,61%	35,04%	10,26%	3
Prosječno zadovoljstvo obrazovnim pokazateljima							2,4

Iz prikazanog je vidljivo da je prosječna ocjena zadovoljstva obrazovnim pokazateljima 2,4 što je relativno slabo ocijenjeno, a razini nezadovoljstva najviše pridonosi činjenica da općina Visoko nema dječji vrtić kao samostalnu ustanovu, već djeca predškolske dobi pohađaju takozvani predškolski odgoj u improviziranom prostoru u sklopu Osnovne škole Visoko. Istraživanja pokazuju da su mještani relativno zadovoljni školskom infrastrukturom, radom osnovne škole i njenim utjecajem na zajednicu. Na temelju danih podataka jasno je definirana potreba za gradnjom dječjeg vrtića, sa svrhom da se najmlađima omogući ravnopravna socijalizacija i pruže osnovni uvjeti za normalan razvoj kroz igru i učenje u zajednici s vršnjacima.

4.1. Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje

Iako je iskazana potreba, u općini Visoko ne djeluje ni jedna ustanova namijenjena predškolskom odgoju, stoga su roditelji primorani voziti djecu u Novi Marof ili varaždinske vrtiće. Trenutno je organizirano samo provođenje obveznog predškolskog programa odgoja, kao „mala škola“ u sklopu osnovne škole Visoko, što ne odgovara reformama nacionalnog kurikulumu. Zato je potrebno prostorno planirati smještaj dječjeg vrtića shodno potrebama razvoja općine, budući da se nastoje zadovoljiti demografski i socijalni uvjeti stanovništva. Djelatnost osnovnog školstva Općine Visoko provodi se u okviru Osnovne škole Visoko u naselju Visoko. U Osnovnoj školi Visoko odgojno-obrazovni program provodi se za 150 učenika u 8 razrednih odjela (prosječno 18,75učenika u odjelu), a u školi je zaposleno ukupno 19 djelatnika. Školu u Visokom pohađaju djeca s područja svih naselja općine. Škola je dobro opremljena, dograđena 1990. godine te se u njoj uz redovnu nastavu provodi i izborna i dodatna nastava (informatičke radionice i dr.). U sklopu škole postoje športska igralište za provođenje tjelesnog odgoja tijekom godine i za rekreaciju djece te suvremeno opremljena sportska dvorana.

Tablica 9. Podaci o učenicima, odjeljenjima i osoblju, www.visoko.hr

R. br.	Osnovna škola	Đaci			Odjeljenja			Zaposleni	
		Ukupno	1-4 razred	5-8 razred	Ukupno	1-4 razred	5-8 razred	Ukupno	Tehničko osoblje
2.	Visoko	150	71	79	8	4	4	19	5

Na području Općine nema srednjih škola, niti visokoškolskih ustanova te se ne provodi osnovno obrazovanje odraslih, niti obrazovanje djece i mladeži s većim teškoćama u razvoju.

Trenutni problemi u odgoju i obrazovanju na području Općine jesu:

- nepostojeća predškolska ustanova za provođenje vrtićkog odgoja,
- nepostojeći program za obrazovanje odraslih,
- nepostojanje programa obrazovanja osoba s posebnim potrebama.

Razvojne potrebe:

- uvesti program za djecu rane i predškolske dobi,
- potaknuti obrazovanje odraslih kroz održavanje seminara i radionica,
- u obrazovni proces uključiti asistente u nastavi za djecu s posebnim potrebama.

4.2. Javne službe i Uprava

Općina Visoko je prema ustavnom i zakonskom određenju jedinica lokalne samouprave. Budući da broji manje od 3.000 stanovnika, sukladno Zakonu o lokalnoj samoupravi, ne bira poglavarstvo, već sve izvršne poslove obavlja predstavničko tijelo, a to je općinsko vijeće. U općini djeluje matični ured te je formirano ukupno sedam mjesnih odbora, za svako naselje po jedan. Općina ima jedinstveni upravni odjel, a na razini Županije obavljaju se poslovi državne uprave i poslovi samoupravnog djelokruga, koji su propisani Zakonom o sustavu državne uprave i Zakonom o lokalnoj i područnoj samoupravi. Tijela općinske samouprave dio su županijskog i ukupnog državnog sustava lokalne i regionalne (područne) samouprave i državne uprave te su u stalnoj suradnji.

4.3. Zdravstvo i socijalna skrb

Zdravstvo i socijalna skrb čine najvažnije područje potreba svakog stanovništva, ali na području Općine Visoko nema ambulante opće medicine, već stanovnici općine potrebu za ovom infrastrukturom zadovoljavaju kroz postojeće ambulante u Brezničkom Humu (jedan tim zdravstvene zaštite) i Breznici (dva tima zdravstvene zaštite). Prema ocjeni Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Varaždinske županije navedene dvije ambulante zadovoljavaju potrebe za tri općine na jugu Županije (Visoko, Breznica i Breznički Hum), a u Programu mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Visoko je iskazana potreba za otvaranjem područne ambulante.

Za potrebe sekundarne razine zaštite i preventivne sanitarne zaštite, bolničke usluge, kao i usluge Zavoda za javno zdravstvo Varaždinske županije, stanovnici općine odlaze u Varaždin ili druge specijalne bolnice na području Županije.

Institucije socijalne skrbi, kao i domovi za starije i nemoćne osobe nisu prisutni u Općini Visoko. Zakonska mogućnost da se ustanove socijalne skrbi osnuju od strane Županije za sada nije realizirana, jer ne postoji zanimanje (cijena i visina ulaganja) za osnivanje takve ustanove na području općine Visoko. Potrebe iz socijalne skrbi stanovnici općine zadovoljavaju u Centru za socijalnu skrb-Novi Marof. Za prikaz stanja socijalne skrbi na području Županije, kao i svih osnovnih pokazatelja s tog područja, izrađuju se "Socijalni programi Varaždinske županije" u dosadašnjem Upravnom odjelu za društvene djelatnosti Varaždinske županije (danas Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb).

Tablica 10. Statistika zadovoljstva pokazateljima kvalitete života

R. br.	POKAZATELJI KVALITETE ŽIVOTA	Ocjena 1 (%)	Ocjena 2 (%)	Ocjena 3 (%)	Ocjena 4 (%)	Ocjena 5 (%)	Ukupna ocjena stanja
1.	Zadovoljstvo mještana razinom zdravstvene skrbi	15,38%	30,77%	42,74%	7,69%	3,42%	3
2.	Zadovoljstvo mještana razinom socijalne skrbi	10,26%	46,15%	35,90%	5,13%	2,56%	2

Iz prikazanog je vidljivo da dva osnovna pokazatelja kvalitete života, zdravstvena i socijalna skrb ne zadovoljavaju potrebe mještana u potpunosti te su ocijenjeni prosječnom ocjenom 2,5. Problem leži u činjenici da mještani općine svoju potrebu za zdravstvenom skrbi moraju zadovoljavati u ambulantama opće medicine koje su smještene izvan Visokog, odnosno u Breznici i Brezničkom Humu. U dugoročne planove i projekte Općine svakako treba uvrstiti potrebu za gradnjom jedne ambulante opće medicine u Visokom, kao centralnom središtu svih naselja. Što se tiče socijalne skrbi, na području općine nema ni jedne socijalne ustanove. Vrlo je teško u dugoročnom razdoblju očekivati da će se u Općini sagraditi dom za starije i nemoćne, osobito zbog gravitacije takvih ustanova u obližnjem Novom Marofu i gradu Varaždinu. Iako općina na godišnjoj razini izdvaja određena bespovratna sredstva u obliku socijalnih potpora, svakako bi trebalo izraditi akcijski plan i program kojim bi se osobama treće životne dobi, nemoćnima i osobama u socijalno nepovoljnijem položaju omogućila njega i dostojanstven život, a u tu svrhu bi se trebala angažirati svojevrsna, povremena patronažna njega.

Tablica 11. Usporedni prikaz osiguranika, www.hzzo.hr

R. br.	Grad/Općina	Br. stanovnika	Br. osiguranih osoba
1.	Breznica	2.300	2.076
2.	Breznički Hum	1.563	1.220
3.	Ljubeščica	1.959	1.802
4.	Novi Marof	13.246	12.563
5.	Varaždinske Toplice	6.973	5.952
6.	Visoko	1.518	1.422

Ako se usporedi broj osoba s osnovnim zdravstvenim osiguranjem u susjednim gradovima i općinama, vidljivo je da u odnosu na broj stanovnika, općina Visoko ima relativno povoljnu statistiku, iako ni okolne općine ne odstupaju previše.

4.4. Kultura, sport i rekreacija

Na području općine Visoko nema posebno organiziranih ustanova ili djelatnosti s područja kulture te mještani potrebu za kulturom, sportom i rekreacijom uglavnom zadovoljavaju u gradu Varaždinu kao najbližem središtu kulturnih i sportsko-rekreativnih zbivanja kojem gravitiraju. U općini postoje: Lovačko društvo, Streljačko društvo, Malo-nogometni klub Visoko, Kulturno-umjetničko društvo Braća Radić, Dobrovoljno vatrogasno društvo, ogranak udruge Pokret prijatelja prirode "Lijepa naša", Udruga privatnih šumoposjednika Graber, Udruga umirovljenika Uvijek skupa, Društvo naša djeca Visoko i odjel knjižnice i čitaonice "Metel Ožegović". Također djeluje RKT župa Presvetog Trojstva sa sjedištem u naselju Visoko te pokriva sva naselja u Općini Visoko te dio susjedne Općine Breznički Hum. Ovakvo stanje nije zadovoljavajuće, jer upućuje na nedovoljnu razvijenost civilnog sektora, neprofiliranost i nedovoljnu organiziranost nositelja različitih djelatnosti i grupnih zanimanja koji postoje na području Općine Visoko. Takva situacija nije pogodna ni poticajna za razvoj općine, jer ne uključuje širi krug nositelja različitih područja zanimanja, koji bi zajednički kreirali razvojnu platformu.

Od športskih i rekreacijskih sadržaja u naselju Visoko se nalazi športsko igralište, ali samo u sklopu Osnovne škole, pa je iskazana potreba za izgradnjom igrališta u sklopu športsko-rekreacijske zone, koja bi se nalazila u naselju Presečno Visočko, odnosno Vrh Visočki te je trenutno u izgradnji streljana. Općina Visoko ima neizmjeran potencijal za izgradnju sportsko-rekreativnih sadržaja zbog specifičnog krajobraza i vodnog bogatstva.

Pod pokroviteljstvom Općine Visoko i Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Visoko te povodom blagdana Presvetog Trojstva, zaštitnika župe i općine svake se godine u svibnju organizira memorijalni malonogometni turnir „Zvonko Simon“ u znak sjećanja na poginulog branitelja u akciji Oluja.

U nastavku je prikazana razina zadovoljstva mještana glede pokazatelja kvalitete života na području Općine Visoko.

Tablica 12. Statistika zadovoljstva pokazateljima kvalitete života

R. br.	POKAZATELJI ŽIVOTA	KVALITETE	Ocjena 1 (%)	Ocjena 2 (%)	Ocjena 3 (%)	Ocjena 4 (%)	Ocjena 5 (%)	Ukupna ocjena stanja
1.	Zadovoljstvo mještana kulturnim događanjima i mogućnošću sudjelovanja		11,11%	34,19%	43,59%	8,55%	2,56%	3
2.	Zadovoljstvo mještana sportsko-rekreativnim sadržajima		9,40%	27,35%	37,61%	17,09%	8,55%	3
3.	Zadovoljstvo mještana mogućnošću duhovnog uzdizanja		1,71%	16,24%	32,48%	32,48%	17,09%	3
4.	Zadovoljstvo mještana međususjedskim odnosima		5,13%	21,37%	42,74%	23,08%	7,69%	3
5.	Zadovoljstvo mještana sigurnošću boravka i života u općini		0,85%	11,11%	38,46%	29,91%	19,66%	3
Prosječno zadovoljstvo pokazatelja kvalitete života								3,0

Na kvalitetu života utječu brojni pokazatelji i mogućnosti, a negativan utjecaj pomanjkanja istih te njihova slaba dostupnost utječu na mogućnost osobnog razvoja i provođenja slobodnog vremena. Pri tome je važno uključiti sve društvene skupine i posebnu pozornost usmjeriti na marginalizirane skupine u zajednici. Iz prikazanog se uočava da su mještani razinu zadovoljstva pokazateljima kvalitete života ocijenili prosječnom ocjenom 3,0. Rezultat je očekivani, ako se uzme u obzir činjenica da Općina Visoko na godišnjoj razini provodi svega dvije kulturne priredbe (manifestacije). To dodatno naglašava potrebu za kulturnim događanjima na području općine, a kada bi ona bila veća, multiplicirajuće bi se odrazila na pokazatelje međususjedskih odnosa, jer bi se povećala socijalna kohezija i mještani bi imali priliku više puta godišnje sudjelovati i direktno se družiti i upoznati s ostalim mještanima.

U tu svrhu, Općina Visoko treba osnovati kulturnu manifestaciju „Visočki šljivari“, pri čemu bi mještani mogli sudjelovati u kulturnom i gastro programu s vlastitim proizvodima od autohtone šljive Bistrice. Polazeći od broja vjerskih ustanova na području općine, zadovoljstvo mještana mogućnošću duhovnog uzdizanja, ocijenjena je relativno nisko. To je prepoznato kao nedostatak mogućnosti većega sudjelovanja pojedinih mještana u vjerskim priredbama i slavljima. Sigurnost boravka i života u općini ocijenjena je trojkom, a rezultat je brojnih faktora. Mještani nisu u potpunosti zadovoljni funkcijom pravne države, socijalnom stabilnošću društva, političkim funkcijama, ekološkim uvjetima i opravdano lošim ekonomskim pokazateljima koji kao takvi ugrožavaju egzistenciju i sigurnost boravka.

Tablica 13. Razvojni problemi i potrebe društvene infrastrukture

R. br.	Razvojne problemi	Razvojne potrebe
1.	Nedostatak sredstava i nedovoljna osposobljenost za učinkoviti razvoj društvenih djelatnosti	Razvoj uvjeta i sposobnosti za kontinuirano i poboljšano financiranje društvenih djelatnosti
2.	Nepostojanje dječjeg vrtića i programa odgoja za djecu mlađe i predškolske dobi	Uspostavljanje dječjeg vrtića i odgoja za djecu ranije dobi
3.	Nema organiziranih aktivnosti vezanih uz cjeloživotno obrazovanje	Razvoj aktivnosti i programa cjeloživotnog učenja i aktivne politike zapošljavanja
4.	Nedovoljno razvijene djelatnosti zdravstvene skrbi i skrbi za starije i nemoćne (nema ambulante, staračkog doma)	Unaprjeđivanje usluga zdravstvene zaštite i skrbi za starije i nemoćne
5.	Nedostatak kulturnih aktivnosti, manifestacija i programa	Pokretanje kulturnih sadržaja i manifestacija temeljenih na kulturnom i tradicijskom nasljeđu
6.	Nedostatak sportsko-rekreativnih sadržaja	Pokretanje i širenje aktivnosti sportsko-rekreativnih događanja
7.	Nedovoljno uključivanje civilnog društva u formiranje društvenih djelatnosti	Jačanje socijalne kohezije i razvoj institucija civilnog društva

5. Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura u suvremenom kontekstu preduvjet je kontinuiranog održivog razvoja, a podrazumijeva nesmetano kretanje ljudi i roba. Općina Visoko stekla je povoljan prometni položaj izgradnjom dijela autoceste Zagreb-Varaždin-Goričan (dionica od Zagreba do križanja Breznički Hum), kao važnog prometnog pravca međunarodnog značaja Budimpešta-Varaždin-Zagreb-Rijeka. Time je Općina postala pristupačnija za grad Zagreb i područja središnjeg dijela Varaždinske županije, a nastavkom izgradnje i za županijsko središte-grad Varaždin.

Izgrađeni dio autoceste prolazi rubnim, zapadnim dijelom općine, istočno od županijske ceste ŽC 2246 i usporedno s njom na vrlo maloj udaljenosti, a spoj na autocestu ostvaruje se preko čvora Breznički Hum u Općini Breznički Hum. Nastavak trase autoceste projektiran je u produžetku prema Novom Marofu uz postojeću državnu cestu D3.

5.1. Klasifikacija cesta

Županijske ceste:

- ŽC 2175 od ŽC 2246 (iz smjera Zagreb do križanja Breznički Hum) do ŽC 2244
- ŽC 2244 od Sudovca u Novom Marofu do Bisaga u Općini Breznica

Lokalne ceste:

- LC 25159 povezuje naselje Čanjevo na mrežu ostalih javnih cesta
- LC 25162 povezuje ŽC 2157 i ŽC 2244 (naselja Vrh Visočki i Presečno Visočko)
- LC 2525163 povezuje ŽC 2157 i ŽC 2244 (naselja Đurinovec i Visoko)

- LC 25158 povezuje naselja Vinično i Radešić

Tablica 14. Javne ceste Općine Visoko, www.visoko.hr

R. br.	Vrsta ceste	Okvirna dužina kroz područje Općine, km		
		Ukupno	Asfaltirano	Neasfaltirano
1.	Državna cesta (autocesta)	1,60	1,60	0,00
2.	Županijske ceste	12,10	9,50	2,60
3.	Lokalne ceste	5,37	3,97	1,40
Ukupno		19,07	15,07	4,00

Pojedini dijelovi Općine povezani su i mrežom nerazvrstanih cesta. Općina je donijela posebnu Odluku o mreži nerazvrstanih cesta na području općine Visoko ("Službeni vjesnik Varaždinske županije" br. 28/2015 i 43/2015). Općina je po stupnju motoriziranosti ispod prosjeka Županije jer ima oko 214 registriranih cestovnih vozila na 1000 stanovnika (na svakih 4,7 stanovnika dolazi jedno registrirano cestovno vozilo), dok je prosjek Županije oko 330 vozila na 1000 stanovnika. Na području općine Visoko nema željezničke prometne infrastrukture, a najbliža je pruga Varaždin - Zagreb (sjeverno od područja općine Visoko), s najbližim željezničkim kolodvorom u Novom Marofu, pa stanovnici općine uglavnom ne koriste ovu vrstu prometne infrastrukture.

Sigurnosna razina i kvaliteta opremljenosti javnih cesta varira od relativno dobrog do poprilično lošeg stanja. S obzirom na reljef i raštrkanost naselja, mnogi putevi su teško prohodni za vozila, a u zimskim uvjetima često budu i potpuno neprohodni.

U nastavku slijedi prikaz podataka prikupljenih upitnikom o razini zadovoljstva mještana infrastrukturnim pokazateljima na području općine.

Tablica 15. Statistika zadovoljstva infrastrukturnim pokazateljima

INFRASTRUKTURNI POKAZATELJI	Ocjena 1 (%)	Ocjena 2 (%)	Ocjena 3 (%)	Ocjena 4 (%)	Ocjena 5 (%)	Ukupna ocjena stanja
Zadovoljstvo mještana uređenošću cesta, ulica i pločnika	6,84%	18,80%	44,44%	47,86%	7,69%	4
Zadovoljstvo mještana javnim prijevozom na području općine	5,13%	35,04%	39,32%	14,53%	5,98%	3
Zadovoljstvo mještana javnom rasvjetom	0,85%	8,55%	23,08%	42,74%	24,79%	4
Zadovoljstvo mještana dostupnošću telekomunikacijskih vodova/mreža	0,85%	14,53%	29,91%	36,75%	17,95%	4

Iz prikazanog je vidljivo da je razina zadovoljstva mještana infrastrukturnim pokazateljima relativno visoka, na što upućuje i prosječna ocjena od 3,75. Kako bi se ovakvo relativno zadovoljavajuće stanje zadržalo, nužno je voditi brigu o daljnjem održavanju javnih cesta i prometne infrastrukture, saniranju preostalih nerazvrstanih cesta kao i ostalih javnih infrastrukturnih elemenata za koje mještani izdvajaju kroz prirrez općini.

Tablica 16. Razvojni problemi i potrebe prometne infrastrukture

R. br.	Razvojni problemi	Razvojne potrebe
1.	Županijske i lokalne ceste dijelom ne udovoljavaju tehničkim i sigurnosnim zahtjevima	Ojačati suradnju sa jedinicama lokalne samouprave u svrhu održavanja javnih cesta i prometne infrastrukture
2.	Otežano zimsko čišćenje velikog broja nerazvrstanih cesta (neprohodnost)	Saniranje nerazvrstanih cesta i redovito čišćenje u zimskim uvjetima (iskoristiti neseparirani drobljeni kamen iz lokalnog kamenoloma za sanaciju)
3.	Loša kvaliteta opremljenosti nekih javnih cesta	Pojačati nadzor nad javnim cestama i kvalitetu opremljenosti

6. Prirodno, tradicijsko i kulturno-povijesno naslijeđe (prostorna baština)

Općina Visoko ima vrlo bogato, vrijedno i relativno dobro očuvano prirodno, tradicijsko i kulturno-povijesno naslijeđe, koje kao takvo čini važnu sastavnicu njezinog razvojnog potencijala, pruža joj kvalitetne razvojne mogućnosti i čini važan element njene prepoznatljivosti. Prostorna baština koja karakterizira Općinu Visoko jest:

- krajobrazne vrijednosti,
- bogato povijesno naslijeđe,
- povijesni lokaliteti na kojima postoji očuvan integritet povijesno-kulturnih i prirodnih vrijednosti,
- niz vrijednih i dobro očuvanih nepokretnih kulturnih dobara (crkve, kapelice, arheološka nalazišta, kurije, starinske klijeti...).

Tablica 17. Zaštićena kulturna dobra prema Registru kulturnih dobara, www.min-kulture.hr

R. br.	Naselje	Oznaka dobra	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
1.	Čanjevo	Z-2947	arheološko nalazište „Utvrdica Čanjevo“	Nepokretno-pojedinačno
2.	Čanjevo	-----	Kurija Čanjevo	Nepokretno-pojedinačno
3.	Visoko	Z-1102	crkva Presvetog Trojstva	Nepokretno-pojedinačno
4.	Visoko	Z-3312	orgulje u crkvi Presvetog Trojstva	Pokretno-pojedinačno

Prepoznata je potreba da se prirodno, tradicijsko i kulturno-povijesno naslijeđe valorizira i zaštiti kao jedinstvena integralna prostorna baština općine. Prirodna baština dio je resursne osnove Općine i sastavni dio njenog prostornog i kulturnog identiteta. Prirodna baština ima veliko značenje u smislu očuvanja ekološke ravnoteže zbog sve većeg antropogenog utjecaja kao što je poljoprivredna proizvodnja (ratarska, voćarska i vinogradarska).

6.1. Zaštićene biljne i životinjske vrste

Zaštićene biljne vrste na području općine jesu:

- bijela naglavica (*Cephalanthera damasonium*) koja raste na livadnim površinama,
- širokolisna veprina (*Ruscus hypoglossum*) koja raste u šumama

Biljne vrste koje su rasprostranjene na području općine, a prijete im istrebljenje radi opadanja njihove brojnosti i nestanka staništa jesu:

- mali zimzelen (*Vinca minor*),
- šumarica (*Anemonesylvestris*),
- drijemovac (*Leucojumvernum*),
- mjehurica (*Physalisalkekengi*),
- šumska sirištara (*Gentianaasclepiadea*),
- obični likovac (*Daphnemezereum*),
- kukurijek (*Helleborusatrorubens*),
- ciklama (*Cyclamenpurpurescens*),
- pasji zub (*Erythronium dens-canis*).

Zaštićene životinjske vrste na području općine jesu:

- smeđa i zelena žaba krastača,
- pjegavi daždevnjak (gušter),
- vjeverica,
- šumska sova i sova ušara,
- škanjac,
- mišar i jastreb,
- močvarne sjenice,
- zelena žuna,
- dugorepa i močvarna sjenica.

U općini Visoko nalazi se jedan zaštićeni objekt prirodne baštine „ Belina lipa“ (*Tilia grandifolia*) u kategoriji spomenika parkovne arhitekture. Lipa je 1966. godine zaštićena, odnosno stavljena pod posebnu zaštitu kao spomenik prirode i upisana u Registar posebno zaštićenih objekata prirode, pod rednim brojem 202, a nalazi se na samom trgu u naselju Visoko. Te je godine lipa bila slijedećih dimenzija: visina 20 m, opseg 8,9 m i prsni promjer 2,82 m. Prema legendi ime lipe vezano je uz ličnost hrvatsko-ugarskog kralja Bele IV. Arpadovića, koji je navodno 1242. godine zasadio lipu, bježeći ovim krajevima pred naletima Tatara. Lipa je za mještane ovog kraja oduvijek imala simbolično značenje, bila je okupljaliste mještana i simbolizirala identitet Visokog, a o njoj je spjevana i pronađena pjesma nepoznatog autora.

Slika 5. Belina lipa, www.visoko.hr

6.2. Graditeljska baština

Od graditeljske baštine Općine Visoko, osobito se ističu Crkva Svetog Trojstva u Visokom i Kurija u Čanjevu.

- crkva Svetog Trojstva zaštićena je 1973. godine, a spominje se u popisu župa Zagrebačke biskupije iz 1334. godine i to u kalničkom arhiđakonatu, dok se pretpostavlja da je postojala već 1111. godine (na zvoniku crkve u kamenu su urezani znakovi koji bi navodno trebali dati 1111. godinu). U tlocrtu je crkva jednobrodna građevina s poligonanim svetištem. Na njoj su danas prepoznatljive gotička i barokna faza, ali su arheološkim pregledom pri izradi vodoodvodnje, pronađeni brojni zidovi u podzemlju, koji skrivaju njenu bogatu povijest. Najljepši i najzanimljiviji dio crkve je čvrsti toranj, fortifikacijskog karaktera, gotski zvonik na tri kata s kamenom osmerostranom piramidom kao pokrovom, što je rijetkost u arhitekturi ovih krajeva. Toranj ima više nejednakih otvora (puškarnica) i prozora, dok se na drugom katu nalaze četiri grba, za koje nije poznato čiji su, jer je crkva pregrađivana početkom 18. st.
- kurija u Čanjevu datira iz 1776. godine, jednostavnog je pravokutnog tlocrta i najvjerojatnije je ostatak „Visokog starinskog dvora“ obitelji Zdenčaj. Kurija ima pet prozorski osi u prizemlju i prvom katu te dvije na zabatnom pročelju. U krugu kurije nalaze se temelji srednjovjekovnog utvrđenog grada te su vidljivi rovovi i jedna srednjovjekovna streljana u obliku ključa.
- stari grad (utvrda) Čanjevo – (*Castrum Chanyo*) spominje se već 1598. godine. Početkom 16. st., Osmanlije su u svojem napadačkom pohodu prema zapadnoj Europi počeli ugrožavati i Beč te je 1522. godine osnovana takozvana Vojna krajina, odnosno Granica protiv obrane od Turaka. Kako je Zagreb u to vrijeme bio glavni grad Granice, u svojoj sigurnosnoj službi imao je sedam utvrda, a jedna od njih bila je i Čanjevo. Na središnjem i najvišem vrhu ruba brda Ribelj, smjestila se utvrda Čanjevo, koja je svojim položajem smišljeno zadovoljavala vojno obrambene i geostrateške uvjete. Glede visinske razlike i položaja, smatra se da je utvrda imala ulaznu konstrukciju s pokretnim mostom. Arheološkim iskapanjima, pronađeni su brojni predmeti, brončana ruža vjetrova koja nije karakteristična za kontinentalnu Hrvatsku, brončana pipa, metalni predmet koji podsjeća na sat, husarska sablja, alat i posuđe, što samim time potvrđuje njenu kulturno-povijesnu i spomeničku vrijednost.

- kapela Svete Marije Magdalene u Viničnom - spominje se već 1708. godine, gdje se prema pučkoj predaji nalazio i samostan, što danas mogu potvrditi i katastarski nazivi parcela.
- kapelica Srca Isusovog – prema podacima iz 1962. godine na njenom mjestu se nalazio pil Svetog Ivana Krstitelja, kamena struktura nalazila se na rokoko pilu koji je demoliran, ali je sačuvan manji dio postamenta i torzo sveca s janjetom bez glave.
- ostale sakralne građevine – manje kapelice: kapelica Marije Blažene Lurdske u naselju Vinično, kapelica Sv. Ane iz 1933. godine u zaselku Gegači, kapelica Sv. Josipa u zaselku Jarek s originalnim kipom Sv. Josipa i nova kapelica Sv. Josipa u Visokom na zelenom trgu s Belinom lipom.

6.3. Arheološki lokaliteti i baština

- arheološki lokalitet „Vinično“ – oko 1853. godine na širem području naselja Vinično pronađena je kamena sjekira koja se čuva u Arheološkom muzeju u Zagrebu. Uže mjesto nalazišta je nepoznato.
- arheološki lokalitet „Fraterščina“ – u južnom dijelu Općine Visoko, u predjelu Duga Klesta, nalazi se arheološko nalazište u šumi zvanoj Fraterščina. Kako govori narodna predaja, u šumi se nalazio pavlinski samostan, a raspoznaju se i jame gdje su nekada bili ribnjaci. Lokalitet nije ispitan i istražen do kraja te se postavlja pitanje, da li je riječ o pretpovijesnom nalazištu kao što je čest slučaj kod nalazišta sličnog naziva na ovim područjima.

6.4. Stare kamene i drvene klijeti i mlinovi

Tradicionalna baština na području općine Visoko zastupljena je s relativno velikim brojem stambenih i gospodarskih objekata, od starih kamenih i drvenih kućica, klijeti, štagljeva, bunara i mlinova. Obilaskom terena, ustanovljeno je, da je znatan broj stambenih građevina ipak ostao sačuvan, dok je određen broj starih klijeti u lošem stanju jer su zapuštene ili napuštene. Upravo ovo područje Općine obiluje lijepim vizurama i brojnim tradicionalnim elementima važnima za identitet općine Visoko, a na području starih vinograda su prekrasni vidici prema cijeloj okolici. Na području općine postoji još cijeli niz vrijednih lokaliteta i dijelova prirodne baštine, koji su značajni za prostorni identitet, ali i mogućnost i veliki potencijal za razvoj seoskog turizma te ih je potrebno uključiti u plan ukupnog razvoja.

Tablica 18. Razvojni problemi i potrebe kulturne i prostorne baštine

R. br.	Razvojni problemi	Razvojne potrebe
1.	Nedostatak svijesti o vrijednosti i razvojnom potencijalu prirodne i kulturne baštine	Širenje svijesti o vrijednosti i potencijalu prirodne i kulturne baštine te stvaranje identiteta na temelju iste
2.	Nedostatak programa i sustavnog upravljanja baštinom	Uspostaviti učinkovito upravljanje, zaštitu i očuvanje baštine
3.	Nedostatak sredstava za održavanje i upravljanje baštinom	Stvaranje pretpostavki za financiranje navedenih aktivnosti iz županijskih, nacionalnih i EU fondova
4.	Prirodna i kulturna baština nije u funkciji razvojnog resursa	Korištenje prirodne i kulturne baštine kao razvojnog resursa (seoski i rekreativni turizam)

7. Turizam

Iako Općina Visoko obiluje brojnim datostima kroz prostornu i kulturnu baštinu, slikoviti krajobraz i bogatstvo šuma te etnološku ostavštinu, može se reći da trenutno nema razvijenu turističku ponudu i smještajne kapacitete. Kulturnu i tradicijsku vrijednost starih kamenih kuća, klijeti i vodenih mlinova potrebno je uključiti u turističku ponudu općine. Naime, općina je poznata po uzgoju autohtone šljive Bistrice, stoga je nezaobilazno očekivati njenu uključenost u raznoliku gastronomsku ponudu ovoga kraja, kao simbol autohtonog i kulturno-tradicionalnog identiteta općine, iznimno pogodnog za razvoj konkurentnog ruralnog turizma.

Razvoj turizma u Općini Visoko treba pratiti viziju turizma na nacionalnoj razini i voditi se Strategijom hrvatskog turizma 2020. Sustav vrijednosti nove vizije hrvatskog turizma temelji se na odgovorima na tri strateška pitanja²:

² Strategija turizma Republike Hrvatske do 2020. www.mint.hr

- Kakav bi hrvatski turizam trebao biti?
- Koji su ključni preduvjeti razvoja hrvatskog turizma?
- Čime će hrvatski turizam privlačiti potražnju?

Odgovorom na ova pitanja dobiva se konceptualni, operativni i proizvodni aspekt razvoja turizma. Stoga hrvatski turizam pa tako i turizam Općine Visoko treba polaziti od činjenice da bude prepoznatljiv (brendiran), treba biti dostupan tijekom cijele godine, razvijen na cijelom prostoru, raznovrstan i inovativan (prilagodljiv preferencijama turista). U operativnom segmentu, mora omogućiti dugoročnu zaštitu prostora i održivo upravljanje ekosustavom, treba biti konkurentan i atraktivan za investicije, treba aktivirati i državnu imovinu u svrhu razvoja, raditi na povećanju znanja i vještina na svim razinama te destinacijski upravljati. S proizvodnog aspekta, treba istaknuti ključne sastavnice hrvatskog turističkog proizvoda kojima će privlačiti potražnju, vezano uz gostoljubivost, kvalitetu, autentičnost, raznovrsnost sadržaja i doživljaja te sigurnosnu razinu. Polazeći od ovih pretpostavki, može se kvalitetno raditi na razvoju turizma i turističke ponude Općine Visoko.

U nastavku su prikazani statistički podaci o zadovoljstvu mještana gospodarskim pokazateljima iz područja turizma.

Tablica 19. Statistika zadovoljstva gospodarskim pokazateljima (turizam)

R. br.	GOSPODARSKI POKAZATELJI (turizam)	Ocjena 1 (%)	Ocjena 2 (%)	Ocjena 3 (%)	Ocjena 4 (%)	Ocjena 5 (%)	Ukupna ocjena stanja
1.	Zadovoljstvo mještana turističkom ponudom u općini	29,06%	49,57%	15,38%	4,27%	1,71%	2
Prosječno zadovoljstvo gospodarskim pokazateljima turizma							2

Općina Visoko unatoč velikom potencijalu za razvoj turizma, nema razvijenu turističku ponudu, što rezultira iskazanim nezadovoljstvom mještana i relativno niskom ocjenom stanja. U nastavku dokumenta, u poglavlju strateških ciljeva razvoja, prikazana su rješenja navedenog problema, kroz definiranje strateškog cilja te mjere i aktivnosti za njegovu realizaciju.

7.1. Ruralni turizam

Suvremeno turistička potražnja bazira se na potrazi za novim mjestima i načinima kako provesti slobodno vrijeme ili godišnji odmor. Želja turista za upoznavanjem domaćeg stanovništva i sredine u koju dolaze, potraga za autohtonim i autentičnim vrijednostima te zaboravljenim načinima života lokalne zajednice. Ruralni turizam kao takav, pridonosi očuvanju prirodne i kulturno-povijesne baštine i potiče revalorizaciju autohtonih vrijednosti ruralnog područja. Agroturizam kao produkt ruralnog turizma, specifična je turistička atraktivnost u čijem prostoru turisti traže visoku kvalitetu i nedirnute krajolik, mir, tišinu te posebnu ljubaznost i gostoprimstvo s domaćinima obiteljskih gospodarstava. Kako bi ruralni turizam bio uspješno implementiran u lokalnu sredinu, potrebna je integracija ključnih faktora za njegov razvoj:

- multidisciplinarni pristup, kroz uključivanje ekonomskih, ekoloških i socio-kulturalnih čimbenika;
- povezanost i stalne konzultacije s interesnim skupinama - od javne uprave, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, poduzetnicima i obrtnicima, jedinicom lokalne samouprave i turističkom zajednicom;
- otvorenost strategije za javnost- javne rasprave, medijska popraćenost, lokalni identitet, gostoljubivost domaćina i dvosmjerna komunikacija nositelja strateškog razvoja i lokalne zajednice;
- kreiranje ruralnog turističkog proizvoda (ponude) i njegova kvalitetna promidžba.

7.2. Razvojni potencijal ruralnog (seoskog) turizma

Prema europskoj koncepciji ruralnog razvoja, seoski turizam se nameće kao potreba i mogućnost da se stanovnicima urbanih područja omogući odmor i opuštanje od stresne rutine velikih gradova u prirodnom, mirnom, čistom i gostoljubivom okruženju ruralnog područja. Upravo u tom segmentu Općina Visoko ima ogroman potencijal da iskoristi određene djelatnosti iz primarnog sektora (poljoprivredu, uzgoj i proizvodnja hrane) te da diversificira lokalnu ekonomiju, kako bi se omogućilo restrukturiranje postojećih malih gospodarstava i kućanstava i osigurala nova radna mjesta.

Za razvoj seoskog turizma postoje jasno utvrđeni kriteriji i uvjeti: (Zakon o pružanju usluga u turizmu)

- zdrava klima i čisti zrak,
- miran, pitom i ugodan krajolik, s očuvanim elementima ruralnog prostora,
- dovoljno očuvan i nezagađen okoliš,
- obilje zelenog prostora, s ugodnim i raznolikim krajobrazima i lokalitetima,
- prometna povezanost,
- osnovna infrastruktura,
- visoka osobna sigurnost,
- postojanje autohtonih i tradicionalnih objekata,
- očuvane tradicionalne i kulturne značajke,
- socijalno okruženje i mogućnost slobodnog kretanja ljudi u okolišu,
- blizina ambulante, ugostiteljskih objekata i trgovine,
- postojanje drugih zanimljivih lokaliteta spremnih za povezivanje (izletničke ture),
- dovoljan interes lokalnih poljoprivrednih gospodarstava.

Glede analize navedenih kriterija, može se zaključiti da Općina Visoko zadovoljava sve uvijete i ima veliki potencijal za razvoj seoskog turizma. Tim više joj pogoduje i činjenica da ima dobar geografski položaj i prometnu povezanost, a osobito se pogodnim ističe blizina grada Varaždina, kao kulturnog i turističkog središta.

7.2.1. Mogućnosti sadržaja seoskog turizma

Seoski turizam se u općini Visoko može razvijati u nekoliko smjerova i kroz različite sadržaje:

Rekreacija u prirodi – sukladno prirodnim resursima općine, razviti i organizirati određene aktivnosti poput navedenih:

- šetnja i obilazaka u prirodi za pasivne rekreativce koji uživaju u umjerenim aktivnostima,
- različite aktivnosti poput lova i ribolova, biciklizma, jahanja, paraglidinga, planinarenje i sl.
- team-buildinške aktivnosti u prirodi, organizirane grupe poduzeća ili institucija koje nastoje unaprijediti timski duh kroz brojne sportsko-rekreativne aktivnosti (paintball, adrenalinski park).

Seoska gospodarstva za odmor – kao uslužno-ugostiteljska djelatnost koja uključuje smještaj i prehranu:

- smještaj turista u obiteljskim gospodarstvima (zajedno s domaćinom ili u odvojenim smještajnim kapacitetima),
- bogata gastronomska ponuda domaćih proizvoda i proizvoda iz eko-proizvodnje,
- mogućnosti iznajmljivanja malih seoskih kućica, obilazak klijeti i starih mlinova,
- sudjelovanje u aktivnostima i poslovima na gospodarstvu.

Seoska gospodarstva s uslugom eko-agro-turizma – kao uslužno-ugostiteljska djelatnost s ponudom ekološki uzgojenih i proizvedenih proizvoda, mogućnost sudjelovanja turista u ekološkoj proizvodnji i edukaciji o

ekološkim prehrambenim proizvodima i života u skladu sa prirodom. Eko-agro-turistička ponuda na gospodarstvu, temelji se na kombinaciji ponude ekoloških prehrambenih proizvoda, poslovnih sadržaja i zabavno sportsko-rekreativnih sadržaja.

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva, lokalni poljoprivredni proizvođači i mali poduzetnici, kao nosioci razvoja seoskog turizma u općini, osim interesa trebaju osigurati i sljedeće uvjete:

- posjedovanja seoskog imanja s kućom, gospodarskim zgradama, dvorištem, zemljištem i stokom, kao jednom prostornom cjelinom,
- da sklonost, dob i broj članova obiteljskog gospodarstva odgovara pružanju turističkih usluga,
- da se u okviru ekonomski prihvatljivog ulaganja transformira u turističko-seljačko gospodarstvo s uređenim sobama, dvorištem i sadržajima,
- proizvodnja autohtonih proizvoda u svrhu gastronomske ponude,
- kvalitetni rekreativni sadržaji za goste koji dolaze ciljano radi rekreacije (sportski tereni, paintball, paragliding, jahanje, obilazak vinskih cesta i slično),
- ugostiteljski sadržaji i usluge (kafići, restorani),
- izbor suvenira i autohtonih rukotvorina.

Prema tome, cilj je locirati gospodarstva koja imaju potencijal za navedenim kriterijima te im osigurati poticajne uvjete kroz edukaciju i stručnu pomoć za osmišljavanje, pripremu i provedbu odgovarajućih projekata i ulaganja, s kojima bi se postojeće gospodarstvo organiziralo kao turističko i prihvatljivo gostima.

Tablica 20. Razvojni problemi i potrebe ruralnog turizma

R. br.	Razvojni problemi	Razvojne potrebe
1.	Nerazvijena svijest o turizmu kao razvojnoj prilici	Prepoznavanje turizma kao prioritetnog pravca razvoja općine
2.	Nedostatak iskustva i stručnih znanja o seoskom turizmu i turizmu općenito	Pripremiti akcijski plan razvoja turizma
3.	Neidentificirani resursi za potencijalnu turističku ponudu	Definirati turističku ponudu općine
4.	Niska razina turističke opremljenosti općine	Razvoj kvalitetnih turističkih kapaciteta i usluga
5.	Nerazvijenost turističke ponude	Izraditi popis perspektivnih OPG i ojačati suradnju s Varaždinskom županijom za uključivanje u šire regionalne turističke projekte

6.	Nepostojanje ponude projekata za razvoj	Pripremiti projekte te iskoristiti sredstva iz EU fondova, kao i druge načine alternativnog financiranja
----	---	--

7.2.2. Ostali turistički sadržaji

Osim ogromnog potencijala za seoski turizam, općina Visoko ima mogućnosti i za dodatne turističke sadržaje. Budući da Općina obiluje šumama, čak 845 ha, što je 34,57 % ukupne površine općine, pozornost treba usmjeriti na turističko-rekreativnu funkciju šuma i šumarstva u turizmu i zaštiti prirode koja je nedovoljno zastupljena u strateškim okvirima. Sve je veća potražnja u turizmu za specifičnim zahtjevima, u smislu što prirodnijih i ekološki očuvanim prostorima, zdravoj domaćoj prehrani, aktivnom odmoru i relaksaciji u takvom okolišu, za što na ovom području ima potencijala.

- razvoj lovnog turizma - na području Općine postoje četiri otvorena zajednička lovišta, a najveće je Zajedničko otvoreno lovište broj 28 „Visoko“ koje obuhvaća 83,1% površine Općine. Kod planiranja takvog oblika turizma treba vodit računa o održavanju prirodnih potencijala područja lovišta i divljači u njima, što uključuje organiziranu brigu o održavanju lovišta i fonda divljači (lov i odstrel divljači, ribolov, razgledavanje lovišta i foto safari)
- razvoj pustolovnog i sportskog turizma - kao oblik selektivnog turizma, temeljen na aktivnostima u prirodi, kroz spoj avanture, rekreacije, opuštanja, zabave te gurmanskih uživanja. Tome pogoduje i činjenica, da se dijelom općine prostire Kalničko gorje koje je idealno za pustolovni i sportski turizam. Uz navedene sadržaje, predlaže se uređenje manjih ugostiteljskih objekata.
 - paragliding,
 - biciklizam (rekreativni i brdski – uređenje biciklističkih i trim staza),
 - uređenje staza za jahanje,
 - moto-cross (ideja postoji u prostornom planu uređenja Općine),
 - streljana (u sklopu lovačkog društva Jastreb,)
 - adrenalinski park,
 - planinarenje.
- razvoj kulturnog turizma - obuhvaća povijesno nasljeđe, etnološko nasljeđe, arheološke lokalitete, kulturna zbivanja i manifestacije lokalnog stanovništva. Općina Visoko ima bogato kulturno nasljeđe, zanimljivu sakralnu arhitekturu i brojna arheološka nalazišta. Također se planira osnovati kulturno-gastronomski manifestacija „Visočki šljivari“, zbog specifičnosti uzgoja rijetke i autohtone sorte šljive Bistrice, zaštitnoga znaka općine koji se nalazi na grbu.
 - župna crkva Presvetog Trojstva iz 12. st.,
 - kapelica Svete Marije Magdalene,
 - kapelica Srca Isusovog,
 - Fraterščina (arheološko nalazište ostataka pavlinskog samostana),
 - kurija Čanjevo (privatni objekt u vlasništvu obitelji Baneković),
 - arheološki lokalitet „Čanjevo“ (vojna utvrda za vrijeme borbe protiv Turaka),
 - Lipa Bele IV. (spomenik prirode iz 13.st.),
 - Praškocijeve haramije: uprizorenje Bitke za Čanjevo,
 - kulturno-gastronomski manifestacija „Visočki šljivari“.

Tablica 21. Razvojni problemi i potrebe sekundarnih oblika turizma

R. br.	Razvojni problemi	Razvojne potrebe
1.	Vlasnička i prostorna struktura lovišta	Okрупnjavanje lovnih parcela
2.	Niski bonitet lovišta	Učinkovito lovno gospodarenje (zaštita od ekoloških prijetnji, učinkovit hranidbeni lanac, pomlađivanje lovišta)
3.	Problemi nekontroliranog lova (krivolov)	Kontrolirano provođenje zakona (jači nadzor, strože kazne)
4.	Spora realizacija projekata iz plana za prostorno uređenje (golf teren, moto-cross, jezero, šetalište)	Osiguranje prostorno planskih uvjeta (uprava Općine)
5.	Neidentificirani resursi za potrebe turističke ponude	Identificirati i definirati turističku ponudu
6.	Kulturna sakralna i arheološka baština nije u funkciji razvojnog resursa turizma	Korištenje sakralne i arheološke baštine kao razvojnog resursa

9. Institucije razvojnog upravljanja

Općina Visoko zadužena je za obavljanje poslova kojima se posredno ostvaruju potrebe stanovnika općine, a koje Ustavom ili Zakonom nisu dodijeljene državnim tijelima. Općina je jedinica lokalne samouprave, koja se osniva u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja čine prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, NN., 33/01, 60/01, 109/07, 125/08).

Općine i gradovi u svom upravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalne važnosti, kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima, a osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- brigu o djeci,
- socijalnu skrb,
- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- kulturu, tjelesnu kulturu i sport,
- zaštitu potrošača,
- zaštitu i unaprjeđenje prirodnog okoliša,
- protupožarnu i civilnu zaštitu,
- promet na svom području,
- ostale poslove prema posebnim zakonima.

Općina Visoko osnovana je 30.12.1992. godine.

Tijela Općine Visoko su: Općinsko vijeće pćine Visoko i načelnik Općine. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga općine, kao i poslova državne uprave prenijetih na općinu, ustrojen je Jedinstveni upravni odjel općine Visoko, kojim upravlja voditeljica odsjeka za opće, pravne i financijsko-računovodstvene poslove. Ovlasti i obveze proizlaze iz samoupravnog djelokruga općine Visoko podijeljene su između Općinskog vijeća kao predstavničkog tijela i načelnika kao izvršnog tijela. Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana općine Visoko, koje donosi akte u okviru samoupravnog djelokruga općine Visoko te obavlja i druge poslove u skladu s hrvatskim zakonom i Statutom općine Visoko.

Općine i gradovi, kao jedinice lokalne samouprave, a županije kao jedinice područne (regionalne) samouprave, osnivaju se prema kriterijima utvrđenim Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, a područje, naziv i sjedište tih jedinica, postupak osnivanja novih jedinica te druge teritorijalne promjene (spajanje i izdvajanje), uređuju se Zakonom o područjima županija, gradova i ou Republici Hrvatskoj.

9.1. Struktura administracije Općine Visoko

Statut općine je akt na lokalnoj razini, koji se bavi osnovnim načelima uređenja sustava vlasti na lokalnoj razini. Njime se utvrđuje temeljni okvir uređenja, koji treba biti usklađen sa zakonskim i pod zakonskim aktima iz područja lokalne samouprave.

Strukturu općinskog statuta čine opće odredbe, poslovi pćine, oblici suradnje s drugim općinama te organizacija i rad organa općine. Organe općine čine: Vijeće općine, načelnik općinske uprave i Vijeće mjesnih odbora.

9.2. Aktivno vođenje proračuna Općine Visoko

Proračun je jedan od najvažnijih dokumenata koji se donosi na razini jedinica lokalne samouprave. To je akt kojim se procjenjuju prihodi i primitci te utvrđuju rashodi i izdatci jedinice lokalne samouprave za proračunsku godinu, a uključuje i projekcije prihoda i rashoda za dvije godine unaprijed.

Sukladno članku 39. Zakona o proračunu (NN., br. 87/08/, 136/12) predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi proračun na razini podskupine ekonomske klasifikacije za iduću proračunsku godinu i projekciju na razini skupine ekonomske klasifikacije za sljedeće dvije proračunske godine u roku koji omogućuje primjenu proračuna s 1. siječnja godine za koju se donosi.

Proračun je višestruko značajan jer čini financijski plan za područje na kojemu se donosi, strateški je dokument, pravni akt, vodič za postupke upravljanja općinom, sredstvo komunikacije s ukupnom javnošću koja sudjeluje u prihodovnoj ili u rashodovnoj strani proračuna te ostalim interesnim skupinama.

Na grafikonu je prikazano kretanje proračuna Općine Visoko za razdoblje od 2013. do 2018. godine te je vidljiva tendencija rasta proračunskih sredstava u proteklih 6 godina.

Slika 7. Kretanje proračunskih sredstava, www.glasila.hr

10. SWOT analiza općine Visoko

SWOT analiza je instrument koji omogućuje prepoznavanje razvojnih potencijala i ograničenja općine, kroz procjenu razvojnih snaga i slabosti kao unutrašnjih čimbenika te prilika i prijetnji kao vanjskih čimbenika, koji dolaze iz okruženja i utječu na razvoj općine te određuju njezine razvojne mogućnosti.

Tablica 22. SWOT analiza općine Visoko

SNAGE	SLABOSTI
-------	----------

<ul style="list-style-type: none"> • dobar geoprometni položaj (autocestom povezana s Varaždinskom i Zagrebačkom županijom) • očuvana slika ruralnog prostora i krajobrazne vrijednosti • očuvana biološka raznolikost i relativno sačuvani prirodni resursi (šume, vode i poljoprivredno zemljište) • bogatstvo lokaliteta s očuvanim integritetom prirodnog, povijesnog i kulturnog nasljeđa • reljefna raznolikost pogodna za poljoprivredu i turizam • mali lokalni obrti (samozapošljavanje) • autohtono šljivarstvo • čist okoliš pogodan za eko proizvodnju • poljoprivredna zadruga • primarna zdravstvena zaštita • primarne javne službe • osnovnoškolsko obrazovanje • kulturno-umjetničko društvo • odjel knjižnice • otvorenost lokalne samouprave za suradnju s ciljem ulaganja u razvoj općine 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljno razvijena svijest o važnosti i vrijednosti kulturne i prostorne baštine • loše sustavno upravljanje baštinom i prirodnim resursima • neiskorištenost kulturne i prostorne baštine kao razvojnog potencijala • nedovoljan financijski kapacitet općine • usitnjena i raštrkana poljoprivredna zemljišta • nepostojanje suvremenog vodoopskrbnog sustava • zagađen okoliš u blizini lokalnih vodovoda • ne sanirane lokalne ceste (neprohodne) • dotrajali električni vodovi (česti pad napona) • nerazvijena seoska gospodarstva • neiskorišten turistički potencijal • mali broj pravnih subjekata (poduzeća) • ograničen gospodarski razvoj zbog nedostatka stručnih kadrova • propadanje nasada autohtone sorte šljiva Bistrica • nepostojanje predškolskog odgoja i odgoja za ranu dob • nepostojanje ambulante • nedostatak igrališnih terena • nedovoljno kulturnih djelatnosti (ustanova) • nedostatak stručnog kadra za upravljanje razvojem • nedostatna inicijativa za dodatnom edukacijom i usavršavanjem
--	---

PRILIKE

PRIJETNJE

- unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture (kanalizacija, vodovod i ceste) sredstvima fondova
- izgradnja novih elektroopkrbnih vodova
- obnova i uporaba kulturne i prirodne baštine kao razvojnog resursa turizma
- regionalno povezivanje i prekogranična suradnja
- razvoj ekološke poljoprivredno-prehrambene proizvodnje
- financiranje turističkog razvoja iz nacionalnih i europskih fondova
- razvoj ruralnog turizma
- regionalno povezivanje
- osnovati manifestaciju Visočki šljivari
- osnivanje ranog i predškolskog odgoja
- izgradnja ambulante
- unaprjeđenje kulturnih djelatnosti
- podizanje razine znanja društva o mogućnostima alternativnog financiranja
- socijalna kohezija
- jačanje suradnje sa regionalnim okruženjem
- jačanje upravljačkog tima Općine (usavršavanje)
- korištenje programa projektnog financiranja

- onečišćenje prirodnih resursa (lokalni vodovodi)
- nepovoljna ekonomska situacija
- nepovoljne političke strukture
- podcijenjena valorizacija kulturne i prostorne baštine
- stagnacija gospodarstva na nacionalnoj razini
- trend emigracije mladog i obrazovanog stanovništva
- nedostatak stručnjaka
- konkurentska prevlast drugih turističkih središta
- nedostatak interesa za kulturnim potrebama
- nedostatak sredstava
- nedovoljna informiranost i slaba motivacija mještana za uključivanje u projekte od javnog značaja
- spora i nestabilna provedba razvojnih programa
- produbljivanje gospodarske krize i negativnih financijskih trendova

10.1. Vizija i misija Općine Visoko sa strateškim ciljevima

VIZIJA

Općina Visoko je pristupačno i sigurno mjesto zadovoljnih stanovnika te prepoznatljiva turistička destinacija koja svoje snage temelji na kulturi, tradiciji, prirodnim vrijednostima te održivoj poljoprivredno-prehrambenoj proizvodnji i razvijenom poduzetništvu.

MISIJA

Općina Visoko će poticati ruralni, aktivni turizam utemeljen na tradicijskim vrijednostima, prirodnoj i kulturnoj baštini sa svrhom održivosti lokalnog gospodarstva i povećanja kvalitete života stanovništva. Kontinuirane aktivnosti cjeloživotnog učenja unaprijediti će društvenu uključenost i zapošljivost stanovništva te ih potaknuti na aktivnije sudjelovanje u gospodarskom razvoju općine.

Dugoročni ciljevi proizlaze iz vizije Općine Visoko, a svaki pojedini cilj uključuje razrađene strateške prioritete. Za svaki strateški prioritet utvrđuju se provedbene mjere koje osiguravaju njegovo ostvarenje. One uključuju konkretne načine i pravce realizacije plana ukupnog razvoja općine Visoko. Za ostvarivanje postavljene vizije razvoja Općine Visoko predloženi su sljedeći strateški ciljevi:

Strateški cilj 1. Jačanje gospodarstva temeljenog na razvoju turizma te malog i srednjeg poduzetništva

Najvažniji strateški cilj Općine Visoko svakako se bazira na razvoju turističkih djelatnosti, utemeljenih na lokalnim resursima i tradiciji, koje trebaju biti integrirane u područje razvojnih potencijala i životnog okružja Općine. Prije svega, misli se na stvaranje identiteta općine putem brendiranja i zaštite te kontinuiranom valorizacijom kulturne i prirodne baštine i tradicijskog nasljeđa visočkog kraja. U tu svrhu potrebno je putem edukativnih programa i aktivnosti podići svijest mještana o ruralnom turizmu kao glavnom razvojnom potencijalu općine Visoko. Općina treba razviti poticajnu politiku za lakši razvoj ponude obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i kreirati općenitu turističku ponudu ovoga kraja. Potrebno je otvoriti turistički ured s bazom turističke ponude te postaviti turističku signalizaciju.

Strateški cilj 2. Restrukturiranje i razvoj održive poljoprivredne proizvodnje

Budući da je poljoprivredna proizvodnja jedna od zastupljenijih djelatnosti mještana i grana koja donosi svojevrsne prihode kućanstvima, nužno je raditi na njezinu unaprjeđenju. Poljoprivredna djelatnost nema uvjete da se razvija na odgovarajući način, jer je velik broj malih parcela u vlasništvu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, koja samostalno nisu dovoljno financijski moćna za realizaciju većih razvojnih projekata. Okrupnjavanjem zemljišnih parcela, poljoprivrednici bi bili konkurentniji na tržištu i lakše bi ishodili državna poticajna sredstva, a samim time bili bi u mogućnosti da usklade poljoprivrednu proizvodnju sa standardima Europske unije. Time bi se poboljšali uvjeti otkupa njihovih poljoprivrednih proizvoda na veliko, a takve i ostale tržišne uvjete regulirale bi poljoprivredne zadruge. Blagodat čistog okoliša osnovni je poticaj za razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje, koja je trenutačno slabije zastupljena. Svrha je da se kroz edukativne programe potakne svijest lokalnih poljoprivrednika o potencijalu razvoja ekološke poljoprivrede te da se razvije sustav potpora i poticajnih mjera za takvu djelatnost. S obzirom da je Općina poznata po tradicionalnom uzgoju šljive Bistrice, koja je unazad nekoliko godina zahvaćena šarkom, bolešću koja trajno uništava nasade, potrebno je očistiti postojeće šljivike i na zdravom tlu zasaditi nove nasade.

Strateški cilj 3: Unaprjeđena infrastruktura i održivo upravljanje okolišem

Kako bi gospodarstvo imalo uvjete za razvoj i privlačenje novih investicija, nužno je unaprijediti postojeću komunalnu infrastrukturu Općine. Ona je temeljni preduvjet razvoja svakog gospodarstva, a u postojećem stanju ne zadovoljava potrebe. Nužna je izgradnja kanalizacijske mreže jer je postojeći sustav derutan i propustan (septičke jame) te utječe na devastaciju okoliša. Izvođenjem kanalizacijskih radova, planiraju se izgraditi adekvatni sustav odvodnje i sustav za pročišćavanje otpadnih voda, što će pridonijeti poboljšanju uvjeta života stanovništva te standardu održivog razvoja gospodarstva. Izgradnjom kompletnoga kanalizacijskog sustava postići će se opskrbljenost općine Visoko prijeko potrebnom infrastrukturom za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i turizma na ekološki prihvatljiv način, što će utjecati na poboljšanje životnih uvjeta u mjestu i samim time potaknuti ostanak stanovništva. Također će se osigurati potrebna infrastruktura koja omogućuje neometan razvoj i na području vodozaštite, bez ugrožavanja vodnih resursa. U općini je potrebno uspostaviti moderni sustav vodoopskrbe u svrhu održivog upravljanja vodnim resursima, kroz investicije u sustav vodoopskrbe, povećanog broja priključaka, smanjenja gubitaka te povećanja pouzdanosti i efikasnosti vodoopskrbnog sustava te očuvanja kvalitete vode i prevencije degradacije vode, prije svega, u svrhu očuvanja zdravlja ljudi i okoliša te postizanja dobrog ekološkog sustava voda. Što se tiče sustava za kontrolirano zbrinjavanje otpada, na lokalnoj se razini planira ojačati suradnja s koncesionarima, dok se ne riješi problem gospodarenja otpadom u Varaždinskoj županiji. Na području općine postoje prometnice koje je potrebno obnoviti i uložiti u njihovo održavanje te postoji nekoliko nerazvrstanih cesta (pristupni putevi poljoprivrednim gospodarstvima, poljoprivrednim parcelama, šumski putevi), koje je potrebno asfaltirati i sanirati jer su zimi vrlo često neprohodne i narušavaju vizualni identitet općine.

Strateški cilj 4: Unaprijeđeno obrazovanje i društvena infrastruktura

Cilj je integrirati politiku cjeloživotnog učenja i uspostaviti međugeneracijske programe, kao i programe za treću životnu dob, radi društvenog, gospodarskog i kulturnog razvoja općine Visoko. Time bi se osigurali preduvjeti za povećanu uključenost mještana u procese cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih te poboljšala kvaliteta života, unaprijedila društvena uključenost i potaklo aktivnije sudjelovanje u gospodarskom razvoju općine Visoko. Izgradnjom dječjeg vrtića za ranu i predškolsku dob, unaprijedilo bi se osnovno predškolsko obrazovanje i odgoj te podigla razina kvalitete života u općini.

11. Opis mjera po strateškim ciljevima i prioritetima

Strateški cilj 1. Jačanje gospodarstva temeljenog na razvoju turizma te malog i srednjeg poduzetništva	
Prioritet 1.1. Obnova i valorizacija kulturne i prirodne baštine	
NAZIV MJERE	OPIS MJERA:
1.1.1. Obnoviti, valorizirati i turistički prezentirati povijesnu utvrdu Čanjevo	Mjerama se nastoji iskoristiti bogatstvo i raznolikost prirodne i kulturne baštine kao razvojnog resursa turizma, što zahtijeva njihovu obnovu, valorizaciju i adekvatnu turističku prezentaciju. Osim razvoja turizma, na taj način se osigurava očuvanje posebnosti, identiteta, jedinstvenosti krajobraza i kulturnih lokaliteta te se ostvaruju mogućnosti razvoja selektivnih oblika turizma.
1.1.2. Zaštititi autohtonu arhitekturu općine Visoko i adaptirati Deglinov melin u Kračevcu	Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, turistički subjekti
1.1.3. Sistematizirati i valorizirati elemente nematerijalne baštine kao povijesno, tradicijsko i kulturno nasljeđe (Uspostava Zavičajnog muzeja)	Očekivani rezultati: Veća osviještenost i senzibilnost mještana prema prirodnoj i kulturnoj baštini, očuvana prirodna i kulturna baština za buduće naraštaje, razvoj turizma u općini i povećanje broja dolazaka i turističkih noćenja te opći razvoj naselja u kojima se nalaze atraktivni povijesni i arheološki lokaliteti.
Prioritet 1.2. Razvoj i promocija ruralnog i kulturnog turizma	
1.2.1. Poticati udruživanje mještana, edukacije i potporu razvoju turističkih sadržaja i proizvoda	OPIS MJERA:
1.2.2. Poduprijeti stavljanje malih smještajnih kapaciteta u funkciju turizma (obiteljska gospodarstva)	Mjere su usmjerene na poticanje zajedničke suradnje mještana i općine, da kroz edukacijske aktivnosti pridonese razvoju ideja o potencijalnim turističkim sadržajima i novim turističkim proizvodima u svrhu unaprjeđivanja turističke ponude destinacije. Također se nastoji kroz financijsku i savjetodavnu potporu malim gospodarstvenicima omogućiti da opreme i prenamjene vlastite prostore u smještajne kapacitete te da pruže turistima jedinstvene doživljaje i iskustva na seoskim imanjima (sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima na gospodarstvu) i time pridonese razvoju ruralnog turizma na obiteljskim gospodarstvima.
1.2.3. Poduprijeti osnivanje kulturne manifestacije „Visočki šljivari“	Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, turistički subjekti, udruge civilnoga društva
1.2.4. Osmisliti i promovirati poludnevne i višednevne turističke događaje i rute u suradnji s Turističkom zajednicom	Očekivani rezultati: Provođenjem mjera očekuje se razvoj ruralnog i kulturnog (izletničkog) turizma u općini Visoko, što će rezultirati povećanom turističkom prepoznatljivošću destinacije, povećanjem smještajnih kapaciteta, većom turističkom potrošnjom, povećanom zapošljivošću i razvojem malih obiteljskih gospodarstava.
1.2.5. Poticati razvoj povezivanja u okruženju kroz oblike regionalne i prekogranične suradnje	

Prioritet 1.3. Razvoj obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva	
1.3.1. Poticati kreativnost i inovativnost kroz prezentaciju primjera dobre prakse i poticajnu politiku HZZ-a	<p>OPIS MJERA: Ove mjere usmjerene su na potporu razvoja novih malih i srednjih poduzetnika te obrtnika, a osobito onih koji su povezani s proizvodnjom i preradom poljoprivrednih proizvoda (voćarstvo, povrtlarstvo i vinogradarstvo), prerađivačkom industrijom i turizmom. Cilj je omogućiti poduzetnicima i onima koji to nastoje postati, lakši pristup informacijama, edukaciju i poticaje za pripremu poduzetničkih projekata. Također se nastoji kroz savjetodavnu i financijsku potporu (povoljniji uvjeti kupnje/najma parcela) aktivirati Poslovna zona u Visokom i Viničnom, pa se u tu svrhu predlaže promocija poslovnog okruženja i konkurentnih obilježja općine i okolice. Mjere su usmjerene i na poticanje socijalnog poduzetništva, osobito u turizmu (proizvodnja suvenira i rukotvorina) i na poticanje poduzetničke inicijative dugotrajno nezaposlenih i ranjivih skupina.</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, lokalni obrtnici i poduzetnici</p> <p>Očekivani rezultati: Provođenjem navedenih mjera ostvariti će se dinamičan rast obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva, povećati njihova konkurentnost, povećati zapošljivost, broj ostvarenih projekata potpore razvoju poduzetništva, i potaknuti socijalna uključenost marginaliziranih skupina, što će u konačnici pridonijeti cjelokupnom razvoju gospodarstva općine.</p>
1.3.2. Poticati malo i srednje poduzetništvo, osobito u segmentu proizvodnje hrane	
1.3.3. Aktivirati Poslovnu zonu „Visoko“ i „Vinično“	
1.3.4. Poticati socijalno poduzetništvo, osobito u području turizma	
1.3.5. Poticati poduzetničke inicijative dugotrajno nezaposlenih i ranjivih skupina	
Strateški cilj 2. Restrukturiranje i razvoj održive poljoprivredne proizvodnje	
Prioritet 2.1. Zaštita i očuvanje poljoprivrednog zemljišta	
NAZIV MJERE:	OPIS MJERA:
2.1.1. Provesti analizu poljoprivrednog tla i agromelioraciju zemljišta po potrebi	<p>Navedene mjere pridonose razvoju konkurentne poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, a preduvjet je određivanje svojstava tla i njegovo obogaćivanje procesima agromelioracije, kako bi se stvorili povoljniji uvjeti za plodonosne kulture koje odgovaraju podneblju područja Općine. U svrhu konkurentnosti i racionalnije agrarne proizvodnje, potiče se okrupnjavanje (komasacija) zemljišnih čestica, koja je nužna za organiziranu poljoprivrednu proizvodnju te osigurava isplativost uloženi sredstava i otvara mogućnosti alternativnih izvora financiranja.</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, OPG-ovi, poljoprivredna zadruga</p> <p>Očekivani rezultati: Provedbom mjera očekuje se dinamičnost razvoja poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, kvaliteta i očuvanje zemljišta, povećanje kvalitete u proizvodnji i preradi proizvoda, povećanje konkurentnosti malih proizvođača te povećana učinkovitost i uspješnost</p>
2.1.2. Utvrditi optimalne poljoprivredne i voćarske kulture	
2.1.3. Okrupniti i urediti posjede poljoprivrednih zemljišta	

	u poslovanju i razvoju poljoprivredno-prehrambenih proizvođača.
Prioritet 2.2. Restrukturiranje i diversifikacija poljoprivredno-prehrambene proizvodnje	
2.2.1. Organizirati i provesti edukativne aktivnosti u svrhu pružanja stručne podrške poljoprivrednicima	<p>OPIS MJERA: Kako bi se unaprijedila poljoprivredno-prehrambena proizvodnja, potrebno je unaprijediti znanja i vještine poljoprivrednih proizvođača putem organiziranih edukativnih seminara te informiranja o inovativnim tehnološkim rješenjima. Mjerama se nastoji revitalizirati uzgoj autohtone sorte šljive Bistrice, karakteristične za visočko područje i to poticanjem integriranog i ekološkog uzgoja novih nasada (osigurava otpornost na virus šarke). Također se potiče potpora razvoju novih kultura, rotaciji usjeva i inovativnom pristupu proizvodnji hrane (organski uzgoj-očuvan okoliš izoliranog visočkog kraja).</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, OPG-ovi, Poljoprivredna zadruga</p> <p>Očekivani rezultati: Provedbom mjera očekuje se intenzivniji razvoj poljoprivredne proizvodnje, povećan interes za uzgoj novih nasada šljive Bistrice, otvaranje pogona za preradu i sušenje šljive Bistrice, povećan interes za uporabu novih tehnoloških rješenja u poljoprivredi (alternativni izvori financiranja), samozapošljavanje i zapošljavanje, ostanak mladog stanovništva u općini.</p>
2.2.2. Revitalizirati autohtonu tradicijsku sortu šljive Bistrice	
2.2.3. Pružiti podršku razvoju novih kultura i inovativnom pristupu proizvodnji hrane	
Prioritet 2.3. Uspostava i razvoj tržišne infrastrukture poljoprivredno-prehrambenih proizvođača	
2.3.1. Unaprijediti rad poljoprivredne zadruge	<p>OPIS MJERA: Mjere pridonose razvoju konkurentne poljoprivredne proizvodnje kroz stvaranje zajedničkih prodajnih punktova i udruživanja (umrežavanja) poljoprivrednih proizvođača. Takvim načinom se omogućuje bolje informiranje i praćenje tržišta (potražnje) te se razvija suradnja u stvaranju novih proizvoda, dok mali proizvođači jačaju svoj položaj na tržištu. Naime, potrebno je značajno unaprijediti rad zadruge, pokrenuti postupke revitalizacije i prilagodbe uvjetima na tržištu, a poljoprivrednicima omogućiti edukativne programe s ciljem povećane informiranosti i stjecanja znanja za pripremu projekata.</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, poljoprivredna zadruga, lokalni poljoprivrednici, OPG-ovi</p> <p>Očekivani rezultati: Unaprjeđena komercijalizacija proizvoda, unaprjeđena promocija i prodaja poljoprivrednih proizvoda, povećana razina kvalitete u proizvodnji, poboljšana zajednička ponuda, povećana učinkovitost poslovanja i zapošljivost, sposobnost korištenja sredstava EU i drugih izvora za povećanje konkurentnosti.</p>
2.3.2. Poticati zajednički tržišni nastup lokalnih proizvođača (prodajni punktovi)	
2.3.3. Pripremiti projekte za dodjelu finansijskih potpora u poljoprivredi	
Strateški cilj 3. Unaprjeđena infrastruktura i održivo upravljanje okolišem	

Prioritet 3.1. Izgradnja i obnova kanalizacijske i prometne infrastrukture	
NAZIV MJERE:	OPIS MJERA:
<p>3.1.1. Sanirati postojeće septičke jame kućanstava</p> <p>3.1.2. Izgraditi kanalizacijsku mrežu i sustav pročišćavanja otpadnih voda</p> <p>3.1.3. Provesti rekonstrukciju i modernizaciju postojećih cesta (signalizacija, proširenja, asfaltiranje)</p> <p>1.3.4. Izgraditi i ucrtati biciklističke staze te urediti biciklističke rute</p>	<p>Kako bi se stvorili povoljni uvjeti za izgradnju kanalizacijske mreže, potrebno je sanirati (isprazniti i zatvoriti) postojeće septičke jame kućanstava, koje nisu povezane na mrežu za odvođenje površinskih voda, već direktno odlaze u podzemne vode i tlo. Izgradnjom kanalizacijske infrastrukture povećati će se kvaliteta života mještana te zaštititi okoliš i pitka voda. Rekonstrukcijom i modernizacijom postojeće prometne infrastrukture, (održavanje cesta, proširenja, asfaltiranje, izgradnja novih cesta radi bolje povezanosti unutar područja) povećati će se konkurentnost područja i unaprijediti uvjeti za razvoj gospodarstva. Također je potrebno izgraditi biciklističke staze u naseljima gdje nedostaju te ih ucrtati na kolniku prometnica koje svojim dimenzijama to zakonski dozvoljavaju. U svrhu razvoja turizma i promocije zdravog života (sport i rekreacija) potrebno je urediti biciklističke rute i razmotriti mogućnosti prekogranične suradnje.</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave</p> <p>Očekivani rezultati: Mjerama će se omogućiti viši standard stanovništva, zaštita okoliša i bolje usluge komunalne infrastrukture, kvalitetnije i sigurnije provođenje prometa te bolji uvjeti korištenja lokalnih cesta i poljskih putova, što će olakšati svakodnevnicu poljoprivrednim gospodarstvenicima (pristupni putevi zemljišnim i šumskim parcelama). Obnovom postojećih i izgradnjom novih biciklističkih staza, povećati će se sigurnost djece u prometu, potaknuti zdravi život i rekreacija te aktivni odmor (turizam–mogućnosti prekogranične suradnje).</p>
Prioritet 3.2. Izgradnja suvremenog vodoopskrbnog sustava	
<p>3.2.1. Sanirati postojeće lokalne vodovode i osigurati održivo gospodarenje vodom kao prirodnim resursom</p> <p>3.2.2. Izgraditi suvremeni vodoopskrbni sustav</p>	<p>OPIS MJERA: Mjerom se potiče sanacija postojećih lokalnih vodovoda (crpilišta) koji nisu organizirani, niti su pod nadzorom i ne zadovoljavaju suvremene tehničke standarde, a u ljetnim mjesecima često ne zadovoljavaju potrebe stanovništva (za vrijeme suša). Stoga se potiče izgradnja suvremenog vodoopskrbnog sustava koji će omogućiti racionalno i kontrolirano gospodarenje vodom.</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave i Varkom d.d. Varaždin</p> <p>Očekivani rezultati: Provedbom mjere osigurati će se zdravstvena sigurnost mještana, jednaka mogućnost uporabe vode, unaprijediti će se javna infrastruktura, porasti će vrijednost građevinskih zemljišta, povećati će se mogućnosti razvoja turizma i cjelokupnog gospodarstva.</p>
Prioritet 3.2. Zaštita i očuvanje okoliša	
<p>3.2.1. Obnoviti i zaštititi prirodnu baštinu te bolje upravljati</p>	<p>OPIS MJERA: Mjerama se potiče očuvanje i zaštita prirodne baštine koja postaje razvojni resurs turizma te time zahtjeva i bolje gospodarenje. Također se potiče uspostavljanje učinkovitog sustava zbrinjavanja</p>

<p>prirodnim prostorom</p> <p>3.2.2. Sanirati divlja odlagališta i pojačati nadzor istih</p> <p>3.2.3. Poticati korištenje obnovljivih izvora energije</p> <p>3.2.4. Provesti programe energetske učinkovitosti</p>	<p>otpada s ciljem rješavanja problema divljih odlagališta, koja treba sanirati i osigurati jači nadzor nad područjem istih, kao i korištenje obnovljivih izvora energije (sunce, vjetar) te intenzivnija provedba programa energetske učinkovitosti.</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, mještani, komunalno poduzeće</p> <p>Očekivani rezultati: Mjerama će se postići veća osviještenost i senzibilnost mještana naspram okolišu i prirodnoj baštini, što će rezultirati očuvanjem okoliša i održivim korištenjem prirodne baštine i resursa te povećanom uporabom obnovljivih izvora energije i primjeni mjera za energetske učinkovitost.</p>
<p>Strateški cilj 4. Unaprjeđeno obrazovanje i društvena infrastruktura</p>	
<p>Prioritet 4.1. Podizanje odgojno-obrazovnog standarda i unaprjeđenje cjeloživotnog učenja</p>	
<p>NAZIV MJERE:</p>	<p>OPIS MJERA:</p>
<p>4.1.1. Izgraditi dječji vrtić za ranu dob i predškolski odgoj</p> <p>4.1.2. Ispitati zanimanje mještana za cjeloživotnim učenjem te uvesti programe sukladno njihovim potrebama</p> <p>4.1.3. Poticati uzajamno neformalno učenje mještana</p> <p>4.1.4. Obnoviti i proširiti Društveni dom</p>	<p>Mjerom se potiče ravnopravni rani i predškolski odgoj i obrazovanje djece, gradnjom dječjeg vrtića koji je od izrazite važnosti za Općinu. S obzirom da se trenutno u sklopu osnovne škole provodi improvizirana predškolska nastava, a mnogi roditelji odvoze djecu u susjedne općine ili grad Novi Marof, gradnja vrtića se nameće kao nužno rješenje. Također se potiče promocija cjeloživotnog i uzajamnog učenja mještana prema sklonosti području zanimanja, u sklopu čega su zamišljeni edukativni programi i radionice s ciljem unaprjeđenja znanja, vještina i kompetencija. U svrhu unaprjeđenja društvenih djelatnosti potrebno je obnoviti Društveni dom u Visokom i prilagoditi ga potrebama društva, kako bi imao višenamjensku funkciju (djelovanje udruga, okupljanje, druženje mještana, održavanje priredbi i manifestacija).</p> <p>Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, mještani, udruge civilnoga društva, Osnovna škola, strukovne organizacije i potporne institucije</p> <p>Očekivani rezultati: Povećan standard i kvaliteta odgojno-obrazovne nastave, unaprjeđena znanja, vještine i kompetencije pojedinaca, veća konkurentnost mještana na tržištu radne snage i povećana mogućnost zapošljavanja te povećana kvaliteta života stanovništva općine</p>
<p>Prioritet 4.2. Podizanje standarda osoba treće životne dobi i međugeneracijska solidarnost</p>	
<p>4.2.1. Uključiti osobe treće životne dobi u izravan rad sa djecom</p> <p>4.2.2. Uključiti osobe treće životne dobi u projekte općine</p> <p>4.2.3. Unaprijediti infrastrukturu za druženje treće životne dobi i</p>	<p>OPIS MJERA: Budući da Europska unija promiče aktivno starenje i međugeneracijsku solidarnost, potrebno je uključiti učenike osnovne škole te starije mještane općine u međugeneracijski dijalog, kako bi učenici i stariji mogu učiti iz međusobnih iskustava. Preporuča se održavanje informatičkih radionica za starije. Također se potiče socijalna uključenost osoba starije životne dobi u razvojne projekte općine (u sklopu projekta obnove društvenog doma ispitati područje zanimanja starijih osoba o željenim sadržajima-samoorganiziranje) kao i osmišljanje aktivnosti koje bi pridonijele organiziranju slobodnog vremena starijih</p>

aktivno provođenje slobodnog vremena	osoba, poput radno-okupacijskih, edukativnih, sportsko-rekreativnih, kulturno-zabavnih i drugih aktivnosti te infrastrukture za druženja.
	Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, udruge civilnoga društva, osnovna škola
	Očekivani rezultati: Mjera će rezultirati inicijativom, kojom bi se aktivirao međugeneracijski dijalog u općini, poboljšala kvaliteta života starijih osoba i potaknuli programi za aktivnije uključivanje osoba treće životne dobi u razvoj općine, čime se promiče socijalna uključenost, dostojanstveno i aktivno starenje.
Prioritet 4.3. Poticanje inovativnih projekata koji osiguravaju uključenost marginaliziranih skupina	
4.3.1. Sensibilizirati mještane o potrebama socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina	OPIS MJERA: Mjerom se nastoje izjednačiti mogućnosti socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina na tržištu rada, kroz senzibilitet mještana o važnosti njihovih potreba u ravnopravnom uključivanju u zajednicu te se potiče volonterstvo i empatija mještana, sudjelovanjem u kreiranju programa i lokalnih planova za socijalnu uključenost ljudi suočenih sa siromaštvom i u nepovoljnijem položaju kao i osmišljavanje programa i socijalno-inovativnih projekata koji poboljšavaju uvjete života, čuvaju radna mjesta i otvaraju nove mogućnosti ravnopravnog socijalnog uključivanja.
4.3.2. Poticati volonterski rad kroz samoorganiziranje i programe samopomoći	
4.3.3. Osigurati sufinanciranje EU projekata koji podupiru socijalnu uključenost	
	Nositelji: Jedinica lokalne samouprave, HZZ
	Očekivani rezultati: Mjerom će se postići humanizacija životnih potreba osoba u nepovoljnijem položaju, promicanje kreativnosti i samopouzdanja, lakši pristup tržištu rada i samozapošljavanje te veća socijalna uključenost u društvo.

12. Popis projekata i projektnih ideja Općine Visoko

Id. br. projekta	1.1.
Naziv projekta	Rekonstrukcija i obnova društvenog doma i središnjeg trga u Visokom
Opis	Projektom će se rekonstruirati i obnoviti prostor društvenog doma za višenamjensku funkciju te će se urediti središnji trg gdje se nalazi Belina lipa, čime će se dodatno unaprijediti vizualni identitet mjesta. Rekonstrukcija postojećeg Društvenog doma uključuje provedbu građevinskih radova te prenamijenu dijela prostora u općinske prostore, turističko-kulturni informativni centar EU, sabirni centar za DVD visoko i druge društvene prostorije. Ukupna vrijednost projekta je 7,5 milijuna

	HRK.
Razina gotovosti	U provedbi
Planirani period provedbe	završetak 2021
Prioritet (1 max; 10 min)	1

Id. br. projekta	2.1.
Naziv projekta	Obnova i prezentacija Utrve Čanjevo
Opis	Projektom će se obnoviti i turistički prezentirati Utrva Čanjevo koja će osim kao kulturno dobro, služiti i kao vidikovac. Obnova Utrve značajan je turistički potencijal, posebice ako se ponuda uključi u cikloturističke rute Varaždinske županije.
Razina gotovosti	U provedbi
Planirani period provedbe	završetak u 2021.
Prioritet (1 max; 10 min)	2

Id. br. projekta	3.1.
Naziv projekta	Uspostava Zavičajnog muzeja
Opis	Projekt uspostave Zavičajnog muzeja biti će namijenjen pohrani i prezentaciji arheološke i etnološke građe i zbirke općine Visoko.
Razina gotovosti	Nije započeto
Planirani period provedbe	24 mjeseca
Prioritet (1 max; 10 min)	3

Id. br. projekta	4.1.
Naziv projekta	Adaptacija Deglinovog melina u Kračevcu
Opis	Projektom će se izvršiti adaptacija starog Deglinovog melina, jedine preostale drvene vodenice sa cjelokupnim postrojenjem, čime će se povećati turistička atraktivnost mjesta Kračevca i cijele općine.
Razina gotovosti	Nije započeto
Planirani period provedbe	12 mjeseca
Prioritet (1 max; 10 min)	4

Id. br. projekta	5.1.
Naziv projekta	Modernizacija nerazvrstanih cesta
Opis	Projektom će se urediti i modernizirati preostalih 20 km nerazvrstanih općinskih cesta. Tijekom 2017. godine asfaltirano 2.574 m, u 2018. radovi se provode na dionici od 1.090 m.
Razina gotovosti	Provedba u tijeku
Planirani period provedbe	do kraja 2020.
Prioritet (1 max; 10 min)	3

Id. br. projekta	6.1.
-------------------------	------

Naziv projekta	Uređenje mjesnog groblja u Visokom
Opis	Uređenje mjesnog groblja uključuje izradu parkirališta, obnovu grobne kuće i uređenje staza u okviru groblja.
Razina gotovosti	Niska
Planirani period provedbe	2020
Prioritet (1 max; 10 min)	1

Id. br. projekta	7.1.
Naziv projekta	Uređenje dječjih igrališta po naseljima – Vinično i Čanjevo (mali nogomet)
Opis	Vinično i Čanjevo uređen teren za mali nogomet
Razina gotovosti	Srednja
Planirani period provedbe	2020
Prioritet (1 max; 10 min)	1

Id. br. projekta	8.1.
Naziv projekta	Priključenje na regionalni sustav javne vodopskrbe
Opis	Planirano je priključenje na regionalni vodoopskrbni sustav. U tijeku su pripreme za izgradnju vodoopskrbnih kapitalnih građevina južnog dijela Varaždinske županije, čime bi se osigurale pretpostavke za daljnje aktivnosti i realizaciju vodoopskrbe stanovništva ovog područja, pa time i općine Visoko, iz javnog regionalnog vodovoda.
Razina gotovosti	Niska, dokumentacija u pripremi
Planirani period provedbe	2020
Prioritet (1 max; 10 min)	1

12.1. Projektne ideje

Također postoji projektna ideja u segmentu razvoja kulture, a vezana je uz kulturno-gastronomsku manifestaciju „Visočki šljivari“ i otvaranje muzeja autohtone šljive Bistrice, kao kulturno turističkog proizvoda. Navedeni projekt predstavljao bi dobrobit za društvo i ostvarenje širih gospodarskih ciljeva. Ideja je osnovati višednevnu manifestaciju baziranu na promidžbi autohtonih domaćih proizvoda od šljive i kulturno-zabavni program s etno elementima i običajima, kako bi se zaštitilo kulturno-povijesno nasljeđe Visoka kao šljivarskog kraja.

Izgradnja golf terena na području naselja Vrh Visočki, Presečno i Đurinovec (postoji u Planu prostornog uređenja općine). Područje golf igrališta bi obuhvaćalo širi prostor s obje strane potoka Gegavac, manje i veće okolne šumarke i jezero. Uz sam teren planirana je i građa popratnih manjih građevinskih objekata poput ugostiteljsko-turističkih, smještajni kapaciteti (bungalovi) i skladišni prostori za potrebe golf opreme. Ova projektna ideja traži velika financijska ulaganja, ali bi njenom realizacijom općina Visoko postala jedina u okruženju s tom vrstom sportsko-rekreativnog sadržaja.

Izgradnja ambulante u općini Visoko jedna je od projektnih ideja od posebne važnosti za stanovništvo, koja bi trebala pridonijeti kvaliteti zdravstvene usluge i time dodatno unaprijediti društvenu infrastrukturu i osigurati viši društveni standard stanovništva.

Izgradnja dječjeg vrtića za ranu dob i predškolski uzrast, također se navodi u projektnim idejama Općine Visoko, jer trenutno ne djeluje ni jedna predškolska ustanova na tom području, a organizirano provođenje obveznog predškolskog programa koje se provodi kao mala škola u prostorima Osnovne škole, jedva zadovoljava osnovne potrebe. Stoga je ova projektna ideja iskazana potrebom za osnivanjem predškolske ustanove u sjedištu Općine–naselju Visoko.

Od sportskih i rekreacijskih sadržaja na području Općine, nalazi se športsko igralište, ali samo u sklopu škole, zato je ukazana potreba za izgradnjom igrališta u sklopu sportsko-rekreacijske zone koja bi se nalazila u naselju Presečno Visočko, odnosno Vrh Visočki. Time bi se organizirale sportsko-rekreativne aktivnosti koje bi potakle zdrav način života kod mladih, ali i jamčile više boravka u prirodi.

12.2. Kriteriji za izbor prioriternih projekata

Prethodno navedeni projekti koji se nastoje realizirati temeljem Plana ukupnog razvoja općine Visoko i prijedloga ključnih aktera u narednom planskom razdoblju do 2020. godine, odabrani su na temelju određenih kriterija. Pri odabiru i identifikaciji prioriternih projekata uzeta su u obzir stajališta mještana općine i nadprosječno angažiranih stanovnika po svim razvojnim područjima, kao i važnost usklađenosti sa smjericama temeljnih strateških dokumenata razvoja. Rad na ovom strateškom dokumentu uključivao je suradnju s nositeljima turističkog, gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja Općine, provođenje intervjua i radionica s predstavnicima lokalne samouprave, udruga i obilazak područja općine Visoko. Istovremeno, u cilju reduciranja inicijalnog popisa predloženih projektnih ideja na manji broj prioriternih razvojnih projekata od posebnog značaja za implementaciju dugoročne vizije Općine Visoko, korištene su dvije skupine selekcijsko-eliminacijskih kriterija:

Projekt 1: Rekonstrukcija i obnova društvenog doma u Visokom

Osnovni kriteriji za društvene projekte:

- hoće li projekt generirati dodatne prihode privatnom i/ili javnom sektoru i u kojem roku?
- hoće li projekt generirati dodanu vrijednost svojom funkcijom?
- raspolaze li nositelj projekta s ljudskim resursima potrebnim za njegovu realizaciju?
- hoće li projekt pridonijeti ekonomskom blagostanju u smislu generiranja novih radnih mjesta, povećanja BDP-a i stvaranja sinergijskih učinaka?
- hoće li se projektom ojačati socijalna uključenost mještana?
- hoće li projekt unaprijediti turistički i društveni imidž općine?
- je li projekt ekološki, kulturno i društveno primjeren?

Dodatni kriteriji:

- ukupni troškovi projekta (što manje-to bolje)
- očekivano vrijeme implementacije (što kraće-to bolje)

- opća prihvaćenost u javnosti (slaganje lokalne zajednice)

Osnovni kriteriji za turističke projekte:

- hoće li predloženi projekt privući nove turiste na ovo područje i u kojem roku?
- hoće li predloženi projekt generirati dodatne prihode privatnom i/ili javnom sektoru?
- raspolaže li nositelj projekta s ljudskim resursima potrebnim za njegovu realizaciju?
- hoće li projekt pridonijeti ekonomskom blagostanju u smislu generiranja novih radnih mjesta, povećanja BDP-a i stvaranja sinergijskih učinaka?
- hoće li projekt ojačati portfelj turističkih iskustava i/ili proizvoda općine?
- hoće li projekt unaprijediti ugled i imidž općine?
- u kojoj mjeri je projekt privlačan za privatni i/ili javni sektor?
- Je li projekt ekološki, kulturno i društveno primjeren?

Dodatni kriteriji:

- ukupni troškovi projekta (što manje-to bolje)
- očekivano vrijeme implementacije (što kraće-to bolje)
- opća prihvaćenost u javnosti (slaganje lokalne zajednice)

Osnovni kriteriji za projekte u kulturi:

Osnovni kriteriji:

- hoće li predloženi projekt pridonijeti očuvanju kulturnog, povijesnog i tradicijskog nasljeđa?
- hoće li predloženi projekt privući nove turiste na ovo područje i u kojem roku?
- hoće li predloženi projekt generirati dodatne prihode privatnom i/ili javnom sektoru?
- raspolaže li nositelj projekta s ljudskim resursima potrebnim za njegovu realizaciju?
- hoće li projekt pridonijeti ekonomskom blagostanju u smislu generiranja novih radnih mjesta, povećanja BDP-a i stvaranju sinergijskih učinaka?
- hoće li projekt ojačati portfelj turističkih iskustava i/ili proizvoda općine?
- hoće li projekt unaprijediti turistički ugled i imidž općine?
- je li projekt ekološki, kulturno i društveno primjeren?

Dodatni kriteriji:

- ukupni troškovi projekta (što manje-to bolje)
- očekivano vrijeme implementacije (što kraće-to bolje)
- opća prihvaćenost u javnosti (slaganje lokalne zajednice)

Osnovni kriteriji za infrastrukturne projekte:

Osnovni kriteriji:

- hoće li predloženi projekt unaprijediti infrastrukturu Općine?
- hoće li predloženi projekt unaprijediti kvalitetu života u Općini?
- raspolaže li nositelj projekta s ljudskim resursima potrebnim za njegovu realizaciju?

- je li projekt ekološki i društveno prihvaćen?
- hoće li projekt pridonijeti ekonomskom blagostanju u smislu generiranja novih radnih mjesta i stvaranja sinergijskih učinaka?
- u kojoj je mjeri projekt privlačan privatnom i/ili javnom sektoru?

Dodatni kriteriji:

- ukupni troškovi projekta (što manje-to bolje)
- očekivano vrijeme implementacije (što kraće-to bolje)
- opća prihvaćenost u javnosti (slaganje lokalne zajednice)

Vodeći se osnovnim i dodatnim kriterijima, identificirano je 8 prioritarnih projekata koji će u planskom razdoblju značajno pridonijeti realizaciji vizije Općine Visoko. Valorizacija navedenih projektnih prijedloga provedena je tijekom okruglog stola održanog u ožujku 2016. u prostorima općine Visoko. Na njemu su sudjelovali predstavnici ključnih institucija (načelnik Općine, zamjenica načelnika i ravnateljica Škole) te nadprosječno angažirani stanovnici iz područja gospodarstva i turizma kao i članovi udruga.

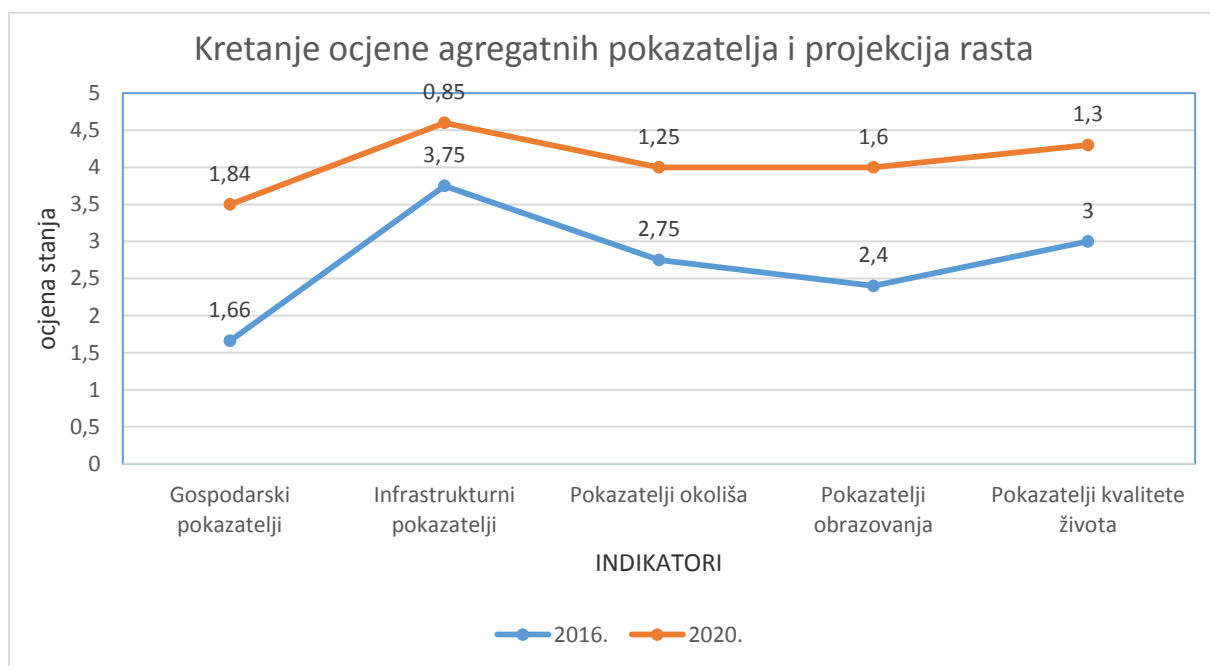
13. Usporedni prikaz kvantificiranih podataka prikupljenih anketom (2016.) i projekcija dugoročnih realnih i izazovnih ciljeva do 2020.

Tablica 23. Anketa i projekcija ciljeva Općine Visoko

POKAZATELJI	2016.	Ciljevi 2020.	
		Realni	Izazovni
GOSPODARSKI POKAZATELJI			
Broj radnih mjesta i poduzetnika na području općine	57/9	70/15	90/25
Iskorištenost površina poslovnih, obrtnih i industrijskih objekata	60%	80%	90%
Broj nezaposlenih u općini	39	20	10
Ponuda radnih mjesta u općini	0	13	23
Broj noćenja u općini (godišnje)	0	50	80
Broj turistički raspoloživih ležajeva	0	20	30
Površine za sportski/pustolovni turizam u ha	7	10	15
Broj turističkih manifestacija u općini	2	6	8
Broj OPG-a kojima je to jedini izvor prihoda	0	5	10
Broj OPG-a kojima je to sekundarni izvor prihoda	207	220	230
INFRASTRUKTURNI POKAZATELJI			
Dužina asfaltiranih općinskih cesta	25 km	30 km	30 km
Dužina uređenih pješačkih staza	1,5 km	3 km	5 km
Dužina uređenih biciklističkih staza	0	5 km	8 km

Broj javnih parkirnih mjesta	0	6	10
POKAZATELJI OKOLIŠA			
Broj kućanstava priključen na javni vodovod/lokalni vodovod	463	470	475
Broj kućanstava koja koriste obnovljive izvore energije	0	15	20
POKAZATELJI OBRAZOVANJA			
Broj djece koja pohađa vrtić	4	10	13
Broj djece koja pohađa osnovnu školu	145	155	160
Broj općinskih stipendija studentima	0	5	10
Broj općinskih stipendija za deficitarna zanimanja	0	5	10
Broj obrazovnih programa za generaciju treće životne dobi	1	5	8
Broj međugeneracijskih projekata u općini	1	5	8
Površina vrtića (unutarnja i vanjska)	0	70/100m ²	100/150 m ²
POKAZATELJI KVALITETE ŽIVOTA			
Broj kulturnih priredbi na godišnjoj razini	2	5	7
Površine namijenjene sportu i rekreaciji u m ²	2.000	2.500	3.000

13.1. Grafička projekcija rasta osnovnih pokazatelja razvoja na temelju prosječne ocjene zadovoljstva mještana

Slika 8. Kretanje ocjene agregatnih pokazatelja i projekcija rasta

Agregatni pokazatelji koji su prikazani grafikonom, omogućuju usporedbu trenutnog stanja zadovoljstva mještana sa realno očekivanom projekcijom rasta do 2020. godine. Plava linija predstavlja trenutno zadovoljstvo mještana i ukupnu prosječnu ocjenu dodijeljenu svakoj skupini pokazatelja, dok narančasta linija pokazuje očekivani rast ocjene stanja do 2020. godine. Projekcija rasta pokazatelja bazirana je na budućoj primjeni ovog strateškog dokumenta i realizaciji strateških ciljeva i vizije Plana ukupnog razvoja općine Visoko.

14. Plan implementacije i evaluacije PUR-a

Provedba Programa ukupnog razvoja iznimno je zahtjevan posao koji se provodi u suradnji s regionalnom i državnom upravom, ustanovama i institucijama, udrugama civilnoga društva i drugim dionicima. Najvažniju ulogu u provedbi, reviziji i praćenju imaju načelnik i radni tim zadužen za provedbu PUR-a.

Kako je Program ukupnog razvoja strateški, no prije svega operativni dokument, on sadrži jasno definirane smjernice razvoja koje je potrebno slijediti kako bi se postigli razvojni ciljevi i vizija općine.

Uspješnost provedbe mjeri se razinom postizanja pokazatelja mjera kao i razinom provedbe strateških projekata. Ovdje navedeni strateški projekti nužno neće doprinijeti postizanju svih pokazatelja rezultata provedbe mjere, stoga je preporučljivo za svaku godinu PUR-a izraditi poseban, detaljan akcijski plan. Njime će se osigurati učinkovito provođenje novih projekata kako bi se postigli razvojni ciljevi.

Za učinkovitu provedbu Programa ukupnog razvoja, osim detaljnog plana razvoja, potrebni su nam i učinkoviti ljudski resursi. Prije početka provedbe preporuča se održati radionicu o provedbi strategije s ciljem učinkovite i uspješne provedbe mjera i projekata.

Organizacija	Odgovornost
Načelnik	Nadzire provedbu, pruža potporu provedbi mjera i projekata, odlučuje o formalnim partnerstvima i prijavi projekata na EU fondove, donosi godišnji izvještaj o provedbi PUR-a
Radni tim	Provodi aktivnosti s ciljem postizanja mjera i strateških ciljeva, izvještava načelniku i općinskom vijeću
Općinsko vijeće	Usvaja važne odluke koje pridonose ostvarenju strateških ciljeva
Javni sektor	Provodi aktivnosti iz svog djelokruga
Udruge civilnog društva	Provode aktivnosti iz svog djelokruga
Privatni sektor	Provodi aktivnosti iz svog djelokruga

Najvažnije preporuke za uspješnu provedbu PUR-a su sljedeće:

- uspostaviti organizacijsku strukturu (koordinacija, provedba i nadzor);
- sustavno i odgovorno provoditi predložene aktivnosti/projekte;
- sustavno pratiti provedbu mjera, aktivnosti i projekata i kontinuirano izvještavati o postignutim rezultatima;
- bilježiti dobre prakse i preporuke za poboljšanje;
- po mogućnosti koristiti informacijske i komunikacijske tehnologije s automatskom analizom rezultata te vizualnim prikazom rezultata provedbe PUR-a;
- revidirati postojeći, odnosno po potrebi izraditi novi Akcijski plan.

14.1. Institucionalni okvir

Iako su navedeni razvojni projekti u domeni lokalne samouprave, ovaj Program ukupnog razvoja provodi se u suradnji s civilnim društvom, privatnim sektorom i ostalim razvojnim dionicima Općine.

Općina Visoko

Općina planira i provodi strategiju (PUR) i njezine strateške projekte. Provedba uključuje osiguranje i raspodjelu resursa, alokaciju financijskih sredstava, angažiranje stručnjaka (ako je potrebno), praćenje ostvarenja mjera i procjenu ukupnog učinka provedbe PUR-a. Načelnik Općine imenuje Radni tim te nadzire njihov rad u procesu provedbe PUR-a.

Radni tim

Radni tim provodi i nadzire provedbu strateških projekata te o tome izvještava Načelnika Općine. Njegova uloga je savjetodavna i operativna. Djelokrug rada Radnog tima uključuje imenovanje voditelja projekata, predlaganje financijskih instrumenata provedbe projekata (odgovarajući EU fondovi) provedbu projekata, komunikaciju s ključnim dionicima i nadležnim tijelima te procjenu uspješnosti provedbe planiranih projekata. Radni tim čine zaposlenici Općine koji djeluju u suradnji s akademskim sektorom, javnim i privatnim sektorom, stručnjacima i civilnim društvom.

Javni sektor

Dionike javnog sektora čine predstavnici javnih ustanova koji su zaduženi za provedbu razvojnih mjera i/ili projekata. To su primjerice komunalna poduzeća, turističke zajednice, razvojne agencije, upravni odjeli, ministarstva, državne agencije i institucije. Svaki od navedenih ustanova sa svojim stručnim kapacitetima i resursima izravno doprinosi povećanju kvalitete planiranja i provedbe razvojnih mjera i projekata.

Udruge civilnog društva

Udruge civilnog društva svojim djelovanjem doprinose povećanju kvalitete života te rješavanju društvenih izazova. Tako postaju važnim čimbenikom razvoja općine koji svojim lokalnim djelovanjem čine općinu i njezina naselja ugodnijom i atraktivnijom za život. Udruge za razvoj poželjni su partneri jer osim što zastupaju interese građana, često posjeduju znanja i vještine pripreme i provedbe EU projekata kojima osiguravaju prihode potrebne za njihov rad. Sinergijskim djelovanje općine i udruga povećava se kvaliteta pripreme i provedbe projekata te time i vjerojatnost ostvarenja sufinanciranja.

Privatni sektor

Poduzetnici svojim djelovanjem generiraju prihode i nova radna mjesta, no njihovo djelovanje ovisi o nizu vanjskih izazova i prilika stoga im je neophodna suradnja i potpora lokalne samouprave. Privatni sektor nositelj je gospodarskog razvoja te osnovni fokus ovog strateškog plana (PUR-a).

14.2. Proces praćenja i procjene projekata

S ciljem osiguranje kvalitete provedbe PUR-a neophodno je omogućiti i organizirati praćenje provedbe i utjecaja projekata te praćenje provedbe Programa ukupnog razvoja. U procesu praćenja i procjene preporučuje se korištenje obrazaca priloženih u Dodacima 1,2,3.

Praćenje uspješnosti provedbe PUR-a – praćenje uspješnosti provedbe Programa ukupnog razvoja dokazuje se i mjeri pokazateljima rezultata provedbe razvojnih mjera (npr. broj zaposlenih osoba) te njihovom usporedbom s početnim stanjem tj. stanjem prilikom donošenja PUR-a. Za učinkovito i jednostavnije praćenje preporučujemo korištenje obrasca u Dodatku 2. te narativni izvještaj u Dodatku 3. Narativni izvještaj (dodatak 3) ispunjava Radni tim za tekuću godinu s rokom 31.12. tekuće godine te ga predaje Načelniku na odobrenje. Obrazac praćenja utjecaja projekata (Dodatak 2) ispunjava Radni tim na kraju provedbenog razdoblja (2020).

Praćenje uspješnosti provedbe projekata – praćene provedbe projekata provodi član Radnog tima koji je zadužen za provedbu pojedinog projekata, uz pomoć obrasca u Dodatku 1. Obrazac1. Ispunjava se tijekom i nakon provedbe.

14.3. Terminski plan provedbe projekata

ID	Naziv projekta	2016	2017	2018	2019	2020
1.1.	Rekonstrukcija i obnova društvenog doma i središnjeg trga u Visokom					
2.1.	Obnova i prezentacija Utvrde Čanjevo					
3.1.	Uspostava Zavičajnog muzeja					
4.1.	Adaptacija Deglinovog melina u Kračevcu					
5.1.	Modernizacija nerazvrstanih cesta					
6.1.	Uređenje mjesnog groblja u Visokom					
7.1.	Uređenje dječjih igrališta po naseljima – Vinično i Čanjevo					
8.1.	Priključenje na regionalni sustav javne vodopskrbe					

15. Zaključak

Izrada Plana ukupnog razvoja osmišljena je kao prvi korak ka planiranom, dugoročnom i održivom razvoju općine Visoko. Svi ciljevi, prioriteti i mjere definirani ovim dokumentom, temelje se na glavnim razvojnim pravcima Općine, s namjerom da se stvore uvjeti za kvalitetan i dostojanstven život stanovništva, povoljna klima za razvoj gospodarstva te da se očuva bogata povijest, prirodno i kulturno nasljeđe za buduće generacije.

Plan ukupnog razvoja općine Visoko operativnog je karaktera i treba poslužiti kao sredstvo koje će biti pokretač razvojnog ciklusa te istovremeno mora omogućiti efikasno upravljanje održivim razvojem Općine. U tu svrhu, dokument je usklađen sa širim razvojnim prioritetima, ciljevima i smjericama Europske unije, nacionalnim i regionalnim programima i propisima.

Ovim dokumentom, na temelju svih elemenata utvrđenih osnovnom i strateškom analizom, izrađen je operativni plan mjera, kao zbir svih konkretnih razvojnih aktivnosti, programa i projekata čijom realizacijom u sljedećem periodu (do 2020. godine) treba realizirati provedbu, kontrolu i evaluaciju zacrtanih strateških ciljeva i prioritete Općine Visoko, u svrhu gospodarskog, komunalnog i društvenog razvoja te u najvećoj mogućoj mjeri prevladati i ublažiti detektirane probleme i potaknuti ubrzani i dugoročno održivi razvoj i konkretizaciju razvojne vizije Općine Visoko.

Realizacijom Plana ukupnog razvoja općine Visoko, stvorit će se uvjeti za prepoznatljivost i razvoj konkurentnosti općine te će se omogućiti najbolje iskorištavanje komparativnih prednosti u svrhu privlačenja kapitala, ljudi, znanja i investicija u općini.

16. Popis slika i grafikona

Slika 1. Metodologija strateškog planiranja	2
Slika 2. Hijerarhija razvojnih strategija	4
Slika 3. Općina Visoko, www.visoko.hr	Error! Bookmark not defined.
Slika 4. Položaj općine Visoko, www.visoko.hr	9
Slika 5. Naselja Općine Visoko, www.visoko.hr	Error! Bookmark not defined.
Slika 6. Popis stanovništva po naseljima www.dzs.hr	Error! Bookmark not defined.
Slika 7. Trend kretanja stanovništva, www.dzs.hr	11
Slika 8. Stanovništvo prema spolu, www.dzs.hr	12
Slika 9. Trend nezaposlenosti, www.hzz.hr	12
Slika 10. Nezaposlenost prema dobi, www.hzz.hr	13
Slika 11. Nezaposleni prema stručnoj spremi, www.hzz.hr	13
Slika 12. Poljoprivredna zemljišta Općine Visoko, www.visoko.hr	15
Slika 13. Poljoprivredne parcele općine Visoko, www.visoko.hr	Error! Bookmark not defined.

Slika 14. Šumske površine općine Visoko, www.visoko.hr	Error! Bookmark not defined.
Slika 15. Mreža elektroopskrbe, www.visoko.hr	Error! Bookmark not defined.
Slika 16. Obrtničke djelatnosti, www.obrtnicka-komora-vz.hr	27
Slika 17. Cestovna mreža općine Visoko, www.visoko.hr	Error! Bookmark not defined.
Slika 18. Belina lipa, www.visoko.hr	37
Slika 19. Graditeljska baština, www.visoko.hr	38
Slika 20. Kretanje proračunskih sredstava, www.glasila.hr	46
Slika 21. Kretanje ocjene agregatnih pokazatelja i projekcija rasta	62

17. Popis tablica

Tablica 1. Usklađenost PUR-a s prioritetima Programa ruralnog razvoja	4
Tablica 2. Osnovni podaci o teritoriju Općine Visoko, www.visoko.hr	10
Tablica 3. Stanovništvo Općine Visoko prema glavnim sredstvima za život, www.dzs.hr	14
Tablica 4. Broj zaposlenih prema području djelatnosti u Općini Visoko, www.dzs.hr	14
Tablica 5. Poljoprivredne površine po vrstama i česticama, www.visoko.hr	Error! Bookmark not defined.
Tablica 6. Poljoprivredna gospodarstva sa površinom poljoprivrednog zemljišta, www.apprrr.hr	16
Tablica 7. Popis gospodarstava sa vrstom domaćih životinja, www.hpa.hr	17
Tablica 8. Razvojni problemi i potrebe u poljoprivredi	17
Tablica 9. Lokalni vodovodi Općine Visoko, www.visoko.hr	22
Tablica 10. Statistika zadovoljstva pokazateljima okoliša	24
Tablica 11. Razvojni problemi i potrebe gospodarenja prirodnim resursima	25
Tablica 12. Obrtnici po naseljima, www.hok.hr	26
Tablica 13. Poduzetništvo u brojkama	27
Tablica 14. Statistika zadovoljstva gospodarskim pokazateljima	27
Tablica 15. Statistika zadovoljstva obrazovnim pokazateljima	28

Tablica 16. Podaci o učenicima, odjeljenjima i osoblju, www.visoko.hr	29
Tablica 17. Statistika zadovoljstva pokazateljima kvalitete života	30
Tablica 18. Usporedni prikaz osiguranika, www.hzzo.hr	31
Tablica 19. Statistika zadovoljstva pokazateljima kvalitete života	32
Tablica 20. Razvojni problemi i potrebe društvene infrastrukture	33
Tablica 21. Javne ceste Općine Visoko, www.visoko.hr	34
Tablica 22. Statistika zadovoljstva infrastrukturnim pokazateljima	34
Tablica 23. Razvojni problemi i potrebe prometne infrastrukture	35
Tablica 24. Zaštićena kulturna dobra prema Registru kulturnih dobara, www.min-kulture.hr	35
Tablica 25. Razvojni problemi i potrebe kulturne i prostorne baštine	39
Tablica 26. Statistika zadovoljstva gospodarskim pokazateljima (turizam)	40
Tablica 27. Razvojni problemi i potrebe ruralnog turizma	42
Tablica 28. Razvojni problemi i potrebe sekundarnih oblika turizma	44
Tablica 29. Swot analiza općine Visoko	46
Tablica 31. Anketa i projekcija ciljeva općine Visoko	61

18. Obrasci

DODATAK 1: OBRAZAC ZA PRAĆENJE PROVEDBE PROJEKTA

Naziv projekta:

Identifikacijski broj projekta:

Osnovne informacije o projektu

Vrsta projekta	Infrastrukturni/društveni/gospodarski
Trajanje projekta (od do)	
Proračun projekta	
Osoba/organizacija zadužena za provedbu	

Utjecaj

Utjecaj provedbe
Usklađenost sa sektorskom strategijom
Usklađenost sa županijskom razvojnom strategijom
Usklađenost s lokalnim razvojnim planom

Pokazatelji provedbe - planirano

Pokazatelj rezultata	Cilj PUR-a	Očekivana vrijednost
1.		
2.		
3.		

Provedba

Aktualna vrijednost pokazatelja provedbe

Opis projekta

Status projekta (uklj. do sada utošeno)

Projektne aktivnosti i zaduženja za godinu provedbe

Aktivnost	Zaduženje	Početak provedbe	Rok izvršenja	Trošak provedbe	% izvrš
1.					
2.					
3.					

Projektne aktivnosti za provesti tijekom narednih godina

Aktivnost	Zaduženje	Rok izvršenja
1.		
2.		
3.		

Ukupna analiza realizacije projekta nakon godine 2016

% izvršenja projekta	% utrošenog proračuna	% utrošenog vremena

DODATAK 2: OBRAZAC ZA PROCJENU UČINKA PROVEDBE PUR-A

Cilj	ID. broja pokazatelja	Naziv pokazatelja	Pokazatelj rezultata
1. Jačanje gospodarstva temeljenog na razvoju turizma te malog i srednjeg poduzetništva	1.1.	Veća osviještenost i senzibilnost mještana prema prirodnoj i kulturnoj baštini	
	1.2.	Očuvana prirodna i kulturna baština	
	1.3.	Razvijeni novi oblici turizma (ruralni i kulturni)	
	1.4.	Povećan broj dolazaka i noćenja turista za 10%	
	1.5.	Povećana turistička prepoznatljivost destinacije	
	1.6.	Otvorena 2 nova smještajna objekta	
	1.7.	Povećana turistička potrošnja za 8%	
	1.8.	Razvijena mala obiteljska turistička gospodarstva	
	1.9.	Dinamičan rast obrtništva za 5%	
	1.10.	Povećani prihodi od malog i srednjeg poduzetništva za 5%	
	1.11.	Pokrenuta 2 projekta za poticanje rasta i razvoja poduzetništva	

	1.12.	Povećana zapošljivost lokalnog stanovništva za 5%	
	1.13.	Povećana zapošljivost marginaliziranih skupina za 5%	
2. Restrukturiranje i razvoj poljoprivredne proizvodnje	2.1.	Razvijena poljoprivredno-prehrambena proizvodnja	
	2.2.	Uređena i okrupnjena zemljišta	
	2.3.	Povećana konkurentnost poljoprivrednih proizvođača	
	2.4.	Zasađena 2 nova nasada šljive Bistrice	
	2.5.	Otvoren 1 pogon za preradu i sušenje voća	
	2.6.	Održane 2 radionice o alternativnim izvorima financiranja	
	2.7.	Samozaposlene 4 nove osobe	
	2.8.	Otvorena 2 nova zajednička prodajna mjesta udruženih poljoprivrednih proizvođača	
	2.9.	Unaprjeđen rad poljoprivredne braniteljske zadruge	
	2.10.	Održana informativna radionica za pripremu projekata	
3. Unaprjeđena infrastruktura i održivo upravljanje okolišem	3.1.	Povećan životni standard stanovništva općine	
	3.2.	Izgrađena kanalizacijska infrastruktura	
	3.3.	Uređene lokalne ceste	
	3.4.	Sanirani poljski i šumski putevi	
	3.5.	Izgrađene i ucrtane biciklističke staze	
	3.6.	Pokrenuta 2 projekta prekogranične suradnje	
	3.7.	Izgrađen suvremeni vodoopskrbni sustav	
	3.8.	Povećana vrijednost građevinskog zemljišta	
	3.9.	Povećana uporaba obnovljivih izvora energije	
	3.10.	Povećana primjena mjera energetske učinkovitosti	
4. Unaprjeđeno obrazovanje i društvena infrastruktura	4.1.	Povećan standard odgojno-obrazovne nastave	
	4.2.	Izgrađen dječji vrtić	
	4.3.	Unaprjeđene vještine i kompetencije mještana	
	4.4.	Povećana zapošljivost za 5%	
	4.5.	Unaprjeđen međugeneracijski dijalog u općini	
	4.6.	Opremljen prostor za aktivno druženje starijih osoba	
	4.7.	Održane 3 informatičke radionice za starije	
	4.8.	Osmišljeni atraktivni sadržaji i aktivnosti za treću dob	
	4.9.	Organizirane 3 volonterske akcije	
	4.10.	Pripremljena 2 projekta koja podupiru socijalnu uključenost	

DODATAK 3: SADRŽAJ NARATIVNOG IZVJEŠĆA O PROVEDBI PUR-A

1. Opće informacije

- Razdoblje izvještaja
- Izvori provjere podataka

2. Provedba projekata

- Kratak opis provedbe projekata
- Opis odstupanja od planiranog
- Financijski učinak provedbe – usporedba planiranih i utrošenih sredstava
- Preporuke za iduće provedbeno razdoblje

3. Učinak provedbe akcijskog plana – pokazatelji rezultata

- Odnos zadano – ostvareno
- Opis odstupanja od planiranog

- Preporuke za naredno provedbeno razdoblje
- Priložiti izvještaje o učinku PUR-a

5. Ocjena potrebe za revizijom

- Opis glavnih prepreka i preporuke za poboljšanjem

6. Izvješće o status projekata

- Priložiti izvještaje o provedbi projekata

7. Popis osoba koje su sastavile izvješće

- Navesti osobe koje su sudjelovale u pripremi izvješća